

בשמן קדשי משחתיו

קובץ לימוד
נהגנה לי"א ניסן

מול: מרכז חב"ד העולמי
לקבלת פני משיח צדקנו
744 Eastern Parkway
Tel. 718.778.8000 Fax. 718.788.0800

נערך ע"י: איגוד תלמידי הישיבות
ישיבת תות"ל המרכזית, בית משיח - 770
770 Eastern Parkway
Tel. 718.773.4939 Fax. 04.697.4225

פתח דבר

אל אחינו תלמידי התמימים, יקרים שביקרים
די בכל אתר ואתר

בעמדנו בימי ההכנה ליום הבהיר י"א ניסן, "ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר",
יום ההולדת הקי"ג של אבינו רוענו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, הננו בזאת
להגיש בפניכם את קובץ 'בשמן קדשי משחתיו' ובו ליקוט משיחותיו הקדושות של
כ"ק אדמו"ר שליט"א בדבר ענינו ומהותו של יום סגולה זה - שכפי שנלמד מתבטא
בפסוק זה - והשלכתו על עבודתנו היום יומית.

...

"אוחזים כבר לאחרי סיום עבודת כל הבירורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים"
וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו" - התבטא כ"ק אדמו"ר שליט"א
על מהות תקופתנו ועבודתנו. ביטוי זה היווה את הבסיס להרבה מאוד מחשבה
והתבוננות אצל החסידים במהותו של עבודה ודרישה זו, ועוד ועיקר, לריבוי עצום של
פעולות, גדולות וקטנות, כדי להכין את העולם לקבלת פני משיח צדקנו, מתחיל כמובן
מלימוד ענינו של משיח, ע"פ דברי הרבי שצריכים "להכין את עצמו ואת כל היהודים
אשר במקומו ועירו וכו' לקבל את פני משיח צדקנו, עי"ז שהוא מסביר את ענינו של
משיח כפי המבואר בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ...".

מיני אז, צבר לימוד עניני גאולה ומשיח - ובפרט בנושאים כגון אלו - תנופה רבתי,
ובפרט על ידי התמימים, שעיקר ענינם הוא לימוד התורה, ומאז הורה אד"ש על לימוד
עניני גאולה ומשיח היוו ומהווים הם חוד החנית בביצוע ומילוי דבריו הקדושים.

...

קובץ זה יוצא לאור במסגרת מבצע לימוד עולמי בעניני גאולה ומשיח - 'בשמן
קדשי משחתיו', בו ישננו ויעמיקו תלמידי התמימים מכל קצות תבל ב'ענינו של יום',
יום הולדתו של נשיא דורנו משיח צדקנו.

ללומדי שיחות ה"דבר מלכות" מוכר בוודאי קונטרס "בך יברך ישראל" שיצא לאור
לקראת כ"ב שבט תשנ"ב, בו מבאר הרבי ענינים יסודיים מאוד במהות עבודתו של
דורנו, דור השביעי - כשבד בבד עם כך הרבי מגלה את משמעותם של 'ימי המפתח'
של דורנו - יו"ד, י"א וכ"ב שבט.

מה שפחות שמים לב אליו, אולי בגלל הופעתו בשולי השיחה, הוא ביאורו של הרבי
על ענינו של י"א ניסן. בזה עצמו שמים לב עוד פחות למה שהרבי מוסיף על כך כמה
שבועות לאחר מכן בשיחת תצוה. ומכיון שלענינו ומהותו של י"א ניסן ישנו שייכות
גלויה למהות העבודה שלנו בזמן זה של "סף הגאולה" - כפי שנראה בשיחות - ראינו
לנכון לבאר את הנושא הזה בכללותו. שיהיה מובן לכל התמימים לאשורו על בוריו.

ובהתאם לכך, הנה כמתנה ודורון מבניו-יחידיו, "שי למורא" לרגל יום הולדתו
הקי"ג - כנהוג להעניק מתנות בעניני תורה ומצוות לרבן של כל ישראל, מלך המשיח
- פתחנו במבצע עולמי ללימוד תוכן ומהות עבודת תקופתנו, כפי שמתבטאת בענינו
של י"א ניסן - כפי שהיא מבוארת בשיחות הק' ובפרט בשיחות ה"דבר מלכות".

• • •

בקובץ זה חילקנו את הנושא הנ"ל לשלושה שלבים. כל אחד מהם נדבך נוסף בכדי להגיע להבנה בדבר מהותו וענינו של יום הולדת מלכנו משיחנו ושייכותו לעבודה שלנו היום ב"קבלת פני משיח צדקנו". (שנים מהם מופיעים בקובץ זה, והחלק השלישי יופיע איה"ה בקובץ השני של המבצע לקראת בין הזמנים).

א. מהותה של ה"דירה לו ית' בתחתונים", על שלושת 'שליביה', כפי שהיא מתבארת בשיחות חודש שבט תשנ"ב. ב. ענינן ומהותן של שלושת התקופות בדורנו בסיום העבודה של עשיית ה"דירה", כפי שהן מתבטאות ביו"ד, י"א וכ"ב שבט - וע"פ זה, ענינו ומהותו של י"א ניסן תרס"ב ו'שלב' התגלותו של 'יום זה', עד לאיחול ש"וכן תהיה לנו שישולם כבר הענין של י"א ניסן"!. ג. מהות עבודתנו בתקופה הג' הנ"ל, והתבטאותה בתאריך י"א ניסן - לפקוח את העינים ולקבל את פני משיח צדקנו.

מובן שלא באנו בקובץ זה להקיף את הנושא(ים) האלו) בשלימות(ם), כאשר מובן שכל פרט שבו הוא ארוך מארץ מדה ורחבה מיני ים, אך ניסינו לתת תמונה כללית ובהירה, ככל יכולתנו, לנושא חשוב זה.

על מנת לסייע ללימוד השיחות, ולהבנת הנושא בכללותו, הוספנו בתחילת כל 'יום', ולעיתים אף בין השיחות, 'פתיח' המסכם את הנלמד בימים הקודמים ונותן מעין סקירה והרחבה במילים פשוטות, לתוכן של השיחות שיבואו באותו היום. 'פתיח' זה נערך על ידינו, וכמובן שהוא אך ורק על פי הבנתנו, ולא באנו לקבוע מסמרות בהבנת דברי הרב.

לצורך הגשת הדברים בצורה ברורה ומובנת הוצרכנו לעיתים - כפי שיראה כל מעיין - להביא את השיחות בצורה של קטעים קטעים, בכל מקום לפי הנושא שלו, עד כדי 'חתיכת' השיחה באמצע ענין. כמובן שהשתדלנו מאוד שהשיחות יובנו כראוי, כפי כוונתו של כ"ק אד"ש, אבל כמובן ש"שגיאות מי יבין", אשר לכן אם יש שיחה או קטע לא מובן מומלץ לעיין בתוך השיחה בשלימותה, ותמצא את "האור כי טוב הגנוז בספרים".

כ'הוספה', הוספנו בסוף הקובץ שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א משנת תשמ"ח בדבר ענינו של "נשיא הדור" כ"לב כל קהל ישראל". בשיחות אלו, הנה בנוסף לחידוש 'תואר' חדש לנשיא הדור, כביכול, ישנן בשיחות אלו יסודות חשובים בדבר מהות ההשפעה מה'נשיא ומלך' ל"עם", וכן במהות ההתקשרות הנדרשת מה"עם" ל"נשיא ומלך", ועד לתוספת החיים הנפעלת אצל הנשיא ע"י פעולת ה"עם".

• • •

כולנו - כל תלמידי התמימים כאחד, מצפים ובטוחים, כי מבצע לימוד רחב היקף זה גורם נחת-רוח רב למלכנו משיחנו, ועצם ההחלטה ועצם ההחלטה ע"ד הלימוד בעניני העבודה המוטלת עלינו מתוך החלטה נחושה להשתדל להתמסר לעבודה זו בכל כוחותינו - בודאי תזרז את התגלותו השלימה, ותיכף ומיד יוליכנו קוממיות לארצנו, ואת 'יום מלכנו' זה נחגוג כולנו, כלל החסידים יחדיו, בבית המקדש עם מלכנו משיחנו בראשנו, בפשטות, למטה מעשרה טפחים תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

איגוד תלמידי הישיבות - המרכזי

בית משיח 770

תענית אסתר, ערב פורים ה'תשע"ה
שנת הקי"ג ל"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

DETAILS OF MIVTZAH

Mivtzah Dates:

Adar 19 - Nissan 6

Inyonei Geulah U'moshiach:

Learning Material:

A special booklet with a collection of Sichos explaining the specialty of Yud Alef Nissan, in three stages:

1. The concept of 'Dira Betachtonim' as explained in the Sichos of the month of Shevat 5752.
2. The Inyan of Yud, Yud Alef & Chof Beis Shevat based on these Sichos, and especially the Inyan of Yud Alef Nissan!
3. The Avodah of our time - to 'Open our Eyes' and to be 'Mekabel Pnei Moshiach Tzidkeinu'.

The first two parts are to be learned in Yeshivah; the third part will be learned during 'Bein Hazmanim'.

Daily Question and Weekly Tests:

There will be a daily question on the material learned that day.

Every Thursday there will be a test on all the material learned that week (including that day).

Mivtzah Timeline:

Week one. **Topic: 'Dira Betachtonim'.**

Tuesday, Adar 19 - Thursday, Adar 21. **Test:** Thursday, Adar 21. The test will also include the Choimer that is printed as a Hosafah to the Choimer of Adar 19 (pages 18-21).

Week two. **Topic: The Inyan of Yud Alef Nissan - The revelation of Bechinas 'Achad Osor'.**

Sunday, Adar 24 - Thursday, Adar 28. **Test:** Thursday, Adar 28.

Week three. **Topic: Our Avodah - Open your Eyes and Greet Moshiach.**

Sunday, Nissan 2 - Thursday, Nissan 6. **Test:** Thursday, Nissan 6.

Daily Raffles:

Every day, there will be raffles on *sforim* and other special prizes (see catalog) between the Bochorim that answered the daily question.

A correct answer earns one raffle entry. If you learned the material with a Chavrusah you earn an extra (second) raffle entry.

Every Thursday there will be a special raffle on holy items from the Rebbe. To enter that day's raffle, one must get a passing mark on the test (80%), and have done the Mivtzah most days of that week. I.e. in the first week - at least 2 (of 3) days. The second and third week - at least 4 (of 5) days.

Bein Hazmanim:

During *bein hazmanim* you may answer the daily question by the representative in 770, or by calling the Mivtzah phone line (to be announced before *bein hazmanim*).

Hafotzah Missions:

There will be special raffles for those who do the "Hafotzah" missions. **These raffles will be on holy items from the Rebbe.** To enter these raffles you must receive a passing mark on one of the tests.

Mission 1: Hang up pictures of the Rebbe in the stores and offices you visit on Mivtzoim, publicizing the Rebbe's message to the world about Moshiach. **Every three Pictures** you hang will earn you one raffle ticket.

Mission 2: Based on the many encouraging Ma'anos received from the Rebbe regarding having people sign on Kabbolas Hamalchus (accepting the Rebbes Malchus as Melech HaMoshiach), there will be forms of Kabbolas Hamalchus for people to sign. **Every person** you get to sign earns you one raffle ticket.

Mission 3: The Rebbe wants that all Jewish children should be united through having a letter in the Children's Sefer Torah. **Every three children** you sell to - earns you one raffle ticket.

Mission 4: The Rebbe wants that every Jew should have Shmurah Matzah for Pesach. **Every three people** you give Shmurah Matzah to - will earn you one raffle ticket.

Automatic Prize:

A Bochor that participates in 80% of the Mivtzah (11 of 13 days) will receive - without a raffle - the Sefer '**Yoman Kabbolas Hamalchus**' (special new edition) - a collection of Yomanim from the year 5753 in 770.

For questions email: 11NissanMivtza@gmail.com

תוכן עניינים

פרק א' - דירה בתחתונים. לעצמותו יתברך, בתחתונים ממש!

א. עשיית ה'תחתון' לכלי ראוי לגילוי שלמעלה מהשתלשלות - א'

כדי לעשות "דירה בתחתונים", צריך שהיא תיעשה ע"י עבודתם, בכדי שהגילוי יחדור בהם. אמנם, צריך שהעבודה תיעשה ע"י וב'כח' גילוי שלמעלה מהשתלשלות כדי שה"דירה" תהיה כלי לגילוי נעלה זה ג"כ.....12

ב. עשיית ה'תחתון' לכלי ראוי לגילוי שלמעלה מהשתלשלות - ב'

שתי הקצוות הנצרכות לעשות "דירה בתחתונים" מתבטאות בשני האופנים בעשרת הדברות. כפי שנאמרו ע"י הקב"ה וכפי שמשנה רבינו חזר עליהם באזני בני ישראל. זה נותן את הכח לעשות "דירה" לעצמותו ית' בגדרי התחתונים.....18

ג. דירה לו יתברך. ה'דירה' וה'דיר' - הם אחד או שנים?

גם לאחר שמבררים את העולם לגמרי ומתגלה בו האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, אין זו דירה לעצמותו ית' ממש, כמובן מזה שהוא מתגלה במקום שהוא כביכול 'חוץ' ממנו. שלימות ה"דירה" היא כשמתגלה שהעולם אינו אלא ביטוי ל"יש האמיתי".....22

ד. שלושה שלבים בעשיית ה'דירה'

כדי לעשות "דירה" לעצמותו ית' ממש כאן בעולם נדרש עבודה בסדר והדרגה, ובפרטיות ישנם בכך שלשה שלבים. בזה גופא, הנה בסיום העבודה עצמה ישנם שלשה שלבים אלו ביתר הדגשה. ענינם של המספרים: יו"ד, י"א וכ"ב.....26

פרק ב' - י"א ניסן. גילוי בחינת האחד עשר!

א. יו"ד שבט השי"ת וי"א שבט תשי"א - שני שלבים בעשיית ה"דירה"

יו"ד שבט השי"ת וי"א שבט תשי"א הם שני שלבים בהתקדמות העבודה של דורנו בסיום עשיית ה"דירה בתחתונים". א. סיום העבודה של בירור וזיכון העולם והכנתו לגילוי אלוקות שלמעלה מהשתלשלות וב. תחילת העבודה בהמשכת וגילוי בחי' ה"אחד עשר" בעולם.....32

ב. עבודת אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בגילוי דרגת ה"עשר"

עבודת אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע התבטאה בעיקר בבירור וזיכון גשמיות העולם ועשייתו לכלי ראוי להתגלות האלוקות שלמעלה מהשתלשלות. בשיחת ש"פ שמות תש"נ הרבי מאריך בכך ומבאר עפ"ז כמה וכמה אירועים ותאריכים בדברי ימי חייו הק'.....38

ג. כ"ב שבט תשמ"ח - דירה לעצמותו ית' ממש

בכ"ב שבט תשמ"ח התחילה תקופה חדשה בכל הקשור לעבודת דורנו בעשיית ה"דירה" והמשכת השכינה למטה. עבודתנו היום מתבטאת בהכנת עצמנו ואת העולם כולו לגילוי עצמותו ית' ממש, אזי יתגלה ש"היש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי". "קבלת פני משיח צדקנו!".....44

ד. ענינו של י"א ניסן - בחינת אחד עשר שלמעלה מהשתלשלות!

הרבי מבאר בכמה שיחות שענינו של י"א ניסן הוא בחינת האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, בחינת הי"א. הרבי מבאר זאת מכמה כיוונים הקשורים לענינו של יום - א. התחלת לידת עם ישראל לפני יציאת מצרים. ב. שלימות השראת השכינה אחרי הקמת המשכן. ג. היום הראשון אחרי שבני ישראל נכנסו לארץ ישראל.....48

ה. שלימות ענינו של י"א ניסן - משיחת הרבי למלך המשיח!!

ענינו של י"א ניסן לא הסתיימה בי"א ניסן תרס"ב, היא רק התחילה. ע"פ המתבאר בשיחות ישנם כמה שלבים בהתגלותו של י"א ניסן - מתחיל מי"א ניסן תרס"ב, ממשיך בי"א שבט תשי"א כשהתגלה בשלימות באופן של נשיאות, ועד שלימות ענינו של י"א ניסן ושלימות הנשיאות ראש של "ראש בני ישראל" - במשיחת הרבי למלך המשיח!.....55

הוספה - נשיא ומלך. "לב כל קהל ישראל"

א. לקוטי שיחות חל"א שיחה א' לפרשת בשלח - משיחת ש"פ בשלח תשמ"ח.....63

ב. שיחת ש"פ בשלח תשמ"ח ס"ב-ג'.....67

ג. שיחת ש"פ בא תשמ"ח ס"ב.....69

ד. שיחת ש"פ ואתחנן תשמ"ח ס"ט.....72

ה. שיחת ב' ניסן תשמ"ח.....74

**דירה בתחתונים
לעצמותו יתברך,
בתחתונים ממש!**

פרק א'

דירה בתחתונים לעצמותו ית', בתחתונים ממש!

"דירה בתחתונים" הוא אחד מהנושאים הרחבים ביותר, אם לא הרחב ביותר, בתורתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ישנן עשרות שיחות המפוזרות בכל ספרי הרבי המבארות את הנושא הזה מכל צד ופינה, מבלי להזכיר עוד מאות רבות בהן מבוארות נקודות ו'צדדים' בסוגיא זו בדרך אגב. כל זה בנוסף לכך, שכמעט ואין שיחה שבה נושא זה לא מוזכר באיזו שהיא צורה בקשר להוראה בעבודת האדם וכיו"ב - בבחינת "בא חבקוק והעמידן על אחת".

לומד שירצה להקיף את הסוגיא הזו כדבעי, לאשורה על בוריה, יצטרך להשקיע בזה חודשים רבים, ללא כל גוזמא, בנוסף להבנה הרבה בתורת החסידות בכלל שתירדש ממנו בכדי להבין את המבואר בשיחות אלו לאמיתתו. בד בבד עם התקדמות השנים הרבה הרבי לדבר על נושא זה בהוסיפו לדבר על צדדים ו'פינות' בסוגיא שלא נגעו בהם עד אז בתורת רבותינו נשיאינו.

אחרי כ"ח ניסן ה'תנש"א, בו הרבי הטיל עלינו את העבודה, התפקיד והאחריות להביא את הגאולה, בבארו בש"פ תזריע מצורע שהדרך הישרה לכך היא ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה ומלך המשיח - הנה מאז שיחה זו דיבר הרבי ברובן ככולן של השיחות על עניני הגאולה ומלך המשיח, ובפרטיות יותר בביאור ענין זה של "דירה בתחתונים" - בבחינת "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל".

בחודש שבט תשנ"ב הרבי הוציא לאור ריבוי עצום של שיחות. בכל שבוע יצאו לאור לפחות שתי שיחות מוגהות משיחות אותו השבוע, זאת בנוסף ל'ליקוט' השבועי ולמאמרים והדרן שיצאו לאור לקראת יו"ד וכ"ב שבט!

בחלק גדול משיחות אלו הרבי דן בשתי הקצוות הקיימות ב"דירה בתחתונים", המבוארות גם בהרבה שיחות מהשנים הקודמות: (א) דירה לו ית' - שה'דירה' היא לעצמותו ית' ממש. ו(ב) בתחתונים - שה'דירה' תהיה מצד גדרם וענינם (וע"י עבודתם) של התחתונים.

כפי שיודע כל אחד שלמד קצת את הסוגיא של דירה בתחתונים, 'שילוב' זה אינו דבר מובן מאליו. עבודת התחתונים מצד עצמם לעולם לא 'תגיע' לדרגת

האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, ודרגת האלוקות שלמעלה מהשתלשלות המתגלית בדרך גילוי מלמעלה למטה לא תתקבל בעולם באופן פנימי.

בשיחות אלו של חודש שבט תשנ"ב הרבי הרחיב מאוד בנושא הזה בהוסיפו ענינים ו'שליבים' חדשים ב"דירה בתחתונים" שלא דוברו עליהם כ"כ קודם.

הרבי נכנס לעומק הענינים ומבאר שה"תחתונים" - כפי שהם נראים לעינינו - לעולם לא יוכלו להיות דירה ל"עצמות ומהות כפי שנמצא בעצמותו ממש". כל זמן שהם תחתונים, כלומר, נפרדים מאחדותו ית' כביכול - והם רק נעשים 'כלי' לגילוי האלוקות, אפי' כלי מזוכך ביותר שיכול 'להכיל' את האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, הנה עצמותו ית' ממש אינו מתגלה בהם.

'מה' שמתגלה בהם אינו "עצמות ומהות כפי שנמצא בעצמותו ממש", אלא כפי שמתגלה ב'משהו' ש"חוץ" ממנו כביכול.

השלימות האמיתית של "דירה בתחתונים" היא כאשר יתגלה שהם עצמם הינם באמת סה"כ 'ביטוי' של העצמות, "שהיש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי" ע"י גילוי "כח העצמות" שבהם, שרק "בכוחו ויכולתו לברוא יש, מאין ואפס המוחלט".

בנוסף לכך, הנה בהמשך לגילויים המרעישים של שיחות שנה זו, גם בשיחות אלו הרבי מרחיב לדבר - בהתאם לביאור בשיחות אלו ע"ד ענינו ומהותו של ה"דירה בתחתונים", על ייחודיותו וה"געוואלדיקן חידוש ועילוי" של דורנו זה.

אמנם, הרבי אינו מסתפק בביאור מעלת הדור בכלל ונכנס לבאר שלבים שונים בזה בדורנו גופא, תוך כדי שמגלה גילויים נפלאים ושמיימים ע"ד יום קבלת הנשיאות, יום הסתלקות הרבנית נ"ע, ועוד ועיקר - בדרך אגב, כביכול - בנוגע לנדוד, ע"ד ענינו ומהותו של י"א ניסן, יום לידת כ"ק אד"ש מה"מ.

השבוע נלמד בעז"ה את חלקי השיחות השייכים לביאור הענין של דירה בתחתונים, על שלביה השונים, ובשבועות שלאח"ז נחזור ונראה בעז"ה את ביאור ענינו של י"א ניסן, גם על שלביו השונים, המבואר ג"כ בשיחות אלו. ועוד ועיקר, איך שבתאריך זה נמצא ומתבטא תוכנו של כללות עבודתנו בזמן זה, 'סף הגאולה' - לפקוח את העיניים ולקבל את פני משיח צדקנו!

עשיית ה'תחתון' לכלי ראוי לגילוי שלמעלה מהשתלשלות - א'

כפי שנכתב בהקדמה, בשיחות של חודש שבט תשנ"ב הרבי ביאר בארוכה, את הסוגיא של דירה בתחתונים, כל שבוע מכיוון נוסף, בהתאם לפרשת השבוע. הרבי 'נגע' בנקודות הכלליות וה'רגישות' של "דירה בתחתונים", ו'גילה' אותן בתוך פרשת השבוע, תוך כדי שהוא מגלה בהן "פנים חדשות". בהתחלה הרבי דיבר על החיבור הכללי שנדרש בין גדרי העולם הגשמי והחומרי עם אלוקות שלמעלה מהעולם, וביאר שבכדי שהגילוי יחדור בגדרי העולם צריך שזה יבוא ע"י עבודת "התחתונים" בבירור וזיכוך עצמם. אבל לאידך, בכדי שהעולם יהיה כלי לאלוקות שלמעלה מהעולם, צריך "שהבירור בדרך מלמטה למעלה יהיה חדור, וייעשה בכח הגילוי דבחי' אחד עשר מלמעלה למטה".

כלומר, ישנו גילוי בתור 'נתינת כח' מלמעלה למטה, וע"י שעבודת בני ישראל בבירור וזיכוך עצמם והעולם נעשית בכח' גילוי זה, הם נעשים 'כלים' לקבלת גילוי זה שלמעלה מהשתלשלות בתוך מציאותם, בפנימיות*.

הרבי מבאר את כל זה כחלק מביאור בפרשת השבוע ע"ד התעכבותם של בני ישראל במדבר במשך ארבעים שנה כהכנה לכניסה לארץ ישראל, במקום להיכנס לארץ מיד, תוך כדי שמגלה הסתכלות חדשה על כל הענין.

(* על הקושי שמתעורר מיד - שאם העבודה נעשית, במידת מה, בכח גילוי אור עליון, איך זה נחשב 'דירה' שנעשתה ע"י עבודת התחתון - מתעכב הרבי בשיחות אחרות מהשנים הקודמות. ואכ"מ).

שיחת ש"פ בשלח תשנ"ב ס"ב - ס"ה:

בהתחלת הפרשה "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא ("אשר הוא קרוב"³⁴ וטוב

הליכת בני" במדבר ארבעים שנה - למעליותא!

ב. . . יש להקדים ולבאר מ"ש

אינו מרחק רב והוא כמו מהלך עשרה ימים בדרך הישרה" (ראב"ע ריש פרשתנו).

(34) "כי ממצרים עד ירושלים דרך פלשתים

לנחותם בדרך ההוא"³⁵, "דרך ישר ליכנס בארץ כנען"³⁶). . ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף" . .

ג. על הפסוק "ולא נחם וגו'" – איתא במדרש³⁹: "ממצרים לארץ ישראל י"א מסעות, אלא נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה, שנאמר⁴⁰ אחד עשר יום מחורב⁴¹, ואח"כ ויהי⁴² בארבעים שנה⁴³, לכך נאמר ולא נחם אלקים".

ובביאור הענין ש"י"א מסעות נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" למעלותא⁴⁴ – יש לומר*:

בפירוש "אחד עשר יום מחורב" (י"א המסעות) איתא במדרש⁴⁵ שקאי על "מיוחד שבעשרה" . שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות, אנכי⁴⁶ ה' אלקיך", היינו, ש"אחד עשר יום מחורב" מורה על בחי' אחד שלמעלה (מעשרת הדברות

35) רמב"ן ריש פרשתנו. – ויש לומר, שגם לפירוש רש"י "כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים", הסיבה שלכאורה הי' צריך לנחותם דרך ארץ פלשתים היא בגלל שזוהי הדרך הישרה והקרובה לארץ ישראל*, אלא, שרש"י מדייק הלשון "כי קרוב הוא" (ולא "אף שקרוב הוא"), שכוונת הכתוב לפרש הטעם על זה ש"לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" (ולא הטעם על זה שלכאורה הי' צריך לנחותם דרך ארץ פלשתים), ולכן מפרש שהטעם הוא "כי קרוב הוא ונוח לשוב באותו הדרך למצרים".

36) רשב"ם ריש פרשתנו.

40) דברים שם.

41) "מסע ליום, שמ"ש אחד עשר יום וגו' עד קדש ברנע, שבי"א יום היו מגיעים לקדש שהיא קצה גבול ארץ אדום קרוב לא"י" (פי' מהרז"ו).

42) שם, ג.

43) וי"ל שעד"ז גם בפרשתנו – שלאחרי "ולא נחם גו' ויסב גו' דרך המדבר", נאמר בהמשך

הפרשה (טז, לה) "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת".

44) במפרשים לשמו"ר שם, ש"נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה" מפני "שקלקלו מעשיהם", כבספרי יל"ש ופרש"י שם. ולכאורה פירושם צ"ע, כי, בספרי יל"ש ופרש"י פירשו הפסוק "אחד עשר יום מחורב" שהוא מדברי התוכחות, משא"כ בשמו"ר מפרש הפסוק "ולא נחם אלקים גו'", שאין זה שייך לדברי התוכחות*. ויתירה מזה: מכללות הענין בשמו"ר שם, שלפני ולאחרי מאמר זה מפרש "ולא נחם אלקים גו'" במעלתן של ישראל, בניו של הקב"ה, שגם לאחרי שהקב"ה הוציאן ממצרים לא הי' מתנחם על זה שהמצריים שעבדו אותם כו', עד שהשליכם לים, משמע, שגם בפירוש זה (ש"לא נחם" בי"א יום אלא במ' שנה) מודגשת מעלתן של ישראל.

45) שמו"ר פמ"ב, ח.

46) יתרו כ, ב.

* ודאה אוה"ת דברים ע' טז: "המדד דפ' בשלח הנ"ל . . אין זה מכלל התוכחות שהרי פי' זה ע"ד הפסוק ולא נחם אלקים כו' דרך קרובה כי קרוב הוא, כ"א דרך המדבר שאף שזהו דרך רחוקה יותר עכ"ז כן דוקא יאות".

* ובודאי שאין כאן פלוגתא במציאות.

א. הפסוק "אחד עשר יום מחורב דרך הר שיער" נמצא בהתחלת פרשת דברים בתיאור המקום בו אמר משה רבינו את דברי התוכחה לבני ישראל בכניסה לארץ ישראל. הפסוק אומר שהמקום נמצא במרחק אחד עשר יום מהר סיני כשנוסעים דרך הר שיער, ואעפ"כ, הנה רק ב"ארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש" היו מוכנים להיכנס לארץ... רש"י על הפסוק מבאר שזהו חלק מדברי התוכחה של משה רבינו לבני ישראל: "אמר להם משה:

שניתנו (ב)חורב, בחי' "אנת הוא חד ולא בחושבן"⁴⁷, מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מעשר ספירות⁴⁸.

ויש לומר, שכוונת הקב"ה בכך ש"לא נחם גו' ויסב גו' דרך המדבר", "י"א מסעות . . נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", היא, שבחינת "אחד עשר" ("אנת הוא חד ולא בחושבן", שלמעלה מעשר ספירות ועשרת הדברות) תומשך ותתגלה

בפנימיותם ע"י ההליכה במדבר במשך ארבעים שנה ("בן ארבעים לכינה"⁴⁹), שבהם "נתן"⁵⁰ ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", "שאינ אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו"⁵¹ עד ארבעים שנה"⁵², שאז יהי' הגילוי דבחי' "אחד עשר"⁵³, ולא עוד אלא שימשיכו ויגלו בחי' "אחד עשר" גם בארץ הלזו

47 תקו"ז בהקדמה (יז, א).

48 יהל אור ע' מח. אוה"ת דברים ע' יט.

סה"מ עטר"ת ע' תקנב. תקפז.

49 אבות ספ"ה.

50 תבוא כט, גופרש"י שם, ו (מע"ז ה, ריש ע"ב).

51 "עומק ופנימיות חכמתו כמו שהוא

לעצמו" (סה"מ שם ע' תקנז).

52 ומטעם זה הי' משה בהר ארבעים יום – כי

יום שלמעלה חשוב כשנה (אוה"ת שם ע' יח).

53 ומרומז גם בהמשך הכתוב – "ויהי בארבעים

ראו מה גרמתם. אין לכם דרך קצרה מחורב לקדש ברנע כדרך הר שעיר . . ובשביל שקלקלתם הסב אתכם סביבות הר שעיר מ' שנה".

כאן הרבי מביא את דברי המדרש על הפסוק "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי (אע"פ ש) קרוב הוא" בפרשת בשלח. המדרש מבאר את הפסוק הזה ע"ד הפסוק הנ"ל בדברים: "ממצרים לארץ ישראל י"א מסעות, אלא נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה, שנאמר אחד עשר יום מחורב, ואח"כ ויהי בארבעים שנה, [ולכך נאמר ולא נחם אלקים] - ללא כל קשר לדברי התוכחה.

מכך שהמדרש מביא ומפרש את הפסוק "אחד עשר יום מחורב" בקשר לפסוק בפרשת בשלח שאין לו שום שייכות לדברי התוכחה כמובן (מדובר בזמן שלפני מ"ת. לפני שבני ישראל חטאו בעגל ובמרגלים), מוכיח הרבי (בהערה 44) - שלא כמפרשי המדרש - שמדרש זה לא לומד כמו רש"י ושאר המדרשים ש"אחד עשר יום מחורב . . ויהי בארבעים שנה" הוא מדברי התוכחה, אלא הוא סובר שזוהי מצד מעלה שישנה בהתעכבות במדבר ארבעים שנה.

הרבי מוכיח זאת גם מכך שמאמרי המדרש שלפני ואחרי 'מאמר' זה מדברים במעלתם של בני ישראל - המדרש שם מבאר שהסיבה ש"לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" הוא מכיון שהקב"ה רצה להעניש ולהטביע בים סוף את מצרים שעבדו את בני ישראל, והים סוף לא נמצא בכיוון של ארץ פלשתים... ופירושו "לא נחם אלקים" הוא שהקב"ה "לא התנחם" על כך שהמצריים שעבדו את בני ישראל. ורצה להענישם. ובמילא, מוכיח הרבי, שגם ה'מאמר' שלנו ש"לא נחם ב"א יום אלא במ' שנה" מדברת במעלתן של בני ישראל.

וזוהו כל המשך השיחה - לבאר את המעלה שישנה בהליכה במדבר במשך ארבעים שנה על פני הכניסה לארץ מיד.

ב. המדרש מדבר על דברי התוכחה שאמר משה רבינו לבני ישראל ע"ד חטא העגל, בהמשך הפסוקים בפרשת דברים שהובאו בהערה הקודמת משה רבינו אמר לבני ישראל "וארא והנה חטאתם לה' אלקיכם". המדרש מקשר זאת לפסוק הנ"ל שבהתחלת הפרשה - "אחד עשר יום מחורב". וז"ל: "ר' אבהו אמר: אחד עשר יום מחורב, במיוחד שבעשרה חטאתם, בשמי שהוא אחד, שהוא ראש לכל הדברות - אנכי ה' אלוהיך".

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע מקשה במאמר (המצויין בהערה 48) את השאלה המתבקשת: "וצריך

הגשמית, שע"ז תהי' הכניסה לארץ ישראל⁵⁴ בשלימות.

ולהוסיף, שענין זה מרומז גם בהתחלת הפרשה: "ויהי בשלח פרעה את העם" – שרומז על פרעה דקדושה, בחי' "חמישית לפרעה"⁵⁵, "דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"⁵⁶ (בחי' שלמעלה מד' אותיות שם הוי', ע"ד "אנת הוא חד"). וענין זה ("בשלח פרעה את העם") הוא הטעם להמשך הכתוב "ולא נחם אלקים גו' ויסב גו' דרך המדבר גו'", במשך ארבעים שנה – כדי שבחי' פרעה דקדושה תומשך בפנימיות. ומרומז גם בשירת דבורה שבהפטרה

– "בפרוע פרעות בישראל גו' ותשקוט הארץ ארבעים שנה"⁵⁷ – שהגילוי היותר נעלה ד"בפרוע פרעות" ("דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין") נמשך "בישראל" ועל ידם גם ב"הארץ" באופן ד"ותשקוט" (בהתיישבות ובפנימיות) ע"י העבודה במשך "ארבעים שנה".

המשמעות הפנימית של ההליכה במדבר

ד. ובפרטיות יותר ה"ז קשור עם (ונעשה ע"י) פרטי הענינים שבפרשה, ומהם – הליכת בני' במדבר ("ויסב גו' דרך המדבר") בכל פרטי מ"ב המסעות

55) ויגש מז, כד.

56) זח"א ר"י, א. וראה בארוכה סה"ש תשנ"ב

ח"א ע' 281 (לעיל ע' 225) ואילך.

57) ס' שופטים ה, ב"לא.

שנה בעשתי עשר חודש", שלאחרי "ארבעים שנה" נמשכת ומתגלה בחי' "עשתי עשר".

54) להעיר (ע"ד הרמז) שארץ ישראל ר"ת א"י (י"א) – "אחד עשר", א' שמספרו אחד, ואח"כ י' שמספרו עשר.

להבין, והלא "אנכי" הוא ממנין עשרת הדברות ואיך הוא אחד עשר?", הרבי הרש"ב מבאר זאת בכך שהדיבור של 'אנכי' הוא הרי מצות האמונה בהקב"ה, וכידוע הנה הבה"ג (בעל הלכות גדולות) – אחד הראשונים) אינו מונה את מצוות האמונה במנין המצוות. הוא סובר שאמונה בהקב"ה הינה "יסוד ושרש כל המצוות, ואינה מצווה פרטית כי אם עיקרית ויסודית לכללות כל המצוות. והביא ע"ז מ"ש במכילתא: קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי".

הרבי הרש"ב ממשיך ומבאר זאת ע"פ חסידות שהדיבור של "אנכי" הוא בבחינת ה'כתר' – כי ההפרש בין אני לאנכי הוא באת כ"ף המורה על הכתר, וכידוע דאני מורה על השפלות ואנכי מורה על הרוממות, והיינו בחינת הכתר כו". והנה ידוע שב'כתר' עצמו ישנם שני דרגות. אריך – מקור סדר ההשתלשלות. ועתיק – בחינה תחתונה שבמאציל. אריך הוא בערך לעולמות ונמנה לעיתים ביחד עם הספירות, משא"כ בחינת עתיק, הנה כשמו כן הוא – נעתק ונבדל מכל ענין של השתלשלות. עליו נאמר "אנת הוא חד ולא בחושבן". ובמילא מובן שבדיבור של "אנכי", בחינת ה'כתר', ישנו גם 'מקום' שבו הוא נחשב כנעתק ונבדל משאר הדברות – "אחד עשר" שלמעלה מ"עשר".

בעצם, וכפי שהרבי מזכיר כמה וכמה פעמים בשיחות של חודש זה, אלו שתי דרגות בתורה. התורה כפי שהיא למעלה, עצמיות התורה שמושרשת בעצמותו ית', והתורה כפי שהיא יורדת ומתלבשת בחכמתו ית' עד שהיא יורדת למטה, לבני ישראל כפי שהם נמצאים בעולם הזה. ובכללות יותר – ובעצם היינו הך – אלו שתי דרגות באלוקות, אלוקות שבערך ושייך לעולמות, ואלוקות שלמעלה מעולמות, ועד לעצמותו ית'.

והענין בזה – שניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים" שרשם מבחי' "אחד עשר" שלמעלה מהשתלשלות, בחי' המקיף שממנו נעשית היניקה די"א כתרין דלעו"ז⁶⁵, כמרומז בלשון הכתוב "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר", ש"אחד עשר יום" הם "דרך להר שעיר"⁶⁶ (ח"ו), וע"י עבודתם של ישראל בבירור הניצוצות והעלאתם לשרשם ומקורם בבחי' "אחד עשר" דקדושה⁶⁷, נמשכת ומתגלה בחי' "אחד עשר" בישראל (המשכת המקיף בפנימיות, שההמשכה היא למקום הראוי דוקא³²), ועי"ז ניתוסף אצלם עילוי גדול יותר לגבי עבודתם בעניני התומ"צ, עשרת הדברות הקשורים עם עשר ספירות, שלימות הקדושה במדידה והגבלה⁶⁸.

שהיו במשך הארבעים שנה ("עד בואם אל ארץ נושבת"⁵⁸), החל מהמסעות שבפרשתנו – "ויסעו מסוכות ויחנו באתם בקצה המדבר"⁵⁹, ובפרט לאחר קרי"ס, "ויסע גו' ויצאו אל מדבר שור גו'"⁶⁰, "ויסעו גו' ויבואו גו' אל מדבר סין"⁶¹, "ויסעו גו' ממדבר סין למסעיהם וגו'"⁶²:

ידוע⁶³ שתכלית הכוונה בהליכת בני"י במדבר היא כדי לברר ניצוצות הקדושה שנפלו ב"מדבר העמים"⁶⁴, ששרשם מדרגא נעלית ביותר (עולם התהו שלמעלה מעולם התיקון), ועי"ז שישאל מבררים ניצוצות הקדושה ומעלים אותם לשרשם ומקורם, נמשכת ומתגלה אצלם דרגא נעלית זו.

58 פרשתנו טז, לה.

59 יג, כ.

60 טו, כב.

61 טז, א.

62 יז, א.

63 ראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך. ובכ"מ.

64 יחזקאל כ, לח.

65 י"א יום הם י"א ניצוצות שהם בק"נ, כי בקדושה עשר ולא אחד עשר, אבל בקליפה כל המוסיף גורע הם י"א* (פנ"י ר"פ דברים – הובא באוה"ת עם ע"י ז. וש"נ).

66 ראה שמו"ר פמ"ב, ז: "אמר ר' שמעון בן יוחאי י"א יום היו עם הקב"ה וכ"ט יום היו מתחשבים היאך לעשות את העגל, כמ"ש אחד עשר יום מחורב, ואח"כ באו לדרכי עשו, דרך הר שעיר. ור"א בן יעקב אומר כ"ט יום היו עם

הקב"ה וי"א יום היו מתחשבין היאך לעשות את העגל, כמ"ש אחד עשר יום דרך הר שעיר, שעשו מעשה שעיר" – הובא ונתבאר באוה"ת וסה"מ עטר"ת שם*.

67 וכן "שעיר" דקדושה – שערות דקדושה, "עתיק יומין . . . שער ריש"י כעמר נקא", י"ג תיקוני דיקנא.

68 ראה אוה"ת פרשתנו (ע' שסג ואילך) בביאור מארז"ל על הפסוק "ופרעה הקריב", ש"הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים" (ראה תנחומא פרשתנו ח. שמו"ר פכ"א, ה) – שהקריב אותם לבחי' "החמישית לפרעה", "אנת הוא חד ולא בחושבן", עי"ש.

* ולהעיר, שבאוה"ת מביא ב' הדעות שבמדורש, ובסה"מ עטר"ת מביא רק דעת ראב"י. ואולי י"ל הטעם, שבאוה"ת מדובר גם אודות היניקה די"א דלעו"ז מי"א דקדושה, כמרומז בדעת רשב"י ש"י"א יום היו עם הקב"ה ואח"כ באו כו". ובסה"מ עטר"ת מדובר (בעיקר) אודות הקלקול די"א דלעו"ז, כמרומז בדעת ראב"י ש"י"א יום היו מתחשבין היאך לעשות את העגל.

* להעיר שאלופי עשו מספרים י"א (ספר הלקוטים להארז"ל פ' וישלח. ועוד).

היא בשלימותה; וביחד עם זה, ישנו גם העילוי דהמשכת וגילוי אור עליון, בחי' "אחד עשר", מלמעלה למטה (שאי אפשר להגיע אליו ע"י העבודה מלמטה למעלה שהיא במדידה והגבלה) – "יא מסעות . . נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה"⁷⁰ – שהבירור בדרך מלמטה למעלה (בארבעים שנה) חדור ונעשה בכח הגילוי דבחי' אחד עשר מלמעלה למטה⁷¹ (חיבור ב' המעלות דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה גם יחד).

ויש להוסיף ביאור בהחילוק שבין "יא מסעות" ("א יום) לההליכה במדבר (מ"ב מסעות) במשך ארבעים שנה⁶⁹ – שאילו הי' הקב"ה מוליכם ב"א מסעות (בי"א יום) הי' הבירור (רק) ע"י המשכת וגילוי אור עליון (בחי' אחד עשר) מלמעלה למטה, שאינו פועל כ"כ במציאות התחתון, ולכן "נשאם הקב"ה דרך המדבר מ' שנה", שע"ז יהי' הבירור (גם) ע"י עבודתם של ישראל בדרך מלמטה למעלה, שהפעולה בהתחתון

במדבר הם כנגד "ויהי עשו בן ארבעים שנה" (אוה"ת וישלח (כרך ה') תתעג, א), שבהם נעשה הבירור די"א דלעו"ז.

71) כי, בהבירור בדרך מלמטה למעלה "אינו נכלל עדיין בקדושה ממש להיות בבחי' אלקות (ובודאי לא בבחי' האלקות ד"אנת הוא חד"), וצ"ל בירור שני כו" (סה"מ עטר"ת שם).

69) ראה גם אוה"ת וסה"מ עטר"ת שם. אלא, ששם מבואר (בעיקר) מעלת הבירור בדרך מלמעלה למטה, וכיון שקלקלו הי' צ"ל הבירור בדרך מלמטה למעלה, וכאן מבואר גם מעלת הבירור בדרך מלמטה למעלה, בהתאם להאמור שבמאמר המדרש כאן מודגשת המעלה שבהליכה במדבר ארבעים שנה.

70) ויומתק יותר – שם' שנה שנתעכבו ישראל

עשיית ה'תחתון' לכלי ראוי לגילוי שלמעלה מהשתלשלות - ב'

למדנו את שיחת ש"פ בשלח תשנ"ב, שם הרבי מבאר את הענין של "דירה בתחתונים" - חיבור העליון ותחתון, בקשר לההליכה במדבר במשך ארבעים שנה, בכדי שיקבלו את הגילוי של "אחד עשר" בפנימיות.

בשבוע שלאח"ז, בשיחת ש"פ יתרו, מבאר הרבי את הענין הזה בהקשר לענין נוסף - שני האופנים של עשרת הדברות, ישירות מהקב"ה, וע"י משה רבינו. הרבי מבאר בשיחה שוב את הצורך וה"חשיבות" בכך שה"דירה" תיעשה ע"י עבודת ה"תחתונים" והזדככותם, ולא ע"י גילוי אור מלמעלה שתבטל את מציאותם...

לאידך, 'צריכים' את ה'נתינת כח' מלמעלה, בכדי שעבודת ה"תחתון" תוכל לעשות אותו 'כלי' לאלוקות שלמעלה מהשתלשלות. את הנתינה כח הזו, מבאר הרבי, אנחנו מקבלים מגילוי האלוקות שהיתה בעשרת הדברות במתן תורה, ובפרטיות יותר, עי"ז שמשה רבינו חזר שוב על עשרת הדברות בצורה שנוכל לקבל את הגילוי.

בפרטיות יותר, מבאר הרבי בקונטרס "בך יברך ישראל", שהגילוי שהיה במתן תורה, ע"י דיבורו ה'ישיר' של הקב"ה, גם פעל בעולם, כמבואר במדרשי חז"ל, אבל מכיון שזה היה גילוי מלמעלה מלטה זה לא שינה את העולם בפנימיות, והעולם נשאר בדרגתו המוגבלת. דוקא ע"י הדברות השניות שע"י משה רבינו קיבלנו את הכח לברר ולזכך את העולם, עד לעשייתו ל'כלי מוכשר' אפילו לגילוי האלוקות שלמעלה מהשתלשלות.

משיחת ש"פ יתרו תשנ"ב ס"ו-ז:

רבינו - גיט דעם כח דאָס צו אויפטאָן אין "תחתונים", בגדרם הם, היות אז משה געפינט זיך למטה, "אזלת לקרתא הלך בנימוסי".

ז. דער טעם פארוואס מ'דאַרף אַנקומען צו ביידע דברות - הראשונות והאחרונות - איז, ווייל יעדערער פון זיי האָט אַ מעלה:

די מעלה פון "וידבר אלקים גו'" איז - דער גילוי והמשכת הדברות פון עצמותו

שתי הקצוות בדירה בתחתונים נפעלות ע"י שני האופנים בעשרת הדברות

1. . . (א) בנוסח "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" בדברות הראשונות גיט מען דעם כח צו אויפטאן א "דירה לו יתברך", לו לעצמותו⁵⁴, און (ב) אמירת עשרת הדברות דורך משה

המציאות - ווי ס'איז דעמולט געווען, אז על כל דיבור ודיבור "פרחה" ⁵⁷ נשמתן" ⁵⁸ (און ס'האָט געדארפט זיין "הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחי אותם" ⁵⁹), און דעריבער האָבן אידן געדאַרפט אָנקומען (בנוגע צו די שאר הדברות נאָך אנכי ולא יהי' לך) אַז "משה" ⁶⁰ מדבר ומשמיע. . לישראל" ⁶¹.

די מעלה אין די דברות האחרונות שנאמרו ע"י משה איז, אַז דער דבר ה' צו אידן: זייער מציאות גופא קען דאָס אויפנעמען בפנימיות (ניט דורך ביטול במציאות). אָבער דאָס איז דערפאַר ווייל דער גילוי דורך משה קומט אָן צו אידן דורך עפעס-וואָס אַ שינוי כו', ניט כביכול ווי דער גילוי איז מצד "וידבר אלקים גו'" בעצמו.

ובסגנון האמור פון "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים": אין די דברות הראשונות שטייט בגלוי די "דירה לו

ומהותו יתברך אָן קיינע ממוצעים, אפילו ניט דורך דעם ממוצע פון משה רבינו ("איש האלקים").

דהגם אַז משה איז אַ ממוצע המחבר וועלכער גיט איבער דבר השם באופן פון "שכינה מדברת מתוך גרונו" ³⁴, "בלי שום הרגש כלל כ"א דבר ה' הי' מדבר" ⁵⁵, בדרך מעבר און ניט בדרך התלבשות ⁵⁶ - פונדעסטוועגן איז "המעבר פועל ג"כ", און מ'האט געדאַרפט אָנקומען צו משה'ן, ווייל "מפי הקב"ה בעצמו לא הי' יכולים לקבל כו'", משא"כ דורך משה, איז "עם היות שהוא בדרך מעבר לכד מ"מ ה"ז פועל שיוכל להתקבל בנש"י" ⁵⁵.

דער אויפטו פון "וידבר אלקים את כל הדברים האלה" איז, אַז אַלע אידן האָבן געהערט די דברות "מפי הגבורה" עצמו אָן קיין ממוצע!

אָבער אעפ"כ, דער אופן ווי מ'נעמט אויף דעם דבר ה' איז דורך ביטול

(58) ראה שבת פח, ב. שמור"ר פכ"ט, ד.

שהש"ר פ"ה, טז (ג).

(59) שבת שם.

(60) נסמן בהערה 8.

(61) ובדוגמת זה הוא בנוגע ללוחות

הראשונות* עצמן - ש"נסתכל (משה) בהן וראה שפרח כתב מעליהן, אמר האיך אני נותן להם לישראל את הלוחות שאין בהם ממש, אלא אחוז ואשברם" (אדר"נ פ"ב). וראה רבינו בחיי תשא לב, טז). ובפדר"א פמ"ו ויל"ש תשא רמז שצב: הלוחות לא נבראו מן הארץ אלא מן השמים. וראה לקו"ש חיד"ע 31 ואילך. וש"נ.

(55) סה"מ תרנ"ט שם ע' קצד.

(56) "שאם הי' מרגיש הי' מתעצם הדבר ה' בו

ואח"כ הי' יוצא א"כ אין זה דבר ה' ממש כ"א דבר משה מה שקבל מה' וכו'", ועד"מ משקה ששופכין דרך המשפך שהמשפך אינו מקבל כלל המשקה כ"א עובר דרך המשפך - סה"מ תרנ"ט שם. וראה שם, שזהו החילוק בין הממוצע דמשה והממוצע שבעולמות, שע"י משה נמשך אור התורה למטה, שהוא בחי' פנימיות ועצמות האור ולא נשתנה כלל בהמשכתו למטה, משא"כ בהמשכת האור לצורך העולמות כו'.

(57) ראה שיחת ש"פ שלח תש"נ (ס' השיחות

תש"נ חלק ב' ע' 520) הערה 56.

(* ראה לעיל הערה 10 הפירוש שדברות הראשונות היו על לוחות הראשונות.

יתברך", און ניט אַזוי די "תחתונים": בהדגשה די "תחתונים", און ניט אַזאָ אין די דברות האחרונות - שטייען מער הויכע דרגא פון "לו יתברך".

קונטרס בך יברך ישראל תשנ"ב ס"ה:

הוא יתברך עצמו), און (ב) דער גילוי פון עצמות אליין, "וידבר אלקים גו"²¹. און דעריבער האָבן די עשרת הדברות געהאַט ביידע מעלות: די "דברות הראשונות" שנאמרו ע"י הקב"ה גיבן דעם כח צו אויפטאָן די המשכה פון עצמותו ית', און די "דברות האחרונות" שנאמרו ע"י משה גיבן דעם כח דאָס צו ממשיך זיין אין תחתונים מצד ענינים הם (ניט דורך ביטול מצייאונתם מצד דעם תוקף הגילוי מלמעלה).

ועד"ז אין די "דברות הראשונות" עצמן זיינען געווען ע"ד די ביידע ענינים: (א) דער גילוי פון אחד עשר ("מיוחד שבעשרה" . שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות, אנכי²⁵ ה' אלקיך"²⁶), בחי' "אנת הוא חד ולא בחושבן"²⁷, בחינת פנימיות הכתר ביז עצמותו ומהותו ית' שלמעלה מעשר ספירות, און (ב) דער גילוי איז נמשך געוואָרן אין די עשרת הדברות (כולל ווי אנכי איז איינער פון די עשרה), ווי תורה איז פאַרבונדן מיט

עבודת התחתונים להיות כלי לגילוי
ה. וועט מען דאָס פארשטיין לויט דעם וואָס עס האָט זיך פריער גערעדט²¹ אין פרשת השבוע (יתרו), פרשת מתן תורה, וועגן די צוויי אופנים אין די עשרת הדברות - די "דברות הראשונות" וואָס ווערן געזאָגט דורך דעם אויבערשטן ("וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"²²) און די "דברות האחרונות" שנאמרו ע"י משה רבינו (אין משנה תורה)²³:

"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" באַ מתן תורה האָט מען געגעבן דעם כח אידן צו מאַכן אַ דירה לו יתברך בתחתונים²⁴ - אַז אין תחתונים זאָל זיין דער גילוי פון עצמותו ית' בעצמותו ומהותו.

אויף דעם פאָדערן זיך צוויי ענינים: (א) דער גילוי פון עצמותו ית', און (ב) די המשכה אין תחתונים [ובפרטיות יותר: (א) אַ דירה לו יתברך (אַבער כביכול ניט

(21) סה"ש תשנ"ב ח"ב ע, 331 ואילך. וש"נ.

(22) פרשתנו (יתרו) כ, א.

(23) ואתחנן ה, ו ואילך.

(24) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג.

במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

(25) פרשתנו כ, ב.

(26) שמו"ר פמ"ב, ח.

(27) תקו"ז בהקדמה (ז, א).

סדר השתלשלות וועלכער שטעלט זיך אויס אין מספר עשרה (עשר ספירות, עשרה מאמרות²⁸). ביז אַז דאָס האָט אויך גע'פועל'ט אין סדר השתלשלות עצמו, ביז אין עולם הזה התחתון (כדברי חז"ל²⁹ אז דער קול פון "אנכי הוי" איז געקומען פון אַלע ד' רוחות העולם און שמים וארץ, ו"צפור לא צווח עוף לא פרח שור לא געה כו"³⁰).

בא מתן תורה איז אָבער דער גילוי פון "וידבר אלקים גו" געווען מצד למעלה ("ואני המתחיל שנאמר³¹ וירד הוי' על הר סיני"³², "וידבר אלקים גו"), און דעריבער איז דער גילוי בתחתונים געווען נאָר לפי שעה [און "במשוך היובל" (ווען ס'איז נסתלק געוואָרן די שכינה פון הר סיני) איז "המה יעלו בהר"³³, ווייל דער הר סיני איז געבליבן ווי פריער], ובאופן אַז דאָס האָט גע'פועל'ט ביטול מציאות התחתון ("פרחה נשמתן"³⁴, ועד"ז צפור לא צווח כו) - ווייל דער תחתון (בחי' עשר) מצד ענינו הוא - האָט ניט געקענט אויפנעמען (בשלימות) דעם גילוי פון "וידבר אלקים גו" (בחי' אחד עשר);

מ'האָט דעמולט באַקומען דעם כח צו ממשיך זיין אחד עשר אויך אין דעם עשר, אָבער בגלוי (למטה) איז געבליבן (בעיקר) דער גילוי פון בחי' עשר (פון

סדר השתלשלות) - די עשרת הדברות, משא"כ דער גילוי פון אחד עשר ("וידבר אלקים גו") איז דערנאָך נתעלם געוואָרן (און מ'האָט געהערט דברי תורה מפי משה רבינו), בכדי אַז אויך די תחתונים מצד ענינם הם - זאָלן דאָס קענען אויפנעמען.

די שלימות הכוונה איז, אַז אידן דורך זייער עבודה בכח עצמם (ניט דורך דעם גילוי מלמעלה פון "וידבר אלקים גו") - געפינענדיק זיך בהתלבשות אין תחתונים ("אזלת לקרתא הלב בנימוסי"³⁵) - זאָלן ממשיך זיין דעם גילוי פון אחד עשר אין עשר, דורך איבערמאַכן די תחתונים (עשר) אַז זיי זאָלן זיין אַ כלי מוכשר צו מקבל זיין דעם גילוי פון "אחד עשר", על ידי זה וואָס זיי לערנען תורה מיט זייער כח הדיבור הגשמי באופן פון "תען לשוני אמרתך"³⁶ ("לאמר" דעם דבר ה' ממש"³⁷) און טוען זייער עבודה אין וועלט באופן אז די תחתונים אַליין ווערן אַ כלי ודירה לו יתברך. וואָס דעמולט ווערט נמשך דער גילוי פון אחד עשר אין עשר באופן של קביעות ונצחיות - ווי עס וועט זיין בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה - ווארום דאָס קומט (ניט מצד אַ כח למעלה, נאָר) דורך די תחתונים מצד ענינם וגדרם הם . .

33 פרשתנו שם, יג.

34 ראה שבת פח, ב. שהש"ר פ"ה, טז [ג], ועוד.

35 שמור"ר פמ"ז, ה. ועוד.

36 תהלים קיט, קעד.

37 תו"א פרשתנו טז, ב.

28 אבות רפ"ה.

29 תנחומא שמות כה. שמור"ר פ"ה, ט. הובא בפרש"י פרשתנו כ, ב. וראה תניא פל"ו, (מו, א.)

30 שמור"ר פרשתנו ספכ"ט.

31 פרשתנו יט, כ.

32 תנחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג. ועוד.

דירה לו יתברך. ה'דירה' וה'דייר' - הם אחד או שנים?

למדנו שבכדי שהגילוי של הקב"ה ב"דירה" תחדור בגדרי ה"דירה" - בני ישראל והעולם, צריך שהגילוי לא יהיה מלמעלה למטה, אלא שבני ישראל ע"י עבודתם, בכח ה'נתינת כח' שקבלו על כך מה"דברות" השניות שע"י משה רבינו, יבררו ויזכרו את עצמם ואת העולם להיות "כלי מוכשר" לקבל את הגילוי של בחינת "אחד עשר".

בשיחת ש"פ יתרו הרבי ממשיך ומבהיר, שבפרטיות יותר, הנה באמת, ככל שה"עולם" יעבוד ויזכך את עצמו הוא יישאר "עולם", דהיינו דבר נפרד מהקב"ה ובמילא מובן שאין זה דירה לעצמותו ית' ממש. כלומר: כל מה ש'הוא' יברר ויזכך את עצמו ויהיה 'כלי ראוי', כביכול, להתגלות העצמות - הנה, ברגע שאומרים שהעצמות מתגלה במשהו ש"חוץ" ממנו, ברור שאין זה העצמות ממש "כפי שהוא", אלא כפי ש"הוא" מתגלה במשהו ש"חוץ" ממנו. הרבי מבאר זאת בתוך המילים של המדרש "להיות לו דירה בתחתונים", בהם מודגש שה"דירה" אינה ה"דייר" עצמו, אלא רק מקום שמוכן ומזוכך להתגלותו - "לו ית'", מביא על כך משל מדירה כפשוטה בעולם הזה. בהמשך, מבאר הרבי מהי ה"דירה בתחתונים" בשלימותה, בה ה"דירה" אינה דבר נפרד מה"דייר" שמתבטלת בכדי להיות 'כלי' לגילוי ה"עצמות", אלא הוא נעשה "צינור" להתגלות ה"עצמות", ובמילא זוהי דירה ל"לעצמותו ומהותו ממש כפי שהוא בעצמותו ומהותו".

בהמשך לכך, הנה בקונטרס "בך יברך ישראל" הרבי מזכיר זאת כמה פעמים, תוך כדי שמוסיף, לכאורה, קצת ביאור במה שאמר שהעולם נעשה "צינור" להתגלות ה"עצמות", והאיך ייתכן שה"דירה" וה"דייר", עצמותו ית', יהיו מציאות אחת - ע"פ המבואר בחסידות שבאמת ל"יש הגשמי" ישנו שייכות גדולה לעצמותו ומהותו ית', ה"יש האמיתי", מכיון שרק הוא "בכוחו ויכלתו לברוא יש, מאין ואפס המוחלט". וכלשון הידוע מביאורי הזהר של אדמו"ר האמצעי: "היש הנברא עצמו הוא היש האמיתי".*

(* כמובן שמיד מתעוררת השאלה שלכאורה במצב כזה ה"תחתונים" כבר אינם תחתונים, ואיך זה "דירה בתחתונים"? הנה כל מי שיעיין היטב בשיחות המובאות לקמן יראה שהרבי כותב בנוגע לשלימות ה"דירה" ש"נעשית פעולה נוספת על "דירה לו ית'", דהיינו ששלימות ה"דירה" אינה מבטלת את מצב ה"תחתונים" וישנן ב' המ'עלות' (עצמותו ית' ממש, ו"תחתונים") גם יחד, ב"כח" עצמותו ית' ממש המפליא לעשות. וכן מובן בכמה מקומות בקונטרס בך יברך ישראל. ואכמ"ל.

לאחר השיחה, מובאים שני קטעים ממאמרים ד"ה "פדה בשלום" ו"להבין ענין נרות חנוכה" תשכ"ו, שיצאו לאור בשנת תשנ"ב, גם שם הרבי מבאר בדומה למבואר כאן, בתוספת אותיות הסברה. במאמרים אלו הענין מבואר באופן דומה, שדוקא ע"י גילוי עצמותו ית', נעשה העולם "דירה" - שמציאותה נעשית מאוחדת לגמרי עם אלוקות ולא רק בטילה לאלוקות, מכיון ש'מצד' העצמות אין שום דבר 'חוץ' ממנו, ואדרבא "אמיתת המצאו ית' היא המציאות של כל הנמצאים". ולכאורה הן הן הדברים.

שיחת ש"פ יתרו תשנ"ב ס"ד-ח:

ווערט אויפגעמאַכט דורך די גדרים ונימוסים פון תחתונים, "אזלת לקרתא הלך בנימוסי", "כנ"ל) איז אפילו ווען עס ווערט אַ "דירה לו יתברך בתחתונים", אפילו אַ דירה לעצמותו ית' וואו דער אויבערשטער שטייט בגלוי, בלייבט אָבער די "דירה בתחתונים" אין אַ מצב פון "תחתונים" "בענין הסתר אורו ית'"⁶⁴ (אַז אלקות איז זיך דאַרטן מתכסה מתעלם ומתלבש), וועלכע איז אַ "דירה לו יתברך", אָבער אַ "באַזונדער" זאך כביכול פון דעם דייר עצמו, עצמותו ית' [וואָס הגם אַז אין דעם איז דער חידוש אַז אפילו אין תחתונים ווערט אַ דירה לו יתברך, איז דאָס אָבער ניט ווי עצמות ומהות שטייט בעצמותו ממש].

. . (ב) עס ווערט אויפגעטאַן נוסף על אַ "דירה לו יתברך", און עצמות ומהות יתברך אַליין שטייט בגלוי בכל עצמותו

ז. . ובפרטיות יותר - יש לומר אז אין "דירה לו יתברך" עצמה זיינען דאָ צוויי אופנים ודרגות⁶², ווי דאָס ווערט אויפגעטאַן דורך משה (בדברות האחרונות) און ווי דאָס ווערט אויפגעטאַן דורך "וידבר אלקים גו" (בדברות הראשונות):

(א) אפילו ווען מ'מאַכט אויף אַ "דירה לו יתברך (בתחתונים)", איז דאָס אָבער נאָר אַ "דירה לו יתברך", און ניט הוא יתברך (דער דייר) אַליין: ניט "וידבר אלקים גו" אַליין, נאָר ווי דבר ה' קומט אַרויס דורך משה (בדברות האחרונות).

ווי מ'זעט עס אין אַ דירה בפשטות: אע"פ וואָס אין אַ דירה שטייט דער אדם הדר בה בגלוי בכל עצמותו⁶³, איז אָבער די דירה אַליין ניט אַ חלק פון דעם אדם הדר בו, זיי זיינען צוויי באַזונדערע זאכן. ועד"ז אין נמשל: ווי-בתחתונים במציאותם ודרגתם הם (ביז אַז די דירה

63) אוה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ו ס"ע ג. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' כז הערה 35.
64) תניא פל"ו (מה, ב).

62) שהרי גם משה מצ"ע (בדברות האחרונות) בודאי פעל הענין דירה לו יתברך (נוסף על הענין דירה בתחתונים).

- "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" אין די דברות הראשונות.

ח. תכלית שלימות המעלה איז דער חיבור פון ביידע ענינים: דער גילוי עצמות ומהות א"ס ב"ה בעצמות ומהותו (ניט ווי ער שטייט אין משה בתור ממוצע המחבר) צו אידן ווי זיי שטייען אַלס נשמות בגופים בתחתונים און נעמען אויף דעם גילוי בפנימיות מציאותם (ניט ע"י ביטול מציאותם).

דאָס הייסט, אַז די דירה (בתחתונים) עצמה ווערט (ניט בטל במציאות, נאָר) אַ "צינור" אויף דעם גילוי פון "דבר ה' ממש" פון עצמותו ומהותו יתברך (דער "דייר") בעצמותו ומהותו: דורך דעם וואָס אַ איד לערנט תורה למטה באופן פון

"תען לשוני אמרתך", ווערט ער אַ צינור אויף גילוי עצמותו ית', באופן כזה אז די דירה עצמה (ד.ה. דער איד ווי ער שטייט בתחתונים) דריקט אויס און איז מגלה דעם דבר ה' ממש - "תען לשוני אמרתך", ביז ווי ער (דער איד) איז כביכול איין זאך מיט דעם אויבערשטן - דער גילוי למטה פון "ישראל וקוב"ה כולא חד"⁶⁵.

און בכח זה - טוט דער איד אויף עד"ז אויך אין מציאות העולם, אַז מציאות התחתונים בעולם זיינען (ניט אַ דירה אַלס אַ מציאות בפ"ע פון דעם דייר שבתוכה, נאָר כל מציאותם איז אַז זיי זיינען) מגלה דעם דבר ה', ביז דעם גילוי כח העצמות וואָס געפינט זיך אין וועלט (וואָס הוא לברו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו"⁶⁶).

(65) ראה זח"ג עג, א.

(66) תניא אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

קונטרס בך יברך ישראל תשנ"ב ס"ה:

ה. . . באַ מתן תורה האָט מען געגעבן דעם כח אידן צו מאַכן אַ דירה לו יתברך בתחתונים²⁴ - אַז אין תחתונים זאָל זיין דער גילוי פון עצמותו ית' בעצמותו ומהותו.

אויף דעם פאָדערן זיך צוויי ענינים: (א) דער גילוי פון עצמותו ית', און (ב) די המשכה אין תחתונים (ובפרטיות יותר: (א) אַ דירה לו יתברך (אַבער כביכול ניט הוא יתברך עצמו), און (ב) דער גילוי פון עצמות אליין, "וידבר אלקים גו"").

(24) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ל'ו.

קונטרס בך יברך ישראל סי"ג:

יג. . . די שלימות החיבור והיחוד פון עשר און אחד עשר וואָס ווערט אויפגעטאָן דורך "מעשינו ועבודתינו". טוט אויף אַ חידוש וואָס איז ניט געווען לפני זה . . .

מצד דעם גילוי פון "אחד עשר" מצ"ע - איז דער וועג ווי דער תחתון קען דאָס אויפנעמען איז דורך ביטול מציאותו ("פרחה נשמתן"); מצד דעם גילוי פון "עשר" מצ"ע ווערט דער תחתון טאַקע נתאחד מיט אלקות, אָבער נאר מיט דער

דרגא וואס איז בערך הבריאה, ניט מיט אלקות שלמעלה מהבריאה (אחד עשר). דורך עבודת האדם למטה בזיכרון ובירור התחתון, מאַכט מען אויף, אַז אויך תחתונים (עשר) מצד ענינם הם זאָלן זיין אַ דירה לו יתברך, ניט נאָר צו די דרגות אין אלקות וועלכע זיינען בערך צו עולם, נאר אויך צו אלקות וואָס איז שלא בערך, ביז צו עצמות ומהות אַליין, און נוסף אויף "דירה לו יתברך", אויך - איין זאָך כביכול מיט הוא יתברך (דער יש הנברא עצמו איז יש האמיתי).

קטע ממאמר ד"ה פדה בשלום תשכ"ו (קונטרס י"ט כסלו תשנ"ב) סי"א:

י"א. . . ויש לומר, דהטעם על זה שע"י המשכת פנימיות עתיק (א"ס שברדל"א) יהי גילוי אלקות בכל מקום, הוא, כי פנימיות עתיק הוא (בכללות) עצמות אוא"ס, דלגבי עצמות אוא"ס אין שום מציאות שחוץ ממנו, ואדרבא, אמיתת המצאו ית' הוא המציאות של כל הנמצאים, ולכן ע"י גילוי פנימיות עתיק, יהי נרגש בכל דבר שמציאותו הוא אלקות.

קטע ממאמר ד"ה להבין ענין נרות חנוכה תשכ"ו (קונטרס חנוכה תשנ"ב) ס"ט:

ט. . . כיון שפנימיות עתיק (א"ס שברדל"א) הוא (בכללות) עצמות אוא"ס, דלגבי עצמות אוא"ס אין שייך מציאות שחוץ ממנו, ואדרבא, אמיתת המצאו ית' היא המציאות של כל הנמצאים. לכן, ע"י גילוי פנימיות עתיק, נרגש בכל דבר שהמציאות שלו גופא היא אלקות.

שלושה שלבים בעשיית ה'דירה'

בימים הקודמים למדנו על מהותה של ה"דירה" שצריכה להעשות "בתחתונים". מצד אחד היא צריכה להעשות ע"י עבודת ה"תחתונים" בכדי שהגילוי יחדור בהם בפנימיות, אבל מצד שני, היא צריכה להיות "כלי מוכשר" לגילוי אלוקות שלמעלה מהשתלשלות - ועוד ועיקר: לגילוי עצמותו ומהותו 'ית' ממש. בסגנון אחר, צריך שה"תחתונים" לא רק יתבטלו ויהיו 'כלים' לאלוקות, אלא שיתגלה בהם שהם אלוקות ממש, מכיון ש"היש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי".

בהמשך קונטרס בך יברך ישראל ממשיך הרבי ומבאר שהענינים הנ"ל לא נפעלים בבת אחת. אי אפשר 'לקחת' את העולם הגשמי והחומרי ובבת אחת לזכך אותו במידה כזו שיהיה 'כלי' לאלוקות שלמעלה מהשתלשלות, ועד שיתגלה שהוא עצמו הוא בעצם אלוקות, עד ל"צינור" לגילוי של עצמותו 'ית'. הדברים צריכים להיעשות בסדר והדרגה.

לכל לראש, צריכים לזכך את העולם מהחומריות שלו. לעשות אותו 'כלי', שתהיה לו 'שייכות' לאלוקות בכלל - עד שיהיה "כלי ראוי" גם לאלוקות שלמעלה מהעולמות. לאחר מכן ניתן להמשיך ולגלות בו את דרגת האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, ועד שיתגלה שהעולם עצמו אלוקות, ע"י הגילוי של ה"דייר" כפי שהוא לעצמו - עצמותו ומהותו 'ית' ממש.

ובקונטרס הרבי 'מכניס' את המושגים האלו למספרים, וקורא להם בשמות 'ייחודיים' - 'יו"ד', 'י"א וכ"ב'. 'יו"ד' - התעסקות בבירור וזיכוך העולם, שבעבודה זו 'מורגשת' האלוקות ששייכת לעולמות. 'י"א' - אלוקות שלמעלה מעולמות. 'כ"ב' - עצמותו ומהותו 'ית'.

בכל הדורות עיקר העבודה היתה בבירור וזיכוך העולם שיהיה לו שייכות לאלוקות, שהאלוקות 'תוכל' להתגלות בעולם - 'יו"ד'. ככל שמתקרבים לסיום העבודה מקבלת ה"י"א יותר דגש, שהעבודה היא לברר ולזכך את העולם כדי שיהיה לו שייכות (לא רק לאלוקות 'בכלל', השייכת לעולמות) לאלוקות שלמעלה מעולמות.

כאן בשיחה הרבי מדבר על שלושה שלבים בסיום העבודה עצמה. א. סיום הבירור והזיכוך של העולם לעשותו 'כלי' לגילוי ה"י"א". כאן - ביחד עם זאת שמודגש שעושים 'כלי' ל"י"א", הדגש היא עדיין על הבירור והזיכוך של העולם - 'יו"ד'. ב. לאחר שהעולם מוכן העבודה היא להמשיך בעולם את דרגת ה"י"א", שהיא 'תאיר' בעולם בגילוי.

אבל גם כאן, הנה כמבואר לעיל בימים הקודמים, כשהאלוקות שלמעלה מעולמות מתגלית בעולם, ואפילו כשהעולם נהיה "דירה" מזוככת "לו יתברך"

- הנה ה"דירה" היא עדיין דבר נפרד מה"דייר" שמתגלה בה. ובמילא מובן שכשהאלוקות שלמעלה מעולמות מתגלה בה, ה"דירה" אמנם לא מתבטלת ממציאותה, אבל היא גם לא מתאחדת איתה לגמרי. ה"דירה" מתבטלת ולא נרגשת כ"כ בתוך הגילוי הזה. אין כאן חיבור ואיחוד מוחלט בין ה"יו"ד" וה"י"א". (לא שהיו"ד נהיה 'אויס מציאות' - שמתבטל ממציאותו לגמרי, אלא עצם זה שאומרים שהוא נעשה 'כלי' לדבר שלמעלה ממנו, הפירוש בזה הוא שמציאותו אינה מורגשת כ"כ והוא מתבטל לקבל גילוי שלמעלה ממציאותו).

ג. לאחר מכן, 'מגיע השלב' של התגלות ה"עצמות", שאז נעשה שלימות ה"חיבור והאיחוד ד"עשר" (מצד ענינו הוא) ו"אחד עשר" (מצד ענינו הוא), ע"י שמתגלה בעולם "כח העצמות" שבבריאה, ש'מציודו' "היש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי".

קונטרס בך יברך ישראל תשנ"ב ס"ז:

טעמא גופא וואָס דאָס דאַרף זיין בגדרי התחתונים און די תחתונים שטייען נאָך אין אַ דרגא פון "עשר" (און ניט "אחד עשר").

(ב) דער גילוי פון "אחד עשר" עצמו, ביז אַז "עשר" ווערט נתעלה אין "אחד עשר". ד.ה. אַז "אחד עשר" פועל'ט אויך אין "עשר", אָבער בעיקר הערט זיך דער גילוי פון "אחד עשר" (און "עשר" איז נכלל און ווערט אַ טייל פון "אחד עשר").

(ג) שלימות החיבור והיחוד פון "עשר" (מצד ענינו הוא) און "אחד עשר" (מצד ענינו הוא) אַז תחתונים מצד ענינם הם ווערן אַ דירה לו יתברך, לעצמותו ית' ⁴⁴. צוזאמען דערמיט וואָס דאָס איז אַ דירה לו יתברך (אָבער נאָך אַלץ אַ באַזונדער זאָך כביכול פון דעם דייר

ז. . . ויש לומר, אַז די דריי תקופות באַדייטן בכללות דריי דרגות אין דעם סיום העבודה פון לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, המשכת בחי' אחד עשר אין בחי' עשר (וואָרום בכדי אַז דאָס זאָל זיין בגדרי התחתונים דאַרף די עבודה זיין דרגא אחר דרגא מלמטה למעלה):

(א) די עבודה - ביז דעם סיום ושלימות העבודה - אין עולם, בדרגת "עשר", בכדי צוגרייטן דעם עולם צו אויפנעמען דעם גילוי פון "אחד עשר" (אלקות שלמעלה מעולם), און ער זאָל ניט נתבטל ווערן ממציאותו (ווי ס'איז געווען באַ מתן תורה). אָבער אין דעם איז בעיקר בהדגשה ובגלוי דער ענין פון "עשר", נאָר אין "עשר" גופא - ווי ער ווערט אַ כלי צו "אחד עשר". ובאופן אַז ס'איז נאָך אַלץ ניכר אַן אונטערשייד צווישן "עשר" און "אחד עשר", מהאי

44 ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפט. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

עצמו, בלייבנדיק בדרגת עשר באַזונדער פון אחד עשר) - ווערט די דירה בתחתונים איין זאך מיט דעם דייר, ובלשון הירוע⁴⁵: דער יש הנברא איז (איין זאך מיט דעם) יש האמיתי⁴⁶.

ויש לומר אַז די צוויי לעצטע ענינים זיינען כנגד צוויי דרגות אין "אחד עשר" גופא: אחד עשר וואָס איז נאָך בערך ושייך צו עשר (און דעריבער האָט "אחד עשר" די פעולה אויף דרגת עשר צי אין אַן אופן פון ביטול (ווי ס'איז געווען באַ מ"ת), אָדער אין אַן אופן אז עשר מצ"ע בלייבט סו"ס אַ באַזונדער מציאות פון אחד עשר): און אחד עשר וואָס איז מרמז אויף עצמותו ית' - "אנת הוא חד ולא בחושבן" - וואָס ער איז שלא בערך לגמרי צו עשר און צו אחד עשר, און דעריבער האָט ער בכח זיי ביידן צו מחבר און מאחד זיין בשלימות.

ח. . . כמרומו אין כ"ב . . .

כ"ב איז אחד עשר בכפליים . . ד.ה. אַז לאַחרי ווי מ'האָט די שלימות פון עשר און אחד עשר . . די שלימות העבודה פון אידן למטה צו ממשיך זיין בחי' אחד עשר אין די עשרת הדברות (שניטנו מלמעלה באַ מתן תורה), קומט צו אַ צווייטן מאָל "אחד עשר יום מחורב"⁴⁹ - דער גילוי פון "בך" כנגד די כ"ב אותיות התורה⁵².

ויש לומר אז דאָס באַדייט די דרגא עליונה שבתורה ווי זי איז פאַרבונדן מיט אחד עשר, און אחד עשר בכפליים (וואָס איז נאָך העכער פאַר אחד עשר אַליין), שלמעלה פון תורה ווי זי שטעלט זיך אויס אין עשרה (עשרת הדברות) - תורה ווי זי איז איין זאך מיט עצמותו יתברך, "אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁵³, כמרומו אין דעם מספר כ"ב אותיות "בך" - וואָס גייט אויף דעם אויבערשטן ("בך בהקב"ה"⁵⁴), עצמותו ית', בך בעצמותך⁵⁵.

(העולם) ועצמותו ית, ("עשר" ו"אחד עשר"), כך ש"אין עוד" מציאות (אפילו "עמו").

52 ראה שהש"ר פ"א, ד (קרוב לסופו): בך בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה, ב' תרין כ' עשרין, הרי בך.

53 תניא פ"ד ורפ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). לקו"ת נצבים מו, ב. ועוד.

54 שהש"ר שם.

55 ראה אוה"ת (כרך ח) דרושים לסוכות ע' א'תשס. סה"מ תש"א ע' 94. תרפ"ח (תש"ח) ע' קסה (ע' 250). מלוקט ח"ג ע' רטו. וראה תו"א בשלח סד, סע"ב. שער האמונה ספנו"ו (צ, א). מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפד.

45 ביאורי הזהר (לאדהאמ"צ) בשלח מג, ג ואילך. וראה ד"ה ולקחתם לכם תרס"א (ע' קצז).
46 ע"ד החידוש ד"אין עוד מלבדו" (ואתחנן ד, לה) לגבי "אין עוד" (ואתחנן שם, לט), ש"אין עוד" שולל לגמרי מציאות הנבראים, שאין "שום מציאות כלל" (ד"ה ולקחתם שם), היינו, ביטול הנבראים לגבי בחי' אחד עשר, משא"כ "אין עוד מלבדו" פירושו ש(רק) בלעדו "אין עוד" אבל "עמו" ישנה מציאות (ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 202 הע' 86). ואולי יש לומר גם באופן אחר: "אין עוד מלבדו" מורה שיש (עמו) "עוד" מציאות, היינו שעדיין ישנו חילוק בין "עשר" ו"אחד עשר". ולמעלה מזה הוא "אין עוד" שמורה על התאחדות גמורה בין מציאות

**י"א ניסן
גילוי בחינת
האחד עשר!**

פרק ב'

י"א ניסן גילוי בחינת האחד עשר!

ימי ההולדת וההילולא של רבותינו נשיאינו בדורות עברו לא 'נחגגו' באותה מידה כמו בדורנו, כידוע ומפורסם.

ימי ההילולא - כ"ד טבת, י' כסלו וכן הלאה, כמובן שצווינו באמירת 'לחיים' והתועדות, אבל גם זה, לא באותו 'שטורעם' ו'טראסק' שהרבי עשה מזה. מי מדבר על ימי ההולדת של הרביי, אותם לא רשום בכלל שחגגו. ה'תאריך' ח"י אלול למשל, יום הולדתם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, התגלה לראשונה ע"י הרבי הרי"צ...

הרבי עשה 'קאך' גדול מענינים אלה, בבארו את ייחודיותם של ימים ששייכים לרבותינו נשיאינו - שבהם נמשכים תוספת השפעות, בגשמיות וברוחניות, לכל ההולכים בדרכיהם, ובפרט בענינו המיוחד של הרבי שאליו 'שייך' יום זה. הרבי בעצמו התוועד הרבה פעמים בתאריכים אלו. ח"י אלול, ערב ר"ה, ב' אייר, י' כסלו, י"ג ניסן וי"ג תשרי...

כל זה הוא עד שמגיעים לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. אצל הרבי הקודם, כמעט כל תאריך שקשור לדברי ימי חייו הק', הנה מלבד זאת שהרבי עושה ממנו את ה'שטורעם' ו'טראסק' הכי גדול - הרבי מבאר את ענינו בפרטיות מכל צד ופינה. הרבה פעמים הרבי אף מבאר את שייכותו של התאריך למאורע שאירע בו. כך הוא, למשל, בקשר ליום נישואיו בי"ג אלול, יום צאתו מבית האסורים בג' תמוז, יום הגעתו לאמריקה בט' אדר שני וכמובן גם יום הסתלקותו ביו"ד שבט השי"ת. ועוד.

בזה גופא, הנה בשנים האחרונות הרבי דיבר וגילה בענינים אלו יותר יותר. איננו מבינים למה ומדוע, אבל העובדה היא שבתקופה זו הרבי דיבר על ענינים פנימיים ועצמיים שלכאורה שייכים לרבי בעצמו, ובכל זאת הרבי גילה לנו אותם בצורה ברורה ובהירה.

בזה גופא, הנה בשנים אלו הרבי דיבר לא רק על ענינים ששייכים לנשיאים הקודמים אלא גם על ענינים ששייכים אליו בעצמו. כך, למשל, הרבי ביאר את ענינו של יום נישואיו בי"ד כסלו, יום הגעתו לאמריקה בכ"ח סיון, יום קבלת הנשיאות בי"א שבט, יום הסתלקות הרבנית בכ"ב שבט ועוד ועיקר, בנוגע לעניננו, ענינו של יום הולדתו בי"א ניסן.

...

בימים האחרונים למדנו על מהותן של שלושת התקופות הקיימות בסיום העבודה בעשיית "דירה בתחתונים" - ע"פ השיחות של חודש שבט תשנ"ב. בהמשך שיחות אלו מבואר איך שלבים אלו מתבטאים בתאריכים הקשורים לדורנו. יו"ד שבט השי"ת, י"א שבט תשי"א וכ"ב שבט תשמ"ח.

בנוסף לכך, הנה בהערות ושולי הגיליון לשיחות אלו וכן באחת השיחות של אדר ראשון, הרבי נכנס ומבאר את ענינו של תאריך 'נוסף' - י"א ניסן.

(האמת היא שכבר בשנים קודמות, בתשמ"ט ותש"נ לדוגמה, הרבי ביאר את ענינו של תאריך זה בקשר לכמה ענינים, אבל שם הרבי לא מקשר זאת במפורש ליום הולדתו שלו. משא"כ בשיחות אלו של תשנ"ב).

כדי להבין את משמעותם של ביאורים אלו בצורה נכונה, במישור הרחב, צריכים ללמוד לכל לראש את המבואר בהרחבה בשיחות אלו בדבר התקופות השונות שישנן בסיום עשיית "דירה בתחתונים" כפי שלמדנו בהרחבה בפרק הקודם, והקשר לתקופות השונות הקיימות בדורנו.

כשלוּמדים את הדברים בתוך ההערות ושולי הגיליון של השיחות, עומדים נפעמים מהגילויים העצומים שהרבי מגלה בשורות הקצרות הללו, לא בבחינת "הוא פסק על עצמו" ע"י דיבורו על מישהו אחר, אלא ממש "התגלות מציאותו" כביכול, לעין כל.

כשמעמיקים עוד קצת במשמעותם של הדברים ניתן לשים לב איך שבשורות קצרות אלו הרבי מבאר שבי"א ניסן החל הענין של "דור השביעי". המשכת השכינה, האלוקות שלמעלה מעולמות, ב"תחתונים".

בזה גופא, מבאר הרבי, שבהתגלותו של י"א ניסן (תרס"ב) ישנם שלבים! הדנה בי"א ניסן תרס"ב הענין הנ"ל לא היה בצורה גלויה, עד שהגיע י"א שבט תשי"א (שקשור בקשר הדוק עם י"א ניסן, כמבואר בשיחות), ו(ענינו של) י"א ניסן' התגלה בשלימות באופן של נשיאות, אז התחיל אופן העבודה ששייך לנשיא דורנו - המשכת ענינו של י"א ניסן, אלוקות שלמעלה מעולמות...

ועל כל זה, מגיע הרבי ומוסיף בסוף השיחה האחרונה של תשנ"ב שהוגהה, ששלימות ענינו של י"א ניסן, ובסגנון אחר, שלימות ענינו של דור השביעי, הוא במשיחת "ראש בני ישראל" למלך המשיח.

בשבוע הקרוב נלמד אי"ה על מהותה של עבודת דורנו בסיום עשיית "דירה בתחתונים", והתבטאותה בתאריכים הנ"ל - כשמתוך הדברים ננסה לראות איך ביום י"א ניסן, ובפרט בתקופתנו, מתבטאת העבודה המיוחדת המוטלת עלינו בזמן זה, כשאנו עומדים על 'סף הגאולה', שבה הטיל עלינו הרבי את העבודה להכין את עצמנו ואת העולם כולו לקבלת פני משח צדקנו.

יו"ד שבט השי"ת וי"א שבט תשי"א שני שלבים בעשיית ה"דירה"

שבוע שעבר למדנו על מהותה של ה"דירה" אותה אנחנו צריכים לעשות ב"תחתונים" - ע"פ השיחות של חודש שבט תשנ"ב. דבר ראשון אנחנו צריכים לשייך את העולם לאלוקות. לברר ולזכך את גשמיות וחומריות העולם שיהיה 'כלי' לאלוקות, ועד לאלוקות שלמעלה מהשתלשלות, אבל מכיון שמתעסקים עם בירור וזיכוך העולם, הנה מה שמורגש בעבודה הוא גשמיות והגבלות העולם - "עשר".

אח"כ ניתן להמשיך בעולם התגלות האלוקות שלמעלה מהעולמות - "אחד עשר". אבל, מכיון שהעולם הוא עדיין מציאות נפרדת שבו מתגלה האלוקות, הנה, אע"פ שהאלוקות נמשכת בפנימיות, מכיון שהעולם הוא 'כלי ראוי' ע"י העבודה של בני" - 'הם' לא מתאחדים לגמרי להיות לאחדים ממש.

אח"כ ניתן לגלות את 'שרשו' האמיתי של העולם, "כח העצמות", ש'מצידו' העולם הוא ממש אלוקות, "היש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי" - שלימות ה"דירה" ב"תחתונים" ממש, "לעצמות ומהות כפי שנמצא בעצמותו ממש" - "כ"ב"!

בהמשך השיחות האלו עובר הרבי מהביאור העיוני ע"פ חסידות על מהות העבודה הנדרשת מבני ישראל, ועובר לדבר על המציאות ב'שטח', בעולם. הרבי מבאר, שבדורנו זה אנחנו עומדים בסיומ העבודה, וה'שלבים' האלו 'מתגשמים' בפועל.

הביאור מתפרס על פני כמה שיחות, כאשר משבת לשבת הרבי מבאר ומחדד יותר ויותר את הדברים, ובד בבד עם כך מגלה את הקשר בין קיום והתגשמות השלבים האלו עם עבודתם של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע וכ"ק אדמו"ר שליט"א עצמו - ע"י ביאור עניינם של התאריכים הקשורים ל'נשיאות' שלהם.

היום נלמד על אופן יישומם של שני השלבים הראשונים בדורנו - בקשר לתאריכים יו"ד וי"א שבט, יום ההסתלקות וההילולא של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ויום קבלת הנשיאות של כ"ק אד"ש.

השיחה הראשונה בה הרבי מתייחס בפרטיות לענין זה היא שיחת ש"פ בשלח. הרבי מתחיל ומקשר את חודש שבט - חודש האחד עשר - לבחינת ה"י"א", ועובר מיד לבאר, בזה גופא, את המעלה המיוחדת שישנה ביום הי"א לחודש הי"א.

שיחת ש"פ בשלח תשנ"ב ס"ז:

ענינו של חודש שבט ויום הי"א שבו
ז... חודש שבט הוא חודש האחד עשר
(להתחלת מנין החדשים מניסן) – "עשתי
עשר חודש הוא חודש שבט"¹¹⁰ – ששייך
במיוחד להגאולה האמיתית והשלמה¹¹¹
שאז יהי' הגילוי דבחי' "אחד עשר",
"אנת הוא חד", שלכן, מחודש שבט
באים לחודש אדר, שבו היתה הגאולה
דפורים, גאולה במעמד ומצב ד"אכתי¹¹²
עבדי אשורוש אנן"¹¹³, ו"מיסמך גאולה
לגאולה", "פורים לפסח"¹¹⁴, בחודש ניסן
"שבו נגאלו ישראל ממצרים וכו עתידין
ליגאל, שנאמר¹¹⁵ כימי צאתך מארץ
מצרים אראנו נפלאות"¹¹⁶.
ובחודש שבט (חודש עשתי עשר)

עצמו באים מיום העשירי ליום אחד עשר
("אחד עשר יום מחורב") – אחד עשר
שבאחד עשר.
ויש להוסיף בכיזור העילוי וההוספה
דאחד עשר יום לגבי כללות חודש האחד
עשר – (א) שבחי' אחד עשר היא באופן של
"יום" ("אחד עשר יום") ע"ש האור וגילוי
(כמ"ש¹¹⁷ "ויקרא אלקים לאור יום"⁸). (ב)
החילוק שבין חודש ליום הוא שחודש קשור
עם מהלך הלבנה, ויום¹¹⁸ קשור עם מהלך
החמה, ומוזה (כנ"ל ס"ד) שחודש האחד
עשר מורה על בחי' אחד עשר כפי שנמשך
ומתגלה אל המקבל (לבנה), ויום האחד עשר
מורה על בחי' אחד עשר כפי שהוא אצל
המשפיע (חמה), אחד עשר בטהרתו... ט.

110 זכרי' א, ז.

111 כמרומו גם בהשם "שבט" – ע"ש "שבט
מלוכה" דמלכות בית דוד (ראה סה"ש תשנ"ב
ח"א ע' 264 (לעיל ע' 208)).

112 מגילה יד, א.

113 ויתירה מזה – שפורים לא יבטל גם
בימות המשיה, שנאמר (אסתר ט, כח) "וימי

הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם
לא יסוף מזרעם" (רמב"ם סוף הל' מגילה).
114 שם ו, ט"ב ובפרש"י.
115 מיכה ז, טו.
116 ר"ה יא, רע"א. שמור"ר פט"ו, יא.
117 בראשית א, ה.
118 גם ימי החודש, שהרי חילוק הימים (יום
ולילה) נעשה ע"י מהלך החמה.

א. "ויקרא אלוקים לאור יום". כלומר, יום מסמל (- הוא שם' ל) אור וגילוי. ובענינו - שהאור
האלוקי נמשך וחודר בעולם בצורה גלויה. חודש הוא מלשון 'חידוש', ובענינו - שההתגלות
האלוקית שלמעלה מהשתלשלות היא בגדר חידוש, שאינו מתגלה וחודר בעולם בפנימיותו, מכיון
שהעולם אינו כלי אליו.
וזהו התוספת ביום הי"א מעבר להיותו בחודש הי"א - שהגילוי האלוקי שלמעלה מהשתלשלות
נמשך ומתגלה בעולם.
ב. המושג חודש מסמל את המקבל, מכיון שהחודשים נקבעים לפי מהלך הירח. המושג יום מסמל
את המשפיע, מכיון שהימים נקבעים לפי מהלך השמש. מכאן, שגילוי בחינת הי"א" מצד החודש
היא איך שהיא שייכת למקבל, לעולם - יו"ד. וביום הי"א לחודש הי"א מתעלים לבחינת הי"א" כפי
שהיא לעצמה - "אחד עשר בטהרתו".
ג. לכאורה צריך עיון, דהנה במבט ראשון נראה ששני הפירושים הם הופכיים לגמרי. יום מסמל
מצד אחד אור וגילוי החודר בעולם וכו' ומצד שני את דרגת המשפיע - אחד עשר בטהרתו, וכן גם

בשיחת השבת שלאחר מכן, ש"פ יתרו, הרבי ממשיך ומקשר את המושגים האלה ליום ההילולא של אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ביו"ד שבט ואת התוספת שנפעלת ביום שלאחר מכן, בי"א שבט - עדיין מבלי לדבר בפירוש על התחלת דור השביעי או תקופה חדשה וכיו"ב.

בקצת שימת לב, ניתן לראות בקלות איך הרבי 'מכניס' את שני השלבים הראשונים בעשיית "דירה בתחתונים" לתוך שני תאריכים אלו.

שיחת ש"פ יתרו ס"ט:

. . אין חודש האחד עשר עצמו איז דער יום ההילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום עשירי שבו - ד.ה. ווי דער גילוי פון אחד עשר (בחודש) איז פארבונדן און ווערט נמשך אין בחי' עשר - סדר השתלשלות [נוסף אויף דעם וואָס אחד עשר מצ"ע איז כולל (כפשטות הענין) אויך די עשר שלפני זה],

. . און דאָס קומט אַרויס באופן נעלה יותר אין דעם יום אחד עשר בחודש האחד

(75 ברכות כה, א. וש"נ.)

(74 סה"ש שם ע' 317-8 (לעיל ע' 258-9).

קונטרס "בך יברך ישראל" שיצא לאור כמה ימים לאחר מכן הרבי ממשיך ומסביר את כל הנ"ל בצורה הכי מפורשת וברורה בקשר לתאריכים אלו, בהוסיפו ביאור רחב על מהות העבודה של דורנו בסיום 'בניית' ועשיית ה"דירה בתחתונים".

את המשך השיחה בה הרבי מבאר את מהותה של התקופה השלישית - המתחילה מכ"ב שבט תשמ"ח, נלמד ביום שלישי (כ"ו אדר) - לקמן ע' 41.

בחודש, שבמבט ראשון הפירושים סותרים. ובמילים אחרות, איך מבטא יום ה"א גם את הגילוי של "י"א בטהרתו" וגם את הגילוי בעולם? אמנם, ע"פ כל מה שלמדנו, נראה שהם משתלבים יפה ומבטאים את אותה נקודה. כל זמן שהעולם אינו כלי לגילוי, הנה הגילוי שלמעלה מהשתלשלות הוא בגדר 'חידוש' ואינו מתגלה וחודר בעולם. ובמילא, מה שכן מתגלה ומאיר בעולם מבחינת ה"י"א הוא לא "י"א בטהרתו אלא כפי שהוא נמשך למקבל.

וכן להיפך, שכשהעולם הוא 'כלי' לגילוי, הנה אז, גם בחינת ה"י"א בטהרתו נמשך וחודר בעולם באופן פנימי. וכפי ששמע מהמבואר בקונטרס "בך יברך ישראל" המובא לקמן (ע' 33).

קונטרס בך יברך ישראל תשנ"ב ס"ו-ח':

י"ד וי"א שבט - שני שלבים בסיים העבודה בדורנו

ו. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם אויפטו פון דורנו זה - דער דור פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

מ'האָט גערעדט מערערע מאָל דעם געוואַלדיקן חידוש ועילוי פון דעם דור - דער לעצטער דור פון גלות און דער ערשטער דור פון גאולה (כנ"ל ס"ב) -

אַז ער שטעלט מיט זיר פאָר דעם גמר וסיום פון "מעשינו ועבודתינו"³⁸ פון אידן במשך כל הדורות שלפני זה, צו פאַרענדיקן די לעצטע בירורים אין גלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁹ - "צופוצן די קנעפלעך"; אונזער עבודה באַשטייט אין ברענגען די גאולה בפועל פאַר דעם דור און פאַר אַלע דורות שלפני זה!

דאָס הייסט, אַז אין דעם דור איז מען מסיים מעשינו ועבודתנו פון אידן במשך כל הדורות צו ממשיר זיין (דורך עבודת התחתון) דעם גילוי פון בחי' אחד עשר אין עשר, אַז די תחתונים (בחי' עשר) מצד גדרם הם זאלן זיין גרייט און מוכשר צו מקבל זיין דעם גילוי פון עצמותו יתברך (אחד עשר).

ויש לומר אַז דאָס איז מרומז אין דעם יום ההילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (ווען "כל מעשיו ותורתו ועבודתו" שטייט בגלוי ובשלמות) - יום העשירי בחודש האחד עשר: דער גילוי אור (יום⁴⁰) פון

עשירי איז פאַרבונדן און קומט צוזאַמען מיט דעם (חודש מלשון) חידוש⁴¹ פון אחד עשר (שלמעלה מסדר השתלשלות). דער (חודש מלשון) חידוש פון אחד עשר ווערט נמשך אין דעם גילוי אור (יום) פון עשירי.

ז. אין דעם דור פון נשיא דורנו גופא זיינען פאַראַן עטלעכע שלבים ותקופות, ובכללות - דריי שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (י"ד שבטת"ש י"ד) - דער סיום התקופה פון עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) דער יום למחרתו - יום אחד עשר לחודש אחד עשר (דער ערשטער גאַנצער טאָג לאַחרי ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א)⁴² - ווען עס האָט זיך אָנגעהויבן דער המשך וחידוש פון אַ נייער תקופה ו"נתלו המאורות"⁴³ פון דעם דור השביעי פון אַלטן רביין (אדער דור התשיעי פון בעש"ט)¹. (ג) די תקופה נאָך דער הסתלקות פון בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר (כ"ב שבט תשמ"ח).

ויש לומר, אַז די דריי באַדייטן תקופות בכללות דריי דרגות אין דעם סיום העבודה פון לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, המשכת בחי' אחד עשר אין בחי' עשר (וואָרום בכדי אַז דאָס זאָל זיין בגדרי התחתונים דאָרף די עבודה זיין דרגא אחר דרגא מלמטה למעלה) . .

ד. יש לציין ללשונו של הרבי בשיחת ש"פ וראא תש"נ, בסמיכות ליו"ד שבט תש"נ, שנת הארבעים: "רבותינו נשיאנו מדור לדור, עד לנשיא השמיני, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, הן באופן נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין, והן באופן נשיאותו לאחרי ההסתלקות (ש"אשתכח יתיר מבחיהו") כנשיא התשיעי דור התשיעי (מהבעש"ט)". או: "בעשירי ל"עשתי עשר חודש" השנה [תש"נ] ימלאו ארבעים שנה להנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר כנשיא התשיעי!"

בקטע של השיחה שהושמטה כאן מבאר הרבי את מהותם של שלוש השלבים בסיום העבודה של עשיית "דירה בתחתונים" - הובא לעיל ביום חמישי (כ"א אדר) - לעיל עמ' 27.

אחר כך ממשיך הרבי לבאר עפ"ז את ענינם של יו"ד השי"ת וי"א שבת תשי"א:

עשר, אָבער די עבודה גלוי' (מצד הימים, ענין האור והגילוי⁴⁰) באַשטייט נאָך אין דער דרגא פון עשר נכמבואר במ"א⁴⁷ אַז דער תוכן העבודה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דיין איז באַשטאַנען פון דעם גילוי פון עשירין].

דער יום למחרתו - יום אחד עשר לחודש אחד עשר - באַדייט אַז נוסף און נאָך דער עבודה פון יום עשירי בחודש אחד עשר, דערגרייכט מען און מען ווערט נתעלה (לויט דעם כלל פון "מעלין בקודש"⁴⁸) אויך צו דעם גילוי (יום) פון אחד עשר, ובאופן כזה אז דאָס הויבט אויף אויך דעם גילוי פון יום העשירי צו דער דרגא פון "אחד עשר יום"⁴⁹. מ'האָט

ח. ועפ"ז יש לומר דעם חילוק צווישן די דריי תקופות הנ"ל:

יום העשירי בחודש האחד עשר גייט אויף דעם סיום וגמר העבודה פון מברר זיין די לעצטע "שיריים" פון גלות, "צופצן די קנעפלעך". ובסגנון האמור: דער גמר ושלימות העבודה במשך הדורות צו ממשיך זיין "אחד עשר" אין "עשר", אָבער באופן אַז עס זיינען נאָר אַלץ דאָ צוויי באַזונדערע ענינים (מצד גדרי התחתונים): עשירי מצד הימים און אחד עשר מצד החדשים - ווייל די דרגא פון אחד עשר ("וידבר אלקים גו'") שלמעלה מעולם) האָט נאָך ניט אינגאַנצן דורכגענומען עולם (עשר) במילא האָט מען טאַקע דעם חידוש (חודש) פון אחד

50) ולהעיר מהשייכות חודש האחד עשר ל"ביום עשתי עשר יום (לחודש הראשון) נשיא לבני אשר" (נשא ז, עב) [להדעות שהשייכות דהנשיאים לחדשי השנה היא כסדרם בחנוכת המשכן (קה"י ערך אות יו"ד ערך י"ב חדשים וי"ב שבטים, ובאות ש' ערך שבט. בני יששכר מאמרי חודש שבט מאמר א' בסופו)]. ויש לומר, שיום אחד עשר בחודש הראשון (ניסן) קשור עם התחלת הגילוי - "הלידה" - של בחי' אחד עשר (וראה שיחת שבת הגדול ערב י"א ניסן תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 389 ואילך)), כידוע שבחודש ניסן היתה לידת עם ישראל (ראה יחזקאל טז.

38) תניא רפ"ז,
 39) שיחת שמח"ת תרפ"ט,
 40) כמ"ש (בראשית א, ה) "ויקרא אלקים לאור יום".
 41) ראה רב"ע בא יב, ד. ס' השרשים לר' יונה בן גינאה ולהרד"ק ערך חדש.
 42) ראה סה"ש תשי"ג ח"א ע' 255 הערה 99.
 43) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 293-5 (לעיל ע' 6 - 235).
 47) ס' השיחות תשי"ג ח"א ע' 235 ואילך.
 48) ברכות כח, א. ושי"ג.
 49) ל' הכתוב - דברים א, ב.

דעמולט אחד עשר, הן מצד דעם חודש (חודש אחד עשר) און הן מצד דעם יום (חודש אחד עשר) און הן מצד דעם יום וגילוי (יום אחד עשר)⁵⁰, אחד עשר סיי ווי דאָס ווערט נמשך צום מקבל (לבנה), עשר.

וראה תו"א ר"פ וארא. תו"ח שם צו, ב ואילך. אחד עשר בחודש אחד עשר קשור עם שלימות הגילוי של אחד עשר, באופן של נשיאות בגלוי.⁵¹ ויום סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ועוד; ויום (51) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 19 - 317.

ה. ע"ד ענינו ומהותו של י"א ניסן נלמד ביום רביעי (כ"ז אדר) - לקמן ע' 46, שם יובא הערה זו שוב.

עבודת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בגילוי דרגת "עשר"

אתמול למדנו בקונטרס בך יברך ישראל שהרבי מבאר שעבודתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע התבטאה בסיום הבירור והזיכוך של העולם ועשייתו ל"כלי מוכשר" לקבלת גילוי האלוקות שלמעלה מהשתלשלות. שם בהערה 47 מציין הרבי לשיחה מיוחדת בה הענין מבואר בהרחבה יותר.

מדובר בשיחה מיוחדת לפני יו"ד שבט תש"נ, ארבעים שנה מיו"ד שבט תש"י, בה ביאר הרבי בארוכה איך הדרגה של "עשר" - יו"ד - התבטאה בעבודתו של הרבי הקודם.

יש לציין שבשיחה זו, לכאורה, הדרגות באלוקות עליהן הרבי מדבר לא עולות בקנה אחד עם המבואר בשיחות של שנת ה'תשנ"ב שהבאנו לעיל - והנקודה שלשמה הרבי מציין לשיחה זו היא, לכאורה, יותר בגלל ההסברה שיש בה על כך שהעבודה של הרבי הקודם התבטאה בבירור וזיכוך העולם וגילוי האלוקות בו. משא"כ לגבי פרטי הדרגות הנמשכים וכו' שבשיחה זו הרבי לא נכנס כ"כ לפרטי הענינים ומדבר בכללות יותר. (יש לציין גם שבשיחה זו הרבי מוסיף כמה וכמה פרטים ותאריכים בחיי של הרבי הקודם בהם ניתן לראות את שייכותו לענין של "עשר").

שיחת ש"פ שמות תש"נ ס"ג - ס"ה וס"ז.

דאָס הייסט, אַז מעלת העשירי באַשטייט אין דעם אַז ער איז "קודש לה'".⁹

אין "קודש" זיינען פאַראַן צוויי קצוות¹⁰: פון איין זייט איז "קודש" (העשירי) מובדל און העכער פון אלע ענינים (קדושה מלשון ה'בדלה'¹⁰), ביז "קדש מלה בגרמיי"¹¹; צוזאַמען דערמיט שטייט בנוגע צו דברי קדושה אַז "כל

9 ראה זח"ב רעא. א.

10 תניא פמ"ו (סו, א). אגה"ת פ"י. ועוד.

11 זח"ג צד, ב. וראה סידור עם דא"ח ר, ג

ואילך. ועוד.

ענינו של דרגת "עשר" - יו"ד

ג. וביאור הענין:

די מעלה פון "עשירי" - איז מפורש אין תורה⁷: "העשירי יהי' קודש לה'".⁸

7 בחוקתי כז. לב.

8 ולהעיר שבהמשך לזה נאמר בכתוב "המר ימירנו והי' הוא (ותמורתו יהי' קודש)", וזהו הצירוף (דשם הוי'), דחודש שבט (סידור האריז"ל כוונת ר"ח. משנת חסידים סוף מס' טבת ושבת. וראה לקר"ש חכ"ו ע' 90 ואילך. ע' 300 ואילך), שחודש זה הוא כנגד יוסף (כדלקמן בפנים).

פאָדעקט אויף זיין אמת'ע מציאות) - די נקודה אחת פון "אמיתת המצאו" - דער ענין פון "עשירי" (יו"ד). און דערפאַר וועט באַ דער גאולה ווערן און זיין די שלימות פון עשרה אין אַלע ענינים - כידוע אַז דער מספר עשרה באַווייזט אויף שלימות²⁷ - ווייל אין עשרה דריקט זיך אויס די שלימות פון גילוי אלקות בכל ענין.

דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק דער תוכן פון "עשירי" (יו"ד) - "העשירי יהי קודש" - אין עבודת השם:

תכלית כל הבריאה איז, אַז אַ איד זאָל מגלה זיין דעם (חלק) "העשירי" אין זיך אַליין - זיין נשמה (נקודת היהדות), און (דורך דעם) - מגלה זיין דעם "העשירי" - דעם ניצוץ אלקי - אין אַלע זאַכן בחלקו בעולם ביז - בכל העולם כולו, אַזוי אַז פון יעדער זאַך מיט וועלכער אַ איד קומט אין באַרירונג מאַכט ער דערפון "העשירי יהי קודש להוי" — אַ חפצא של קדושה [און די שלימות דערפון וועט זיין לע"ל - ווען "ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר"²⁸].

ד. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין ווי "עשירי" גיט אַרויס דעם תוכן פון דעם יום ההילולא: בעשירי בחודש שבט:

אַ נשיא בישראל איז כשמו - נשיא מלשון התנשאות, ער איז קדוש ומובדל ומרומם פון כל אנשי העם (בלשון הכתוב

הנוגע בהם יקדש"¹², דאָס נעמט דורך אַלע פרטים (וועלכע רירן אים אָן) און מאַכט זיי - קדושה.

ויש לומר אַז דאָס איז אויך מתאים מיט דעם וואָס עשירי איז דער (מספר פון דעם) אות יו"ד: "איז אַ נקודה בלבד, וואָס איז העכער פאַר ציור און פרטים, וואָס דאָס איז מרמז און גייט אויף דער נקודה עצמית וואָס איז העכער פאַר אַלע ענינים: וביחד עם זה איז די נקודה (י) כולל אין זיך הכל (ע"ד נקודת התמצית)¹³.

. . ועד"ז אין יעדער נברא: דער ניצוץ קדושה וואָס איז מחי' די זאַך, איז קדוש ומובדל, אַ ניצוץ אלקי, העכער שלא בערך פאַר עולם; וביחד עם זה איז דאָס מחי' ומהוה די זאַך (בכל רגע) ביז אַז דאָס איז די אמיתית המציאות פון דעם דבר גשמי עצמו.

עפ"ז קען מען מבאר זיין דעם טעם אויף דעם וואָס בגאולה האמיתית והשלימה וועט זיין די שלימות פון עשרה [כנור של עשר נימין²⁴, פרה העשירית²⁵, שירה העשירית²⁶, ועוד] - ווייל דער ענין הגאולה איז: די אויסלייזונג, דער גילוי האמת פון יעדער זאַך (וואָס דאָס איז זיין גאולה ושלימות - אַז ער ווערט אויסגעלייזט פון דעם העלם והסתר וואָס

12) תשא ל, כט. וראה תצוה נט, לו: כל הנוגע במזבח יקדש. צו ו. יא: כל אשר יגע בהם יקדש.
13) ראה קונטרס החלצו תרנ"ט פכ"ב ואילך. וש"נ.

24) ערכין יג, ב.

25) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ב.

26) מכילתא בשלח טו, א.

27) ראב"ע שמות ג טו. פרדס שער ב.

28) ישע"י מ, ה.

מען אַ "טעימה"³⁴, אַ מעין גילוי פון די ענינים דלע"ל, כולל דעם גילוי פון ענין "העשירי יהי' קודש" לע"ל (כנ"ל), און דעריבער קומט אַרויס בגלוי אַז דער יום ההילולא פון נשיא דורנו איז בעשירי בחדש.

עבודתו של אדמו"ר הקודם בגילוי בחינת ה"עשר"

ה. דער ענין פון "עשירי" גיט אַרויס אויר דעם תוכן העבודה - די עבודה מיוחדת - פון דעם בעל ההילולא:

דורך גילוי תורת החסידות בכלל, נשמטא ונשמטא דנשמטא דאורייתא [אַנהויבנדיק פון דעם בעש"ט - מייסד תורת החסידות הכללית, וממלא מקומו - דער מגיד, און דערנאָך דעם אַלטן רבי'ן - מייסד תורת חסידות חב"ד, ורבתינו נשיאינו ממלאי מקומו] - וועלכע איז נתגלה געוואָרן דוקא בדורות האחרונים - איז געגעבן געוואָרן אַ כח מיוחד צו טאָן די עבודה פון "עשירי", מגלה זיין די נשמה³⁵ אין יעדער איד³⁶, און אויך

- משכמו ומעלה גבוה מכל העם²⁹; און צוזאַמען דערמיט איז "הנשיא הוא הכל", ביז אַז ער איז "לב כל קהל ישראל"³⁰: לב איז דער מקור (און עיקר) חיות האדם³¹, אַזוי איז דער נשיא דער מקור החיות והצרכים פון קהל ישראל ("אשר יוציאם ואשר יביאם"³²).

וואָס דאָס איז ע"ד דער ענין פון "העשירי יהי' קודש": קודש ומובדל, ביז "קדש מלה בגרמי", וביחד עם זה - ווערט דאָס נמשך אין אַלע ענינים ופרטים.

והגם אַז דאָס איז דער ענין פון יעדער נשיא, יש לומר אַז דאָס קומט אַרויס נאָכמער בגלוי אין כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - וואָס יום ההילולא שלו (ווען כל עבודתו שטייט בגלוי) איז ביום עשירי בחדש [און בחדש שבט - כנגד יוסף³³, שמו הראשון פון דעם בעל ההילולא]³⁴ - ווייל ער איז אַ נשיא בישראל אין עקבתא דמשיחא, ביז - דעם דור האחרון פון גלות, וואָס דעמולט האָט

34 ראה פע"ח שי"ח רפ"ג. שעה"כ ענין טבילת עי"ש. וראה לקו"ש חט"ו ע' 282. ועוד.

35 ובפרט שע"י סתים דאורייתא נתחבר סתים דישראל עם סתים דקוב"ה.

36 ולהעיר מסיפורי חסידים בטעם דשם הבעש"ט הוא ישראל, כי הוא מעורר את נשמות ישראל מהתעלפותם ר"ל (סה"מ תרס"ג (בהוספות) ע' רנא ואילך. וראה לקו"ש ח"ב ע' 516. ועוד).

29 שמואל א ט, ב. וראה אוה"ת וירא תשסד, ב. שה"ש ע' תיד ואילך. ועוד.

30 רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו.

31 ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 222 ואילך. ע' 348 ואילך.

32 פינחס כו, ג.

33 כ"ה בסי' יעב"ץ שער הגיא. וראה לקו"ש

חכ"ו ע' 90. ע' 300.

א. מבואר בספרים ששנים עשר החודשים הם כנגד שנים עשר השבטים, אבל, בזה גופא ישנם שני אופנים. א. כסדר הרגיל של השבטים, שאז חודש שבט, חודש האחד עשר, הוא כנגד שבט יוסף, כמו שמבואר בשיחה כאן בנוגע לאדמו"ר הקודם ויו"ד שבט. ב. סדר השבטים בחנוכת המזבח בפרשת נשא, שאז חודש שבט, חודש האחד עשר, הוא כנגד שבט אשר, ש"ביום עשתי עשר יום נשיא לבני

די "נשמה" - דעם חיות אלקי - אין אַלע נבראים שבעולם, ביז אַז מ'זאָל מאַכן פון דער גאַנצער וועלט אַ דירה לויט יתברך בתחתונים, און דורך דעם - ברענגען די גאולה האמיתית והשלמה, כידוע אַז דורך "יפוצו מעינותיך חוצה" ווערט "אתי מר" דא מלכא משיחא³⁷.

און אין דער עבודה גופא (פון מגלה זיין דעם "י" אין יעדער איד און אין יעדער זאך אין וועלט) איז צוגעקומען אַ הוספה און אַ חידוש דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט זייענדיק, אַז ער איז דער נשיא פון דעם דור האחרון אין גלות) - ווי גערעדט מערערע מאָל, אַז מ'זעט בפועל ווי די עבודה פון הפצת התורה והיהדות און הפצת המעינות חוצה איז נתפשט ונתרחב געווארן דורך דעם בעל ההילולא, ביז אַז ער האָט געהייסן איבערזעצן חסידות אויף אַנדערע שפראַכן, ביז אַז ער איז געקומען אין חצי כדור התחתון (וואו מ"ת איז ניט געווען בגלוי³⁸), און זיך באַזעצט דאָרטן און האָט דאָרטן מרחיב געווען שלא בערך די אַלע פעולות אין הפצת התורה והיהדות און הפצת המעינות חוצה, ביז אין חוצה שאין חוצה ממנה, ובאופן

פון הולך ומוסיף ואור, אַלס מערער און מערער.

ווי ס'איז אויך מרומז אין דעם נאָמען פון דעם בעל ההילולא - "יוסף יצחק"³⁹: "יוסף" איז על שם "יוסף ה' לי בן אחר"⁴⁰, וכידוע דער פירוש אין דעם⁴¹, אַז דאָס גייט אויף דער עבודה פון איבערמאַכן אז אויך אין און פון בחי' "אחר" זאל מען מגלה זיין און מאַכן א "בן" לה - דאס הייסט: די עבודה פון מגלה זיין דעם "י" (עשירי) אין יעדער זאך, ביז אויך אין "אחר", א איד וואס בגלוי זעט זיך אין אים נאך ניט אן זיין נשמה, און אזוי אויך אין בחי' "אחר" שבעולם - די דברים גשמיים וועלכע זיינען מעלים ומסתיר אויף אלקות - זאל זיך אין זיי אנזען בגלוי דער ניצוץ קדושה וואס איז זיי שטענדיק מהווה מחי' ומקיים.

"יצחק" איז על שם "כל השומע יצחק לי"⁴² - עבודה מתוך צחוק ושמחה, וואס אמת'ע און שלימות'דיקע שמחה איז דוקא בשעת דאס נעמט דורך אלע פריטים פון דעם מענטשן (און פון זיין סביבה), נוסף צו שמחת הנשמה אויך שמחת הגוף, הגשמי, ונוסף צו שמחה אין תומ'צ,

39) ולהעיר שהתחלת ב' השמות היא באות י' וראה הערה 38.
40) ויצא ל, כד.
41) אוה"ת עה"ת — ויצא רב, א ואילך. וראה אוה"ת יחי שפו, א ואילך. שצ, א ואילך. שצו, ב ואילך. ועוד.
42) וירא כא, ו.

37) אגה"ק הידועה דהבעש"ט — נדפסה גם בס' כתר שם טוב בתחלתו. ועוד.
38) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר — נדפס בסה"מ תש"ח ע' 232 ואילך. וראה אגרות קודש שלו ח"ב ע' שלא. אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' קסא.

אשר", כפי שהרבי מביא ומבאר בנוגע לשייכותו של י"א שבט לי"א ניסן, בשיחות רבות, שיבואו בימים הבאים.

הנתינת כח מחודש טבת

. . ז. ולהוסיף, אז דער ענין איז נאכמער בהדגשה מצד דעם וואס דער חודש המברך (את חודש שבט) איז דער חודש העשירי (חודש טבת):

וויבאלד אז שבת מברכים החודש איז אלעמאל אין דעם (לעצטן) שבת פון דעם פארגייענדיקן חודש, איז פארשטאנדיק, אז נוסף צו דעם וואס יעדע ברכת החודש (בשבת מברכים) איז בהתאם צו דעם תוכן מיוחד פון דעם חודש המתברך (ווייל יעדער ברכה איז אפגעמאסטן לויט כלי המתברך), איז ער אויך בהתאם צו דעם חודש המברך (די ברכה איז לפי דרגת המברך). דאס הייסט, אז די ברכה פון דעם חודש המברך איז צוגעפאסט און האט א שייכות צו דעם תוכן פון דעם חודש המתברך.

ובנדו"ד זעט מען דאס בגלוי: די ברכה ונתינת כח אויף דער עבודה פון עשירי בשבט (דער יום המיוחד פון חודש שבט) - באקומט מען פון חודש טבת - דער חודש העשירי.

אויך שמחה אין דברי רשות, אזוי אז עס בלייבט ניט איבער א חלק פון זיין לעבן וואו ס'איז ניטא שמחה (וואס דאס קען שטערן צו דער שמחה פון דער נשמה).

עפ"ז איז פארשטאנדיק, אז דער יום ההילולא - עשירי בשבט (ווען כל עבודתו פון דעם בעל ההילולא שטייט בגלוי) - גיט ארויס דעם תוכן כללי פון זיין עבודה⁴³: מגלה זיין דעם יו"ד - "העשירי יהי' קודש לה'" - אין יעדער איד, און אין יעדער זאך אין וועלט . .

(43) ולהעיר ממשנת"ת במ"א (לקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך. וראה לקו"ש חט"ז ע' 142) ששלושים שנות נשיאותו ועבודתו של בעל ההילולא בחיים חיותו בעלמא דין (פר"ת - תש"י) נחלקות (בכללות) לג' תקופות של עשר שנים (וכל א' מהן, וכן הולדתו בשנת תר"ם - בהיקף שלם של עשר בהתאם לשנות הבריאה אי"י)*: עשר שנים ראשונות - במדינה ההיא, עשר שנים שניות - במדינת פולין כו', ועשר שנים האחרונות - במדינה זו (בחצי כדור התחתון), והסתלקותו היתה בשנת ה'תש"י. להעיר גם, שבמשך שנה האחרונה שלפני הסתלקותו חתימת יד קדשו היתה באות יו"ד (דיצחק) גדולה ואשורית - ראה מבוא לאגרות קודש שלו ח"י ע' 6 ואילך².

(* להעיר שבחיי האדם נחשבות כל עשר שנים לתקופה בפ"ע - ראה אבות ספ"ה.

ב. לפני חג שבועות תש"ט - כמה חודשים אחרי שהרבי הרי"צ התחיל לחתום עם יו"ד גדולה ואשורית - מישהו שאל את הרבי מלך המשיח מהי הסיבה לכך והרבי ענה לו (אג"ק ח"ג אגרת תפט): "הטעם לשינוי היו"ד בחתי"ק . . לא שמעתי".

כ"ב שבט תשמ"ח - דירה לעצמותו ית' ממש

בימים האחרונים למדנו את השיחות בהן הרבי מבאר את מהותה ותוכנה של העבודה של דורנו בסיום עשיית העולם ל"דירה בתחתונים". למדנו גם את ביאורו של הרבי שבסיום העבודה עצמה ישנם כמה שלבים:

בזמנו של אדמו"ר מוהריי"צ בחיים חיותו בעלמא דין, עד יו"ד שבט השי"ת, התבטאה העבודה בסיום של בירור וזיכוך העולם ועשייתו 'כלי' לאלוקות שלמעלה מעולמות. מי"א שבט (ובעיקר מ) תשי"א התחילה העבודה בהמשכת האלוקות שלמעלה מהעולם - שהעולם יתעלה לדרגת ה"י"א".

שבוע שעבר למדנו את ביאורו של הרבי בשיחות אלו - שבהמשכת בחינת ה"י"א, אפילו בעולם מזוכך, לא סגי. מכיון (א) שהעולם עדיין אינו מאוחד לחלוטין עם הגילוי המתגלה בו, ובמילא ברור גם (ב), שמה שמתגלה אינו עצמותו ומהותו ית' ממש.

לאחר מכן בהמשך השיחה בקונטרס "בך יברך ישראל" שם הרבי ממשיך ומבאר שהשלמנו גם את עבודתנו בהמשכת בחינת ה"י"א" בעולם, ועכשיו הגיע הזמן לעבודה הנעלית ביותר - "להיות מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו". ובסגנון של שיחות אלו, להיות מוכנים להכיל את שלימותו של ה"דירה בתחתונים". ובמילותיו הק' של הרבי: "השלימות דאחד עשר (לגמרי שלא בערך לעשר), שפועל את החיבור והאיחוד דעשר (מצד ענינו הוא) ואחד עשר (מצד ענינו הוא)".

הרבי ממשיך ומבאר שהשלימות הזו מתבטאת במספר עשרים ושנים - כ"ב, ובהתאם לכך, ממשיך הרבי ומבאר שהתקופה השייכת לעבודה זו התחילה בכ"ב שבט תשנ"ב - עם הסתלקותה של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע.

היום לא ניכנס למהותה של עבודה זו בנוגע לפועל - מהי תוכנה ומה היא דורשת, ובעז"ה נלמד על כך בארוכה שבוע הבא.

קונטרס "בך יברך ישראל" תשנ"ב ס"ח:

נאך דעם סיום העבודה פון אַלע בירורים, און מ'האַט שוין אויך "צוגעפּוּצט די קנעפּלעך" וכו', און מ'דאַרף נאר שטיין גרייט צו מקבל זיין משיח צדקנו - די

כ"ב - אחד עשר בכפלים - הוא השלימות של אחד עשר

ח. אין דעם גופא קומט מען דערנאָך צו נאָך אַ העכערע דרגא - אַז מ'האַלט שוין

פון עשר און אַחד עשר . . די שלימות העבודה פון אידן למטה צו ממשך זיין בחי' אַחד עשר אין די עשרת הדברות (שניתנו מלמעלה באַ מתן תורה), קומט צו אַ צווייטן מאָל "אַחד עשר יום מחורב" ⁴⁹ - דער גילוי פון "בך" כנגד די כ"ב אותיות התורה ⁵².

ויש לומר אז דאָס באַדייט די דרגא עליונה שבתורה ווי זי איז פאַרבונדן מיט אַחד עשר, און אַחד עשר בכפליים (וואָס איז נאָך העכער פאַר אַחד עשר אַליין), שלמעלה פון תורה ווי זי שטעלט זיך אויס אין עשרה (עשרת הדברות) - תורה ווי זי איז איין זאָך מיט עצמותו יתברך, "אורייתא וקוב"ה כולא חד" ⁵³, כּמרומו אין דעם מספר כ"ב אותיות "בך" - וואָס גייט אויף דעם אויבערשטן ("בך בהקב"ה" ⁵⁴), עצמותו ית', בך בעצמותך ⁵⁵.

שלימות פון אַחד עשר (אינגאַנצן שלא בערך צו עשר), וואָס טוט אויף דעם חיבור ואיחוד פון עשר (מצד ענינו הוא) און אַחד עשר (מצד ענינו הוא) - כּמרומו אין כ"ב שבט:

כ"ב איז אַחד עשר בכפליים (אַחד עשר יום פון דעם יום האַחד עשר בחודש האַחד עשר). דאָס הייסט אַז אין ימי החודש עצמם - האָט מען צוויי מאָל אַחד עשר (נוסף אויף דעם וואָס דאָס איז בחודש אַחד עשר). ויש לומר אַז דאָס באַדייט תכלית השלימות פון אַחד עשר (התאחדות עשר מיט אַחד עשר), אז אויך בדרגת הגילויים ובדרגת המשפיע (יום) האָט מען מיי אַחד עשר ווי דאָס הויבט אויף דעם עשר (תחתונים), און סיי אַחד עשר מצד עצמו, מצד עצם המשפיע - אַחד עשר בטהרתו ממש, מצד עצמותו יתברך, און - חיבור שניהם יחד.

ד.ה. אַז לאַחרי ווי מ'האָט די שלימות

54) שהש"ר שם.

55) ראה אוה"ת (כרך ח) דרושים לסוכות ע' א'ת"ס. סה"מ תש"א ע' 94. תרפ"ח (תש"ח) ע' קסה (ע' 250). מלוקט ח"ג ע' רטו. וראה תו"א בשלח סד, סע"ב. שער האמונה ספני"ו (צ, א). מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפד.

52) ראה שהש"ר פ"א, ד (קרוב לסופו): בך כ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה, ב' תרין כ' עשרין, הרי בך.

53) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). לקו"ת נצבים מו, ב. ועוד.

בשיחה זו ראינו כיצד הרבי מבאר שהעבודה של דור השביעי שהתחילה בי"א שבט (בעיקר משנת) תשי"א להמשיך את האלוקות שלמעלה מהעולמות הסתיימה בכ"ב שבט, ומאותו יום ואילך עבודתנו 'השתדרגה' כביכול, לעבודה נעלית יותר (באין ערוך) - לעשות את עצמנו ראויים, ועי"ז להמשיך - את "עצמות ומהות כפי שנמצא בעצמותו ממש"!

אבל, בפרטיות יותר, ישנן שיחות אחרות בהן הרבי מבאר את ייחודיותן של תאריכים אחרים במשך הנשיאות כימים מיוחדים שמבטאים את סיום

העבודה שלנו בגלות. ולדוגמא, יו"ד שבט תש"נ - ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, כמבואר בשיחה שלפנינו 'באותיות' נפלאות.

(יש לציין במיוחד להערה 99 בשיחה בה הרבי מבאר את הייחודיות של התאריך בו נעשית ההכרזה ע"ד סיום העבודה, וממשיך וכותב בקיצור, כבר אז בתש"נ, את הנקודה שלמדנו לעיל ע"ד הייחודיות של יום הי"א לחודש הי"א בשנת תשי"א).

שיחת ש"פ וארא תש"נ ס"ט:

חודש באחד לחודש", "ראש⁹⁵ חודש" שכולל כל ימי החודש⁹⁶, וכולל ובפרט יום העשירי שבו (העשירי יהי קודש) — מכריז משה רבינו שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועד"ז ניצוץ משה שבכאו"א מישראל:

"רב לכם שבת בהר הזה", "הרבה גדולה לכם ושכר . . קבלתם תורה כו"⁹⁷, כבר נשלמו כל מעשינו ועבודתינו ובריבוי מופלג, ובאופן גלוי לעין כל, "אלה הדברים", ולאידך, הענינים הבלתי רצויים שהיו בעבר — שבודאי נתקנו ע"י התשובה, ובפרט ע"י הפעולה ד"שאו את ראש בני ישראל" ע"י רבותינו נשיאינו (נשיא מלשון נשיאות) עד לנשיא

יו"ד שבט תש"נ - שלימות העבודה של דור התשיעי

ט. ומעלה מיוחדת בשנה זו — "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש":

בעשירי ל"עשתי עשר חודש" השנה ימלאו ארבעים שנה להנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר כנשיא התשיעי⁹⁸, שאז נעשית שלימות העבודה דדור התשיעי — בכל עניני התומ"צ, כולל ובמיוחד בהפצת המעיינות חוצה — באופן ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", "קאי איניש אדעתי דרבי".

ובעמדנו בארבעים שנה בעשתי עשר

97 דברים א, ו ובפרש"י.

98 ומודגש בשמו (הראשון) — יוסף, ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר", שמ"אחר" נעשה "בן", ובפרט ש"אחר" שנאמר בכתוב (בדברי רחל) קאי על בנימין, היינו, "אחר" דקדושה, בערך יוסף, צדיק עליון, ובנימין צדיק תחתון (זח"א קג, ב).

94 נוסף על השלימות דארבעים שנה בכל עניני עבודתו במשך נשיאותו ושלישים שנה) בחיים חיותו בעלמא דין כנשיא השמיני.

95 ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך, עט"ד שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

96 ובהדגשה יתירה — כשחל ביום השבת, ש"כל מלאכתך עשוי", כולל גם ה"מלאכה" להתכללות והנהגת כל ימי החודש בר"ח (כשחל בשבת).

וסעו לכם גר בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם גו' — הכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי שלימות הגילוי דבחי אחד עשר⁹⁹, "אנת הוא חד".

דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר — מזכירים ברמז בלבד, בשביל העילוי דאתהפכא (כנ"ל ס"א).

ולכן — ממשיך משה רבינו שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בהכרזתו — "פנו

בפעם הראשונה — לאחרי הכרזת משה בר"ח שבט דשנת הארבעים "פנו וסעו לכם גו' בואו ורשו את הארץ (שאלו זכו היתה גאולה נצחית) — "והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש הראשון" (יהושע א, יא), ועפ"ז, היום הראשון שבו מתחילה עיקר התקופה דהכניסה לארץ (שהרי היום שעלו מן הירדן שייך גם לתקופה שלפנ"ז) הוא יום י"א לחודש הראשון*.

99) ועפ"ז יומתק שההכרזה על זה היא "בארבעים שנה בעשתי עשר חודש" — לרמז על גילוי בחי' "אחד עשר" בגאולה העתידה. ויש להוסיף ולהמתק עוד יותר — שהעבודה דדור התשיעי (לאחרי הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר) מתחילה (בעיקר) מהיום שלמחרת יום ההסתלקות (כי יום ההסתלקות עצמו שייך עדיין לתקופת חיותו בעלמא דין) — י"א שבט, יום אחד עשר לחודש אחד עשר. ודוגמתו בנוגע לשנים (ארבעים שנה) — שמתחיל (בעיקר) לאחרי סיום שנת ההסתלקות — בשנת תשי"א. ולהעיר שמצינו דוגמתו גם בהכניסה לארץ

(* להעיר משייכותו לחודש שבט — להדעות שמנין החדשים מכוון למנין השבטים בסדרם בקרבנות הנשיאים (ראה לקו"ש חכ"ו ע' 316. ושנ).

בשיחה הבאה, שיחת ש"פ בשלח תשנ"ב - ימים ספורים לפני השיחה שבקונטרס "בך יברך ישראל" - מדבר הרבי על יו"ד שבט תשנ"ב, מ"ב שנה לנשיאות (בצינו שזהו בנוסף על השלימות של ארבעים שנה שביאר בשיחה (של שנת תש"נ) שהובאה לעיל).

שיחת ש"פ בשלח תשנ"ב ס"ח:

עניני העליות (כנ"ל ס"ו) — שכבר נשלמו כל העליות¹³⁵ ד"מ בימי ההילולא¹³⁶, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתינו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות ד"ויהי בארבעים שנה") שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה

יו"ד שבט תשנ"ב - השלימות העיקרית!

והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו — שנת הארבעים ושתיים (תש"י-תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב שעל ידו נעשים כל

136) ולהעיר, שהעליות ע"י אמירת קדיש קשורות עם שם מ"ב (שער הכוונות ופע"ח שם).

135) כולל גם שלימות העליות בשבת שלאחריו, שבת שירה, שכולל כל העליות שע"י השיר (כנ"ל ס"ו).

האמיתית והשלימה¹³⁷, שאז תהי' שלימות הגילוי דבחי' אחד עשר שבאחד עשר, "אנת הוא חד".

137) וי"ל הרמוז בנוגע להמשך הימים: י' וי"א שבט הקשורים עם ענין הנשיאות – שינוי בהנשיא, יום השבת (י"ג שבט) פרשת בשלח שסיומה וחותמה במלחמת עמלק – הכרתת זרעו של עמלק, וט"ו בשבט – הכניסה לארץ ישראל (לאכול מפריו) ובנין בית הבחירה (שגם בו יהיו הפירות).

כמובן שאין לנו עסק בענינים העומדים ברומו של עולם - להבין מה משמעותו המדויקת של כל התאריכים המובאים בשיחות, מעבר למה שהרבי עצמו הסביר, והובא לעיל.

אבל חשוב לשים לב לעובדה שהביאור על התקופה החדשה שהתחילה בכ"ב שבט תשמ"ח - לא נאמר בתשמ"ח אלא בתשנ"ב...

וכפי שנראה שבוע הבא אי"ה, הנה הדרישה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לעבודה של "קבלת פני משיח צדקנו" על כל פרטיה וכו' - שכפי שנאמר בשיחה, הנה זוהי מהות העבודה של התקופה החדשה - התחילה ג"כ בעיקר בשנה זו.

רק לאחר עיון בשיחות השנים שלפני זה ניתן לראות 'ניצנים', כביכול, לסגנון זה. אבל אכ"מ להאריך בזה, "ותן לחכם ויחכם עוד".

ענינו של י"א ניסן - בחינת אחד עשר שלמעלה מהשתלשלות!

בימים האחרונים למדנו על מהותם של יו"ד, י"א וכ"ב שבט, ועל משמעותם המיוחדת בנוגע לעבודת דורנו בהכנת העולם לגאולה האמיתית והשלימה, "דירה לו ית' בתחתונים".

בנוגע לאדמו"ר הקודם מבאר הרבי בארוכה (בהערה 38 בשיחת ש"פ שמות תש"נ, הובא לעיל ביום שני, כ"ה אדר - עמ' 39) איך שבמהלך חייו התבטא מהות עבודתו - "עשר" - בכמה וכמה תאריכים ופרטים.

הסברא נותנת שעד"ז יהיה ג"כ אצל הרבי מלך המשיח שמהות עבודתו היא המשכת האלוקות שלמעלה מעולמות, "י"א" (ובזה גופא - "י"א" בשני 'דרגותיו'. "אחד עשר שעדיין יש לו ערך ושייכות לעשר, ואחד עשר שרומז על עצמותו ית', שהוא לא בערך לגמרי לעשר ולאחד עשר") - שגם אצל הרבי יתבטא 'ענינו' בגלוי ב'דברי ימי חייו' הק'.

ובאמת, הנה בשיחות של הרבי מוצאים שהרבי מבאר בכמה מקומות את מהותו של יום הולדתו* - י"א ניסן - כיום ששייך במיוחד לדרגת האלוקות שלמעלה מהשתלשלות, ובזה עצמו, הנה ישנם כמה אופנים והקשרים בהם נמצא ביאור זה.

(* ועד"ז יום נישואיו ב"ד כסלו - כמבואר בשיחת ש"פ וישלח תשנ"ב סעיף י"ג, בהערה 110 ובשוה"ג שם.)

שיחת ערב י"א ניסן תשמ"ט:

לידת עם ישראל בחג הפסח מתחילה ביום אחד עשר בניסן!

ישראל ושאלום למה זה הם עושין כך, אמרו להם זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים, הלכו בכוריהם אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש מהם שישלחו את ישראל ולא רצו, ועשו הבכורות עמהם מלחמה והרגו הרבה מהם, וז"ש¹ למכה

"לזכר מה נקבע שבת הגדול?"

. . ב. אודות ה"נס גדול" שאירע בעשור לחודש — כותב רבינו הזקן בשו"ע⁶: "כשלקחו ישראל פסחיהם באותו שבת, נתקבצו בכורי מצרים אצל

מצרים בבכוריהם. וקבעו נס זה לזכרון לדורות בשבת, וקראוהו שבת הגדול.¹⁷ וצריך להבין:

הטור¹⁷ כתב שכאשר ישראל השיבו למצריים (על שאלתם מדוע לוקחים שה כו') "לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, היו שיניהם (של המצריים) קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר¹⁸, ועל שם אותה הנס קורין אותו שבת הגדול". ולכאורה, הי' לו לרבינו הזקן לומר שה"נס גדול" הוא בשתיים (שעי"ז ניתוסף יותר בגדלות הנס) — הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר", והנס ד"למכה מצרים בבכוריהם", ולמה השמיט הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר", והזכיר רק את הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם"?

ועיקר השאלה — לא רק שהזכיר נס אחד אף שהי' יכול להזכיר שני נסים, אלא, שמזכיר רק את הנס שלכאורה אינו אלא בענין טפל לגבי הנס השני שהוא בענין עיקרי:

הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר" — הוא בענין שנוגע לישראל (שהמצרים לא הזיקו להם כו'), ואצל ישראל עצמם — בנוגע לקיום "מצות השם עלינו"

ליקח שה לקרבן פסח, ובפרט ע"פ פירוש חז"לי¹⁹ "משכו וקחו", "משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם צאן של מצוה", היינו, שהתוכן דלקיחת הפסח הו"ע הכי עיקרי אצל ישראל, שלילת וביטול הענין דע"ז, והתחלת שייכותם לקיום המצוות²⁰: ואילו הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" — הוא בענין שנוגע למצריים בינם לבין עצמם (מצרים ובכוריהם), ואינו שייך (לכאורה) לישראל, שאצלם לא נעשה שינוי כתוצאה מנס זה, שלא הועיל שפרעה ישלחם ממצרים. וכיון שכן, הרי, הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" הו"ע טפל לגבי הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר".

ואעפ"כ כותב רבינו הזקן ש"שבת הגדול" נקבע [לא רק גם לזכרון הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם", בהוספה על הנס שנעשה לישראל, ש"לא היו רשאים לומר להם דבר", אלא] אך ורק לזכרון הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם", ענין השייך למצרים בלבד, ולא לזכרון הנס שנעשה לישראל! :

וביותר תמוה שעל שם נס גדול זה ("למכה מצרים בבכוריהם") קראוהו שבת הגדול" — שהרי, ענין השבת שייך

(17) או"ח שם.

(18) וראה גם דעת זקנים לבעלי התוס' (בא יג, ג): כשראו המצרים שלוקחין הפסחים לשחוט נתקבצו עליהם להרגן. . ועשה להם הקב"ה נס וניצולו". ועד"ז בספר האורה לרש"י (ח"ב סס"ב): "כשראו כן המצריים היו רוצים לקום ולנקום מהם, והיו מעיהם מחותכין כו' ונידונין ביסורים כו' ולא הזיקו לישראל".

(19) פרש"י בא יב, ר. וראה מכילתא שם, בא. (20) להעיר גם מפרי חדש (או"ח סת"ל) "יש מפרשים שלמה נקרא שבת הגדול לפי שהוא שבת ראשון שנכנסו ישראל למצוות" (אבורהם חודש ניסן לפני סדר תפלות הפסח). ועד"ז בחזקוני (בא יב, ג) "לפי שעשו בו ישראל מצוה ראשונה, כגון מקח הפסח בעשור, נקרא שבת הגדול".

לישראל כפי שהם בדרגא ומצב שיש להם שייכות להמצריים.

וביאור הענין:

נוסף על יציאת ישראל ממצרים — צ"ל וישנו גם השבירה והביטול דמצרים גופא, ועד לאופן ד"אתהפכא חשוכא לנהורא"²⁹. וזהו תוכן הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" — שבכורי מצרים, שמורה על התוקף³⁰ דמצרים (תוקף דלעו"ז), ניצלו התוקף שלהם כדי להכות את מצרים.

ונם זה הוא "נס גדול" — לא רק נס סתם שלמעלה מהטבע, כמו הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר", אלא "נס גדול", שהטבע עצמו משתנה ומתהפך ("למכה מצרים בבכוריהם"), ועד כדי כך, שהנס "שלא היו רשאים לומר להם דבר" אינו נחשב "נס גדול" לאמיתתו, לגבי ה"נס גדול" ד"למכה מצרים בבכוריהם"³¹.

ועפ"ז מובנת גם שייכותו של "נס גדול" זה לישראל — כיון שנעשה ע"י

לישראל בלבד, כי "גוי ששבת" ה"ז היפך מציאותו²¹, ואיך יתכן שהגדלות דשבת ("שבת הגדול") מתבטאת בנס ששייך למצריים, "למכה מצרים בבכוריהם"!?!

מצבם של בני לפני

יציאת מצרים ובצאתם

ג. ויש לומר הביאור בזה:

ענינו של חג הפסח — לידת עם ישראל²², כמפורש בקרא²³ שיצי"מ היתה באופן ד"לקחת לו גוי מקרב גוי", ואז התחילה ההכנה למתן תורה (כמ"ש²⁴ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"), שבו היתה בחירת הקב"ה בישראל, "אתה בחרתנו מכל העמים"²⁵, "ובנו בחרת מכל עם ולשון"²⁶.

וכיון שלפני יצי"מ, "בעשור לחודש", היו ישראל "בקרוב גוי", בקרבם של המצריים, היינו, שנחשבו כמו אומה אחת²⁷ (כביכול²⁸) — נמצא, שהנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" שייך גם

בהם כו', ולא עוד, אלא, ש"היו שטופים בע"ז" (מכילתא ופרש"י שבהערה 19), ועד שהיה מקום לטענה, הללו עובדי ע"ז והללו כו" (ראה זח"ב קע, רע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. ועוד).
28 ומצד גרדי השו"ע — ה"ז אפילו ללא "כביכול".

29 ראה זח"א ד, א.

30 ראה ת"א ויחי מט, ג.

31 וראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 47 בפירוש הדיוק נס גדולי — ע"ד הענין ד"אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו" דוקא, עיי"ש.

21 סנהדרין נח, סע"ב. רמב"ם הל' מלכים פ"י ה"ט.

22 כפי שהמשיל יחזקאל הנביא יצי"מ להולדת הולד (יחזקאל פרק טז, ובמפרשים. תו"א ר"פ וארא. ובכ"מ).

23 ואתחנן ד, לד.

24 שמות ג, יב.

25 נוסח תפלת יו"ט.

26 ניסח ברכת ל"ש. וראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד.

27 ועד שבגלל זה הוצרכו לצוותם על לקיחת הפסח — כיון ש"לא היו בידם מצוות להתעסק

מחודש³², נמצא, ש"בעשור לחודש" נמצאים במעמד ומצב שלפני לידתם של ישראל כפי שמתחדשת בחג הפסח דשנה זו, ולכן, בזמן זה מודגשת יותר (ובעיקר) שייכותם של ישראל לאוה"ע³³, מעין ודוגמת המעמד ומצב ד"בעשור לחודש" בפעם הראשונה בהיותם "בקרוב גוי"³⁴.

. . ועפ"ז מובן הטעם שרבינו הזקן מזכיר רק את הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם", ואינו מזכיר גם את הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר" — כי הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר" הוא בעיקר בנוגע לעבודתם של ישראל, שעבודתם של ישראל היא בכל התוקף והשלימות בכך שאוה"ע אינם יכולים להפריע להם, משא"כ הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" הוא בנוגע להפעולה באוה"ע³⁵, ובגוגע לפעולה בעולם³⁶ —

בשיכות לגדרי העולם (ואומות העולם), שהעולם אינו מנגד לעבודתם של ישראל (שהרי עיקר ההדגשה בזמן הזה היא לא כל כך על עבודתם של ישראל כשלעצמה, אלא על הפעולה בעולם), אלא שאעפ"כ, כיון שתוכנו של נס זה שהעולם אינו יכול לנגד לעבודתם של ישראל. הרי סוכ"ס מודגשת בו בעיקר מעלת עבודתם של ישראל, משא"כ הנס ד"למכה מצרים בבכוריהם" — אינו בנוגע לעבודתם של ישראל כפי ששייכת לגדרי העולם, אלא בנוגע "לפעולה" בגדרי העולם גופא, שינוי והפיכת טבע העולם גופא.

36) אף שבנוגע לגילוי האור האלקי — ה"ז בודאי

ישראל, מצד מעמדם ומצבם בדרגא כזו שיש להם שייכות למצרים, "בקרוב גוי", ואעפ"כ, נתעלו מהם עי"ז שמשכו ידיהם מע"ז ולקחו להם צאן של מצוה, ולא עוד, אלא, שהמצריים ראו שישאל מתכוננים לעשות זבח פסח לה' (כפי שסיפרו להם ישראל במענה לשאלתם "למה זה הם עושים כך"), וכתוצאה מזה פעלו הביטול והשבירה דמצרים, ועד לאופן של אתהפכא — "למכה מצרים בבכוריהם".

ד. ומזה מובן גם בנוגע לקביעת הזכרון לדורות ב"שבת הגדול":

אע"פ שקביעת הזכרון לדורות הוא לאחרי יצי"מ ומ"ת — הרי, כיון שמדי שנה בשנה חוזר ונשנה כללות הענין לידת עם ישראל ובחירת הקב"ה באופן

32) נוסף על חידוש כללות מציאותם של ישראל מאין ליש בכל רגע ורגע — במכ"ש וק"ו מהחידוש דהתהוות, יש מאין בנוגע לכל הבריאה, כיון שחידוש הבריאה הו"ע חיצוני וטפל לגבי החידוש דישראל, שהם תכלית וכוונת הבריאה (ראה גם סה"מ תש"ה ע' 185).

33) מצד הגוף ונה"ב ועניניהם, ובלשון רבינו הזקן בתניא (סמ"ט) ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון קאי על "הגוף החומרי שנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

35) ובפרטיות יותר: גם הנס ש"לא היו רשאים לומר להם דבר" אינו בנוגע לעבודתם של ישראל כשלעצמה, אלא כפי שעבודתם של ישראל היא

א. חובה לציין שבקטעים שהושמטו כאן ישנה תוספת גדולה של הסברה בנוגע למהותה של "שבת הגדול" לאחר מתן תורה, וזה לא הובא כאן מפני קוצר היריעה. ע"פ המבואר שם יתוסף גם הבנה במהותה של יום ה"א בניסן, לאחר ובהמשך לשבת הגדול המבוארת בסעיף הבא. עיי"ש.

הענין העיקרי בזמן זה — מה שהעולם אינו מנגד לעבודתם של ישראל אינו נחשב (ועאכ"כ שאינו נחשב ל"נס גדול"), לגבי שינוי והפיכת טבע העולם גופא . .

ענינו של י"א ניסן

ה. והנה, לאחר שנתבאר ענינו העצמי של "שבת הגדול" בעשור לחודש, ה"נס גדול" ד"למכה מצרים בכוריהם" — נבוא גם לבאר היותו הכנה לימים שלאחריו, החל מ"יום עשתי עשר" בניסן, עד לחג הפסח:

החילוק שבין "שבת" ל"פסח" הוא — ש"שבת" מורה על שלימות הבריאה⁴⁵, כמארז⁴⁶ "מה הי' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה", אבל, כיון שזוהי שלימות הבריאה, ה"ז עדיין בגדרי העולם, במדידה והגבלה: ואילו "פסח", מלשון דילוג⁴⁷, מורה על דרגא שלמעלה ממדידה והגבלה דגדרי

דרגא נעלית באלקות. עד לעילוי שבאין ערוך, כיון שנעשה ע"י התומ"צ שלמעלה מגדרי העולם.

(45) ועד שגם לאחר יצי"מ ומ"ת מזכירין בתפלת שבת גם הענין ד"זכור למעשה בראשית", השבת שלפני מ"ת (ראה שער הכולל פי"ז סכ"ט). (46) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל). וראה ב"ר פ"י, ט.

(47) פרש"י בא יב, יא. שם, יג — כדעת ר, יאשי' במכילתא שם.

(48) כי לקיחת השם "בעשור לחודש" קשורה עדיין עם שלילת וביטול ע"ז, "משכו ידיכם מע"ז", ואילו ביום י"א עוסקים אך ורק בהכנה להשחיטה "לשם פסח כמצות השם עלינו".

(49) ספר יצירה פ"א מ"ד.

העולם, שזהו"ע ד"יציאת מצרים", יציאה מכל ענין של מיצר וגבול, כולל גם דרגות הכי נעלות שהם עדיין במדידה והגבלה וגדר מסויים, ובמילא, צריך לצאת גם ממדידה והגבלה וגדר זה, כי אם, למעלה מכל ענין של דרגא וגדר לגמרי.

וזהו גם החילוק שבין "עשור לחודש" (שבו חל "שבת הגדול") ל"יום עשתי עשר", "אחד עשר" (שבו מתחילה עיקר ההכנה לפסח⁴⁸):

מספר עשר ("עשור") מורה על שלימות הבריאה, כולל גם השלימות דעולמות העליונים, עולם האצילות וכו', שהשלימות שבהם קשורה עם מספר עשר — עשר ספירות, "עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר"⁴⁹.

ומספר "אחד עשר" מורה על דרגא שלמעלה מעשר ספירות — כמבואר בדרושי חסידות⁵⁰ בפירוש הכתוב⁵¹ "אחד עשר יום מחורב"⁵², ש"אחד עשר" הוא

(50) יהל אור ע' מח. אוה"ת דברים ע' יט. סה"מ עטר"ת ע' תקפז (שם ע' תקנב).

(51) דברים א, ב.

(52) להעיר משמו"ר (פמ"ב, ה): "אחד עשר יום . . מיוחד שבעשרה . . שהוא אחד שהוא ראש לכל הדברות, אנכי ה' אלקיך" — הובא ביהל אור שם, ובסה"מ עטר"ת שם (וצע"ק שבאוה"ת שם לא הזכיר מאמר המדרש "מיוחד שבעשרה כו' אנכי ה' אלקיך" (אף שמביא בהתחלת הדרוש מאמר המדרש בפיסקא שלפניו (פמ"ב, ז) "י"א יום היו עם הקב"ה כו"), וכותב רק "יש להעיר לענין אחד עשר יום מענין בא דוד והעמידן על אחת עשרה, ע"ד תכון תפילתי קטרת אחד עשר סממנים היו בה, להמשיך מבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן בעשר ספירות, ע"ד הלא אנכי טוב לך

בחי' "אנת הוא חד ולא בחושבן"⁵³.

ונמצא, ש"אחד עשר" הו"ע שלמעלה מכל ממדידה והגבלה — "אנת הוא חד", מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מכל גדר ותואר כו', למעלה מגדר ספירות⁵⁴ (לא עשר ספירות, ואפילו לא ספירות אין קץ), ולמעלה גם מתואר "אחד" (שצריך לשלול ש"יש אחד ואין שני"⁵⁵), וגם לא התואר "יחיד" (שמורה על שלילת ההתחלקות)⁵⁶, וגם לא התואר "עצם", "אמתת המצאו"⁵⁷, כי, כל תואר יש לו איזה גדר, והוא ית' למעלה מכל תואר וגדר, ועד שגם ביטוי זה (שהוא למעלה מכל תואר וגדר) נתפס ב"תיבות", ובמילא, ה"ז בגדר מסויים, אלא, כיון שאין ביכולת האדם לבטא ענין זה באופן אחר, מוכרח להשתמש בביטוי מסויים ("אנת הוא חד", "אחד עשר").

י"א ניסן - עבודה מצד עצם הנשמה

ו. וביאור החילוק שביניהם בעבודת האדם:

ב"עשור לחודש", "שבת הגדול" — עבודתו של יהודי היא בשייכות לגדרי העולם, לפעול שלימות בעולם, שינוי

והפיכת טבע העולם גופא (תוכן ה"נס גדול" ד"למכה מצרים בכוריהם"), היינו, שממשיכים בעולם הקדושה ד"שבת", והקדושה דעשר, "העשירי יהי קודש", "קדש מלה בגרמי".

ו"ביום עשתי עשר", "אחד עשר" — מתחילה עבודתו של יהודי מצד עצם מציאותו, למעלה משייכות לגדרי העולם, כי אם, כפי שקשור ומיוחד עם מהותו ועצמותו ית', בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן — "ישראל וקב"ה כולא חד"⁵⁸, ההתקשרות העצמית דהקב"ה וישראל שבאין ערוך לגבי השלימות דבירור העולם⁵⁹. ועפ"ז י"ל שלידת עם ישראל בחג הפסח מתחילה ביום "אחד עשר" בניסן⁶⁰, שבו מודגשת התקשרותם והתאחדותם של ישראל עם מהותו ועצמותו ית', בחי' "אחד עשר", "אנת הוא חד", באופן ש"ישראל וקב"ה כולא חד".

וזוהו גם התוכן דיצי"מ (חג הפסח) — היציאה דישראל מכל ענין של מצר וגבול וגדר, להתחבר ולהתאחד עם מהותו ועצמותו ית', "ישראל וקב"ה כולא חד".

58) ראר זח"ג עג, א.

59) ראה המשך תער"ב (ח"א פס"ד) שהרצון דדירה בתחתונים יש בו מבוקש (כוונה פנימית כו'), והרצון בנש"י הוא רצון עצמי ממש.

60) ויומתק ע"פ מ'ש במדרש (במדב"ר פי"ד, יו"ד) בנוגע לקרבנו של אשר, "ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר", ש"הקריב קרבנו ע"ש הבחירה שבחר הקב"ה בישראל מכל האומות כו" (וראה בארוכה ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א — קונטרס י"א ניסן שנה זו).

מעשרה בניים", אף שבביאור ענין זה ביהל אור מביא מאמר המדרש הנ"ל. ואכ"מ).

53) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

54) כל ג' הפירושים ב"ספירות" — לשון ספירות ובהירות, לשון סיפור והגדה, לשון מספר וגבול (ראה אוה"ת ר"פ חיי שרה. ובארוכה — המשך תער"ב ח"א ע' קנט ואילך).

55) קהלת ד, ח.

56) ראה תו"א וארא נה, ב. ובכ"מ.

57) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

כפי שצויין ב'פתיחה', הנה במקומות שונים ביאר הרבי את ה'נקודה' של י"א ניסן - בחינת ה"י"א" - מנקודות מבט שונות. בשיחה זו הרבי ביאר שי"א ניסן הוא היום בו התחילה הלידה של בני ישראל - ביום זה נולד עצם מציאותם, עצם נשמתם שלמעלה מכל ענין של סדר השתלשלות. בשיחת פרשת תצוה תשנ"ב, הערה 91, ביאר זאת הרבי מכיוון נוסף - בקשר לשלימות השראת השכינה בבית המקדש.

שיחת פרשת תצוה תשנ"ב ס"ו:

1. . ועיקר ההמשכה וההתגלות בעולם למטה ע"י הקמת המשכן באופן של קביעות והשראת השכינה בו - היתה בר"ח ניסן (יום השמיני⁸⁹ למילואים)⁸⁴, והמשכו בחנוכת המשכן ע"י י"ב נשיאי ישראל במשך י"ב הימים מר"ח ניסן עד י"ב בו ("נשיא אחד ליום"⁹⁰), שבזה מודגשת יותר המשכת וגילוי אלקות

בגדרי העולם - י"ב צירופי שם הוי' (מלשון מהוה) שעל ידם נעשית התהוות הזמן, י"ב חדשי השנה, והתהוות המקום, י"ב גבולי אלכסון⁹¹, היינו, שגם בגדרי העולם (י"ב) נמשכת ומתגלה דרגת האלקות שלמעלה מהעולם⁹², שזהו ענינו של חודש ניסן, מלשון "נס"⁹³, ועד ל"נסי נסים"⁹⁴.

89) נשא ז, יא (וראה לקמן שוה"ג להערה 168).
90) ראה אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך. ועוד.
91) ויש לומר, שענין זה מודגש יותר בגמר חנוכת המשכן בי"ב ניסן, לאחר עשר בו - שגם הדרגא הכי נעלית דאחד עשר ("אנת הוא

חד ולא בחושבן") בניסן ("נסי נסים") נמשכת ומתגלה בגדרי העולם (ביום הי"ב, י"ב חדשים וי"ב גבולי אלכסון).
93) ראה פס"ז ולק"ט בא יב, ב.
94) ראה ברכות נו, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

ובאופן נוסף, הנה בהערה שיחת ש"פ וארא תש"נ מבאר הרבי שי"א ניסן הוא היום הראשון של "התקופה דהכניסה לארץ".

שיחת ש"פ וארא תש"נ הערה 99:

99) . . בהכניסה לארץ בפעם הראשונה - לאחר הכרזת משה בר"ח שבט דשנת הארבעים "פנו וסעו לכם גו' בואו ורשו את הארץ" (שאלו זכו היתה גאולה נצחית) - "והעם עלו מן הירדן

בעשור לחודש הראשון" (יהושע א, יא), ועפ"ז, היום הראשון שבו מתחילה עיקר התקופה דהכניסה לארץ (שהרי היום שעליו מן הירדן שייך גם לתקופה שלפנ"ז) הוא יום י"א לחודש הראשון.

שלימות ענינו של י"א ניסן משיחת הרבי למלך המשיח!!

אתמול למדנו שענינו ומהותו של י"א ניסן הוא בחינת ה"אחד עשר", האלוקות שלמעלה מעולמות. אבל, אע"פ שבהמשך השיחה שם הרבי מקשר זאת בארוכה לפרק תהילים שהתחיל הרבי לומר באותה שנה (תשמ"ט) - פ"ח, וכולם הבינו את כוונת הדברים, הנה, עם כל זאת הרבי לא דיבר מפורשות על לידתו שלו.

בקונטרס "בך יברך ישראל" תשנ"ב, לאחר שהרבי מבאר את העילוי הנפלא שהתחיל בי"א שבט (בעיקר מ)תשי"א, והוא, הגילוי של בחינת הי"א בעולם - ממשיך הרבי בהערה ומתייחס באופן ישיר לענינו של י"א ניסן.

קונטרס בך יברך ישראל תשנ"ב הערה 50:

שלימות הגילוי של י"א ניסן בי"א שבט

50) ולהעיר מהשייכות דחודש האחד עשר ל"ביום עשתי עשר יום (לחודש הראשון) נשיא לבני אשר" (נשא ז, עב) [להדעות שהשייכות דהנשיאים לחדשי השנה היא כסדרם בחנוכת המשכן] (קה"י ערך אות יו"ד ערך י"ב חדשים וי"ב שבטים. ובאות ש' ערך שבט. בני יששכר מאמרי חודש שבט מאמר א' בסופו).
ויש לומר, שיום אחד עשר בחודש

הראשון (ניסן) קשור עם התחלת הגילוי - "הלידה" - של בחי' אחד עשר (וראה שיחת שבת הגדול ערב י"א ניסן תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 389 ואילך)), כידוע שבחודש ניסן היתה לידת עם ישראל^ב (ראה יחזקאל טז. וראה תו"א ר"פ וארא. תו"ח שם צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ועוד); ויום אחד עשר בחודש אחד עשר קשור עם שלימות הגילוי של אחד עשר, באופן של נשיאות בגלוי.

א. התבאר לעיל בהערת המערכת ביום שני - על שיחת ש"פ שמות תש"נ (לעיל עמ' 38).
ב. התבאר בשיחת שבת הגדול, ערב י"א ניסן תשמ"ט ס"ג (הובא לעיל ביום רביעי כ"ז אדר (עמ' 50).

'אותיות' מדהימות! בי"א ניסן נולדה בחינת ה"אחד עשר", 'ירדה לעולם' בחינת האלוקות שלמעלה מעולמות. אבל זהו רק "התחלת הגילוי", שהרי 'מדובר' בחודש ניסן ש'ענינו' לידה.

רק כשהגיע יום הי"א בחודש הי"א - שענינו של חודש זה הוא אלוקות

שלמעלה מעולמות - התגלה בחינה זו בצורה גלויה. נהיה "שלימות הגלוי של אחד עשר, באופן של נשיאות בגלוי". וכפי שהרבי מבאר שם בשיחה, עליה כתובה 'הערה' זו, שבי"א שבט תשי"א התחילה העבודה להמשיך את בחינת הי"א בעולם, כפי שלמדנו בהרחבה בשבוע האחרון.

במילים אחרות, ענינו של י"א שבט תשי"א הוא גילוי ושלימותו של י"א ניסן (תרס"ב)! ואת כל זה הרבי מבאר בצורה ברורה, ובהרחבת הביאור!

אבל, "אם תעלה על דעתך" שבזה נשלם ובא לידי גילוי ענינו של י"א ניסן בתכלית השלימות - אינך אלא טועה. וזאת, ע"פ שיחה נוספת של הרבי. והאמת היא, שהיא איננה 'נוספת' - היא השיחה האחרונה מתשנ"ב שהרבי הגיה לעת עתה, והקטע 'המדובר' הוא הקטע האחרון בשיחה זו גופא!!!

במה דברים אמורים? בקטע האחרון של השיחה שנערכה ויצאה לאור 'מוגה' מתוך השיחות שנאמרו בשבוע פרשת תצוה תשנ"ב. (מלבד השיחה שהרבי הגיה משיחות ש"פ תצוה שיצאה לאור ביום רביעי שלאחר מכן, כרגיל, שהיא עוסקת בעניני הקטורת והדלקת המנורה בביהמ"ק. הנה, חוץ מזה הרבי הגיה עוד שיחה משיחות שבוע זה, והיא יצאה לאור אחרי השיחה שנערכה ויצא לאור 'מוגה' משיחות פרשת כי תשא. ושיחת ש"פ ויקהל הרי לא הוגהה...).

בשיחה הזו, באדר ראשון תשנ"ב, הרבי 'מאחל' שיושלם כבר הענין של י"א ניסן... ואומר במילים ברורות מהי אותה שלימות.

(יש להשית את תשומת הלב שמפאת הסגנון של השיחות, בפרט בסופם, שלעיתים בביאור ענין מסוים מובאים כמה פסוקים אחד אחרי השני, ואז מגיע סוגריים שמקשר את הענין לענין נוסף וכו' וד"ל, הנה כשלומדים במהירות ובשיטחיות קורה לפעמים שמ'רוב עצים' לעיתים קשה 'לראות את היער', דהיינו את המכוון בענין המבואר... וכן הוא גם בקטע זה. לכן, חילקנו את הקטע לכמה קטעים כדי להקל על ההבנה, ועדיין - כדאי לקרוא את הקטע כמה פעמים בכדי להבין אותו על בוריו).

שיחת תצוה (א) תשנ"ב סט"ו:

זו – שבאחד עשר בניסן מסתיימת שנת הצדי"ק הקשורה עם מזמור צדי"ק (שבא לאחרי מזמור פ"ט שבו נאמר "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי"ו¹⁶⁵, עד

שלימותו של י"א ניסן - סיום עבודת דור השביעי במשיחתו של ראש בני ישראל למלך המשיח!
ובכל זה ניתוסף עילוי מיוחד בשנה

לסיום וחותם המזמור "ברוך ה' לעולם
אמן ואמן"), שסימו וחותמו ב"ויהי
נועם גו' ומעשה ידינו כוננהו"¹⁶², שקאי
בשלימות השראת השכינה בביהמ"ק
השלישי¹⁶⁶, ע"י גמר ושלימות מעשינו
ועבודתינו בדור זה, דור השביעי¹⁶⁷, שבו
נשלמת פעולתו של משה רבינו ("גואל
ראשון הוא גואל אחרון") בהמשכת
וגילוי אלקות בעולם, לעשות לו ית' דירה
בתחתונים.

וכן תהי' לנו – שבאחד עשר באדר
(ששים יום לפני אחד עשר בניסן) יושלם
כבר הענין דאחד עשר בניסן¹⁶⁸, "ביום

עשתי עשר יום נשיא לבני אשר"¹⁶⁹, "מאשר
שמנה לחמו"¹⁷⁰, "וטובל בשמן רגלו"¹⁷¹
– כמודגש בהתחלת פרשת תצוה:
"ויקחו אליך שמן זית זך"¹⁷², וכן
בהתחלת פרשת תשא (שמתחילין לקרוא
במנחת ש"ק פ' תשא) שבה מדובר אודות
שמן המשחה¹⁷³ –

"מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי
משחתיו", שזהו עיקר ושלימות הענין
ד"כי תשא את ראש בני ישראל", ע"י
המשיחה של "ראש בני ישראל" (משה
רבינו, גואל ראשון הוא גואל אחרון)
למלך המשיח, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו
קוממיות לארצנו, תיכף ומיד ממש'.

166) מדרש תהלים עה"פ.

167) ראה ד"ה באתי לגני דשנת תשי"א
(סה"מ מלוקט ח"א בתחלתו).

168) ונתינת כח מיוחדת בקביעות שנה
זו שבאחד עשר באדר (שחל בשבת) נעשית
השלימות דשבעה באדר – שהשלימות דאחד
עשר נמשכת ומתגלה בשבעת* ימי הבנין (גדרי

* ולהעיר ע"ד הרמז שנאמר המדרש (שבהערה 23)
ע"ד מזלו של חודש אדר הוא בפרשה ז' פיסקא י"א, וכן
נשיא אחד ליום" שנאמר בחנוכת המשכן בחודש ניסן
הוא בפרק ז' פסוק י"א – דיש לומר, שבה מרוזם שגם
בחודש אדר יכולה להיות המשכת וגילוי בחי' י"א בז',
כמו בחודש ניסן.

העולם), שגם בחודש אדר (שמצ"ע הוא למעלה
מהעולם (כנ"ל ס"ו ובהערה 88)) נעשית כבר
השלימות שבחודש ניסן.

169) נשא ז, עב.

170) ויחי מט, כ.

171) ברכה לג, כד.

172) וראה ויק"ר פל"א, יא: "בזכות להעלות
נר תמיד אתם זוכים להקביל פני נרו של מלך
המשיח".

173) ל, כב ואילך.

ג. לשלימות הענין יש לציין, בהמשך למבואר כאן על השלימות של י"א ניסן שנפעלת בשנת
הצדיק, לשיחת ש"פ בשלח תשנ"ב הערה 134. "להעיר מהשייכות ד"ביום עשתי עשר יום (לחודש
הגאולה*) נשיא לבני אשר" לחודש הי"א. ויש לומר, ששייכות זו היא בהדגשה יתירה ביום הי"א דחודש
הי"א". ובשוה"ג: "ובשנת העיבור - לאחרי ג' חדשים, צדי"ק יום, ובהדגשה יתירה בשנה זו - שנת
הצדי"ק". דהיינו, שבשנת הצדי"ק ישנו שייכות מיוחדת בין י"א ניסן ל"י"א) שבט. וע"פ המבואר
במהלך קובץ זה ובפרט ע"פ הקטע שהובא לעיל ביום שלישי (ע' 44) מהמשך שיחת ש"פ בשלח,
ניתן לכאורה לבאר זאת. ואכמ"ל.

במילים פשוטות: הרבי מאחל "וכן תהיה לנו שיושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן". מהו ענינו של י"א ניסן? אָשֶׁר, שנשיאו הקריב את קרבנו ביום זה. מהו ענינו של אשר? שמן, כפי שרואים בברכותיהם של יעקב אבינו ומשה רבינו. אם ענינו של י"א ניסן הוא שמן, מהי שלימות ענינו של י"א ניסן? המשיחה של "ראש בני ישראל" למלך המשיח. "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו". חד וחלק!

כלומר, בקונטרס "בך יברך ישראל" אומר הרבי ששלימות גילוי של בחינת י"א באופן של נשיאות בגילוי היתה בי"א שבט. כאן אומר הרבי, ש'נשיאות בגילוי' אינו שלימות הגילוי של בחינת הי"א עדיין. שלימות ענינו של י"א ניסן ושל הנשיא, הוא במשיחה של "ראש בני ישראל" - "הנשיא" - למלך המשיח.

ועל כך מאחל ומייחל הרבי "וכן תהיה לנו שיושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן...".

מהו הביאור בכך*?

הנה לכאורה, הביאור מונח בקונטרס "בך יברך ישראל" עצמו. שם מבואר שלאחר סיום השלב השני שהתחיל בי"א שבט תשי"א, להמשיך בעולם את בחינת ה"אחד עשר" שלמעלה מהעולמות - התחיל שלב שלישי:

בכ"ב שבט תשמ"ח התחילה העבודה 'להמשיך' בעולם את עצמותו ומהותו ית', ש'מצידו' העולם הוא חד ממש איתו, 'היש הגשמי עצמו הוא היש האמיתי'. משא"כ בחינת הי"א ש'המשיכו' מי"א שבט והלאה לא היתה עצמותו ית' ממש, כביכול.

כלומר, שלימות גילוי של י"א ניסן בי"א שבט תשי"א בערך לגילוי קודם לכן, לפני יו"ד שבט השי"ת - היתה של בחינת "אחד עשר" שיש לו עדיין איזו שהיא שייכות לעולם, ל"עשר". אין זה בחינת "אחד עשר" בהרתו ממש. ושלימותו של י"א ניסן הוא התגלותו של הרבי בתור מלך המשיח, שמלך המשיח הוא גילוי "עצמות ומהות כפי שנמצא בעצמותו ממש".

(* אף שניתן לומר שלכאורה אין זה מתאים לדבר על 'דרגות' ו'ענינים' ששייכים לרבי וכו', הנה, מכיון שהרבי עצמו ביאר בפרטיות את הענינים האלו, דבר ברור הוא, לכאורה, שמוטל עלינו להשתדל ולהבין את הדברים היטב ככל הניתן. ולמותר לציין, שכל הבא לקמן הוא בדרך אפשר, וכדי לעורר את עיון הלומדים.

הענין הזה, שמלך המשיח 'מכיל' בתוכו מצד עצם נשמתו, כביכול, ויגלה בעולם, את עצמותו ומהותו ית' ממש מבואר ג"כ בשיחה של שנת תשנ"ב, מתוך שיחות שבוע פרשת תולדות ויצאה 'מוגה' ע"י הרבי.

שיחת תולדות (ב) תשנ"ב ס"י - י"א:

עצם נשמתו של מלך המשיח - עצמותו ומהותו ית!

י. . . שזהו אמיתת ענינו של משיח (הן ניצוץ משיח שבכאו"א מישראל, והן ועאכו"כ משיח הכללי), העצם דישראל שלמעלה מבחי' היחידה.

ויש לומר, שענין זה מרומז בלשון הכתוב⁸⁵ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" - "מצאתי" (גם) מלשון "מצוי", שמורה על עצם המציאות שהוא למעלה מתואר וגדר כו', למעלה גם מגדר של מציאות, ורק מפני שמוכרחים להשתמש בביטוי מסויים משתמשים בלשון "מצוי" (כנ"ל ס"ה)⁷,

היינו, ש"מצאתי דוד עבדי" קאי על העצם דנשמת משיח שלמעלה מתואר וגדר (למעלה גם מבחי' יחידה הכללית), שלכן נקרא בשם "מצוי" ("מצאתי"); ולאחרי זה "בשמן קדשי משחתיו", ש"שמן" מורה על בחי' היחידה הכללית שבנשמת משיח, שחודרת בכל ענינו, בדוגמת השמן שמפעפע בכל דבר⁸⁶.

85) בתהלים מזמור פ"ט - שממנו באים למזמור צדי"ק, השייך במיוחד לשנה זו, שנת הצדי"ק.

86) ראה חולין צז, רע"א. שר"ע יו"ד סק"ה ס"ה.

91) פ"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.

92) זח"ג לד, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

* שרומז גם על היו"ד שבנפש האדם, יו"ד עקב, נקודת היהדות, בחי' היחידה

עיקר החידוש של ביאת משיח - התגלות מציאותו!

יא. . . אויר של משיח, ובלשון חז"ל⁹¹ "רוחו של מלך המשיח".

ויש לומר, ש"אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו"⁹² של משיח⁹³, כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"²³, וכיו"ב), משא"כ אויר של משיח מורה על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפני למלכות⁹⁴) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אויר שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י פעולותיו (אור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו ("מצאתי דוד עבדי"), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכוללים בה.

93) כידוע ש"אויר" אותיות אור י', שהיו"ד* הוא מקור ה"אור", וכפי שרואים במוחש שאור הנר הוא כשיש אויר סביב האור (ובלא אויר יכבה ולא יאיר כלל), היינו, שהאויר הוא מקור האור (כמבואר בדרושי תנוכה (תו"א מקץ מב, ג. וראה גם ספר הערכים-חב"ד (כרך ב) מע' אויר. ורש"י). 94) "מאותן הבאים מבני דוד ועדיין הי' להם ממשה גם בגלות. . . כגון רבינו הקדוש" (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).

ד. וזהו לשונו הק' שם בס"ה: "ולאמיתו של דבר, אי אפשר לומר עליו "מציאות", "ענין" או "דבר", כיון שגם בתיבות אלו יש תוכן וגדר מסויים, ורק מפני שמוכרחים להשתמש בביטוי מסויים (כיון שרוצים לדבר אודותיו) משתמשים בלשון "מצוי". כלומר, מדובר כאן על עצמותו ומהותו ית' ממש.

ע"פ מה שלמדנו בדבר מהותה של ה"דירה בתחתונים", שעצמותו ית' ממש תגלה כאן בעולם הזה, מובן מאוד - ע"פ המבואר בשיחה זו שעצם נשמתו של מלך המשיח היא היא עצמותו ומהותו ית' - מפני מה "התגלות מציאותו של מלך המשיח" היא "עיקר החידוש דביאת המשיח".
וע"פ כל זה מובן מאוד איחולו וייחולו של הרבי "וכן תהיה לנו שבאחד עשר באדר יושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן..."

בהתבוננות נוספת בכל הנושא הזה הענין מתבהר לכדי תמונה מושלמת. לא מדובר כאן באיזה שהוא ענין צדדי, דיוק שולי באיזו שיחה, או "יהי רצון" ואיחול למשהו שיהי'. מדובר כאן בתמצית כל חיינו ועבודתינו היום!

בכ"ב שבט תשמ"ח - ובפועל הרבי גילה לנו זאת בעיקר בתשנ"ב - התחילה תקופה ועבודה חדשה, "להיות מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו".

אנחנו צריכים להיות 'מוכנים' להתגלות עצמותו ית' בנו. שעצם נשמתנו תאיר בנו בגילוי. זהו כל מציאותנו ועבודתנו היום - וזה יהיה ע"י התגלות ומשיחת ראש בני ישראל למלך המשיח, התגלות מציאותו של משיח צדקנו - עצם נשמתו שהיא חד ממש עם עצמותו ומהותו ית'.

וכפי שרואים בשיחה שהרבי מקשר את שלימותו של י"א ניסן בשנת הצד"ק עם "גמר ושלימות מעשינו ועבודתינו בדור הזה, דור השביעי, שבו נשלמת פעולתו של משה רבינו בהמשכת וגילוי אלוקות בעולם, לעשות לו ית' דירה בתחתונים".

(את הנושא הזה, בדבר ענינה ומהותה של עבודתנו היום, נלמד אי"ה שבוע הבא).

ובמילא כל מציאותנו וחיותנו 'זועקים' ומתבטאים באותו איחול וייחול תמידי - "וכן תהיה לנו שיושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן..."

שאיחול זה נמצא ומתבטא ג"כ בהכרזה העצמית המבטאת את אותה הנקודה בדיוק. ההכרזה שקשורה ומביאה להתגלות עצם נשמתו של מלך המשיח:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

נשיא ומלך
**לב כל קהל
ישראל!**

הוספה

"דער רבי דער נשיא". בתואר זה וכיו"ב השתמש הרבי מאות פעמים בדברו אודות כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, ועד"ז בנוגע לשאר הרביים. אי אפשר לומר 'אף פעם', אבל מה שברור הוא שתוארים אלו לא נפוצים אפילו אצל הרבי הקודם. גם ה'ביטוי' "רבותינו נשיאינו", שהיום מוכר לכל בר בי רב דחד יומא, לא היה 'רגיל' לפני דור השביעי. אצל הרבי הקודם הביטוי ה'רגיל' הוא "אבותינו רבותינו הק".

"אין לנו עסק בנסתרות", ובטח לא בדרכיו והנהגותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ש"לא מחשבותיו מחשבותינו" - אבל מה שברור הוא שבמהלך השנים ביאר הרבי בארוכה את ענינו ומהותו של "נשיא" ע"פ נגלה וחסידות, והתאמתו להנהגתם ונשיאותם של רבותינו נשיאינו.

התואר "נשיא" ע"פ תורה מדבר על נשיא הסנהדרין או המלך, ולעיתים - וכפי שזה ברוב תורה שבכתב - אף על נשיאי השבטים. למה מתכוון הרבי באומרו "הרבי הנשיא"?

האם כוונת הרבי באומרו "הרבי הנשיא" הוא כמו נשיא שבט וכיו"ב? ברור שלא. הדנה בכמה וכמה שיחות בשנת תשמ"ח מתעכב הרבי לבאר את הסיבה שהרמב"ם כותב שהמלך הוא "לב כל קהל ישראל", ולא "ראש הדור", "מח" וכיו"ב, כפי שנאמר בחז"ל בנוגע למלך.

הרבי מבאר שהתואר "לב" הוא תואר נעלה יותר מהתואר "מח", מכיון שדוקא תואר זה מבטא את עצם החיות שהמלך משפיע.

באחת משיחות אלו מבאר הרבי שזהו ההבדל בין "נשיא הדור" ל"ראשי אלפי ישראל" שבתניא פ"ב, ואם נחזור לשאלה הנ"ל, הנה כידוע לכל, בדרך כלל משתמש הרבי בתואר "נשיא דורנו, דער רבי דער שווער".

בכלל, בכל השיחות שלאחמ"כ בנושא זה הרבי קורא ל"נשיא דורנו" גם כן בשם "לב כל קהל ישראל". ולהעיר, שבכלל מאז שנה זו (תשמ"ח) מרבה הרבי להשתמש בתואר זה - "לב כל קהל ישראל" - בנוגע לענינו של נשיא הדור. בשונה מלפני כן, שהרבי כינה את ה"נשיא" ב'תואר' 'ראש' ו"מח", כמבואר בתניא שם.

כהוספה לחוברת זו הבאנו את השיחות האלו משנת תשמ"ח המבארות את הנקודה הזו מכמה כיוונים: א. הנשיא מגלה את שרשם של נשמות ישראל בעצמות - נעלה יותר מבתניא פ"ב. ב. הנשיא מגלה אצל יהודים אהבת ישראל עצמית - נעלה יותר מבתניא פ"ב. ג. הנשיא משפיע ל'עם' מענינו העצמי. ד. מפני שייכותם העצמית, ישנה ל'עם' יכולת השפעה על חיי "הנשיא". ועוד.

לאחר שלומדים שיחות אלו מתברר שישנן עוד ריבוי עצום של שיחות השייכות לענינו של ה"נשיא" - כל השיחות המדברות על ענינו העצמי של מלך. בחלקן הרבי מקשר את המבואר במפורש ל'רבי' ו'נשיא', ובחלקן לא. ומהו: לקו"ש ח"ד, קרח; ח"ה, שבועות; ח"ט, שופטים; חכ"ה, חיי שרה; חכ"ח, פנחס; ח"ל, חיי שרה; ח"ל, ויגש; חל"ג, חוקת; מאמר ד"ה ויגש אליו יהודה, סה"מ מלוקט ח"ד. ועוד ועוד.

לקוטי שיחות הל"א שיחה א' לפרשת בשלח
משיחת ש"פ בשלח תשמ"ח

נשיא הדור מגלה את עצם הנשמה!

ישראל גוף אחד הן²⁹ (כמובא שם משל לזה מב' ידים של גוף אחד), שלכאורה זהו אופן נעלה יותר באחדות ישראל. כי זה ש"כל ישראל אחים ממש" להיות ש"אב אחד לכולנה" מורה רק שה"אב" (שורש ומקור) שלהם הוא אחד, אבל ישראל עצמם (כפי שהם במקומם) מחולקים זה מזה ("אב אחד לכולנה" — רבים), אלא שהם "כמו אחים ממש" [דאע"פ שאהבת אחים אינה כאהבה לאיש זר, אלא היא אהבה עצמית, בלשון הכתוב³⁰ "עצמי ובשרי אתה" — מ"מ הרי הם אישים נפרדים ומחולקים]; משא"כ זה שכל ישראל גוף אחד הן, מפני שכל ישראל הם "קומה אחת שלימה"³¹, אין בהם (גם כפי שהם במקומם) גם ההתחלקות של אחים, אלא הם מציאות אחת, "גוף אחד".

ועפ"ז צריך ביאור: מדוע לא הביא רבינו הזקן בתניא זה שכל ישראל הם "קומה אחת שלימה", "גוף אחד", וכתב

ד. האחדות של בני הנפעלת על ידי משה רבינו דוקא, יובן בעומק יותר בהקדם תוספת ביאור בגדר "אחדות ישראל" — וכמשנ"ת כמה פעמים שיש שני ענינים: א) המצוה היא אהבת ישראל ("ואהבת לרעך כמוך"²³), שבזה יש עדיין שני אישים נפרדים, אוהב ואהוב (אלא שהאהבה היא "כמוך"); ב) הסיבה שאפשר להיות אהבה "לרעך כמוך" היא מצד הענין ד"אחדות ישראל", שפירושה, שכל ישראל הם מציאות אחת, כאיש אחד ממש.

ובזה גופא יש כמה אופנים (ודרגות): בספר התניא²⁴ מבאר רבינו הזקן, שאחדותם של ישראל באה מזה שכל הנשמות²⁵ "כולן מתאימות ואב אחד לכולנה, ולכן נקראו כל ישראל אחים²⁶ ממש²⁷ מצד שורש נפשם בה' אחד, רק שהגופים²⁵ מחולקים". והנה בירושלמי²⁸ מבואר ש"כל

29) ל' הקה"ע שם. ועד"ז הוא ברדב"ז הנ"ל. אברבנאל יהושע "פרשה שביעית". ועוד. וראה תניא אגה"ק סו"ס כב (ע"פ ס' שופטים כ, יא). שם סל"א. ובארוכה — סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל.

30) ויצא כט, יד.

31) לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ. — וראה בפרטיות לקו"ש חלק ל' ע' 19218.

23) קדושים יט, יח.

24) פרק לב.

25) ראה גם רדב"ז להל' ממרים פ"ב ה"ד.

26) ראה רמב"ם הל' מתנות עניים פ"י ה"ב.

27) ולא רק "קרובים" או "דומין" (ככפ' לך

יג, ח ובפרש"י).

25) ראה גם רדב"ז להל' ממרים פ"ב ה"ד.

28) נדרים פ"ט ה"ד.

רק ש"אב אחד לכולנה ולכן נקראו כל ישראל (רק) אחים?"

ה. ויש לומר הביאור בזה:

זה ש"נקראו כל ישראל אחים ממש" לא הובא בתניא שם כדי להגדיר מהות ודרגת האהבה (שאהבת ישראל צ"ל כאהבת אחים), אלא רק בתור הוכחה לזה ש"אב אחד לכולנה" (לכל הנשמות). ולכן לא הביא שם הא ד"כל ישראל גוף אחד הן", כי האהבה שעלי' מדובר בתניא שם (הבאה מזה ש"אב אחד לכולנה") היא למעלה יותר גם מזה ש"כל ישראל גוף אחד הן".

הסברת הענין: זה שמביא בתניא שם ע"ד אחדות נפשות ישראל בשרשן ומקורן ("אב אחד לכולנה") הוא כדי לבאר שהאהבה דישראל במקומם יכולה להיות כתוצאה מהרגש ה"התאמה" והאחדות (של כל נפשות ישראל) כפי שהיא מצד "שורש נפשם בה' אחד"³², וכדיוק לשון אדה"ז, ש"אהבה ואחווה אמיתית" באה ע"י שהאדם (לא רק מגביר

נפשו על הגוף, אלא) מגבי' ומעלה את הנפש "מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא כו"³³, כי ע"ז מרגיש שורש נפשו (ה"אב אחד").

ופשוט הוא, שהאחדות מצד זה ש"אב אחד לכולנה" היא למעלה יותר מהאחדות ד"כל ישראל גוף אחד". שהרי אפילו דרגת האחדות דגוף אחד ממש (לא רק אחים), אינה אחדות מוחלטת, כי גם בגוף אחד ישנה ההתחלקות דאברי הגוף, עד לחילוק מן הקצה אל הקצה — ראש ורגל; משא"כ כפי שנפשות ישראל כלולות בשרשן ב"אב אחד" ה"ה למעלה מהתחלקות³⁴; ועאכו"כ מצד אמיתית שורש הנשמה ב"ה' אחד"³⁵ (דנשמת כל איש ישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש"³⁶), הרי כשם ש"ה' אחד" הוא פשוט בתכלית הפשיטות³⁷, למעלה מכל התחלקות, כן הוא בנוגע לנשמות ישראל (שהם "חלק אלקה ממעל ממש"), שענין האחדות "מצד שורש נפשם בה' אחד" הוא באופן של נקודה אחת שלמעלה מגדר התחלקות לגמרי.

"שכולן מתאימות" — ראה סה"מ תרס"ט (ע) (עג) "שמתאימות המה דהיינו בעצם מהותם", העצם שלמעלה מגילויים. ע"ש. וראה מ' כ"ק מו"ח אדמו"ר" (קובץ מכתבים לתהלים בתחלתו. אגרות קודש שלו כרך ב' ע' תקכד): "הנפשות אוהבים זה את זה והיותם אחד ממש מצד העצם דאלקות שהוא העצמות ב"ה הכוללם וזה הבנת מאמר. דהנפשות מתאימות".

(36) ל' התניא רפ"ב (ע"פ ל' הכתוב איוב (לא), ב), אלא שמוסיף תיבת "ממש"). וראה בארוכה שפע טל בהקדמה.

(37) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ז. שם פ"ב ה"י.

(32) ראה ד"ה אלה תולדות תער"ב (סה"מ תער"בע"ו ע' נ) "דמצד שורש נפשם בה' א' גם בהמשכתם מתאימות הנה". ע"ש. וכן משמע מל' כ"ק מו"ח אדמו"ר — בעל ההילולא דיו"ד שבט — דלקמן הערה 35.

(33) וממשיך "וגם להמשיך אוא"ס. במקור נשמות כל ישראל". ולהעיר מ"ש לפנ"ז "והנפש והרוח מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן כו".

(34) ראה תניא פ"ב שהוא כמו בן הנמשך ממוח האב. ע"ש.

(35) ולא רק "אב אחד" — בחי' חכמה, שהוא מקור להתחלקות. וי"ל שנרמז בל' התניא שם

ו. והנה הכח לעבודה נעלית כזו, להגבי' ולהעלות את הנפש שתרגיש את שרשה בה' אחד הוא ע"י דביקות בתלמידי חכמים, וכמו שביאר רבינו הזקן³⁸ מה שאמרו רז"ל "על פסוק³⁹ ולדבקה בו שכל הדבק בת"ח מעלה עליו הכתוב כאילו נדבק בשכינה ממש", כי "על ידי דביקה בתלמידי חכמים" (שהם "הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם"⁴⁰) מתדבקות נפשות ההמון "במהותן הראשון ושרשם" למעלה (כמבואר בארוכה בתניא).

ויש לומר, שבזה גופא יש חילוק בין תלמידי חכמים בכלל ("ראשי בני ישראל שבדורם") ונשיא הדור (כמו משה רבינו). ויובן זה בהקדם שמצינו בכמה מקומות שה"מלך" נמשל ל"לב"⁴¹ (וכנרמזו בלשון הרמב"ם⁴² "לבו (של מלך) הוא לב כל קהל ישראל"), שהטעם בפשטות הוא, דכשם שחיות כל הגוף תלוי' בלב כך חיות "כל קהל ישראל" תלוי' במלך.

אבל צריך להביין: הלא חיות הגוף

תלוי' בעיקר במוח שבראש (שממנו נמשכת חיות לכל אברי הגוף, גם להלב⁴³), וא"כ למה מדמים מלך ללב ולא למוח? ויש לומר הביאור בזה⁴⁴:

המעלה שבהשפעת הלב לאברי הגוף לגבי השפעת המוח אליהם היא — שאותה החיות הנמשכת מהלב באבר זה נמשכת גם באבר אחר ובכל האברים, שהרי מהלב נמשך דם לכל האברים (שבו מלובשת חיות הנפש, "כי הדם הוא הנפש"⁴⁵), והרי בכל האברים נמצא אותו הדם, בלי התחלקות⁴⁶; משא"כ (עיקר) החיות הנשפעת (בגלוי) לאברי הגוף מהמוח שבראש, היא באופן שכל אבר מקבל "חיות וכח" השייכים לו "לפי מזגו ותכונתו, העין לראות והאוזן לשמוע והפה לדבר והרגלים להלך"⁴³.

וזהו הטעם שהמלך נמשל ל"לב", כי נוסף לזה שהמלך משפיע לבני המדינה את כל צרכיהם (לכל אחד ואחד לפי ענינו), הרי עיקר ענין המלכות הוא, מה שעצם מציאות המדינה כולה תלוי'

(38) תניא ספ"ב.

(39) עקב יא, כב. ספרי ורש"י עה"פ. כתובות קיא, ב. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ו. ה' דעות פ"ו ה"ב. שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ד. — ולהעיר ממכילתא פרשתנו עה"פ ויאמינו בה', "שכל המאמין ברועה נאמן כאילו מאמין במי שאמר וה' העולם".

(40) ל' התניא שם (ו, סע"ב).

(41) ראה ס' יצירה (פ"ו מ"ב) "לב בנפש כמלך במלחמה". בחיי ריש פרשתנו. אברבנאל פ' שופטים בפרשת המלך (בשם הפלוסופים). ועוד.

(42) ה' מלכים פ"ג ה"ו.

בפשטות אין כוונת הרמב"ם לדמות המלך ללב כל קהל ישראל, אלא "שלבו הוא לב כל קהל ישראל", שלכן "על הסרת לבו (דמלך) הקפידה תורה". אבל מזה ש"הקפידה תורה" בעיקר בנוגע ללבו של מלך (משום ש"לבו הוא לב כל קהל ישראל"), מובן, שעיקר שייכות המלך לכל קהל ישראל הוא בענין הלב.

(43) תניא פנ"א.

(44) ראה (בא"א) לקו"ש ח"ט ע' 165 ואילך.

(45) פ' ראה יב, כג. ועוד.

(46) ראה לקו"ת במדבר יג, א.

בהמלך⁴⁷, כמו הלב המשפיע עצם החיות לכל אברי הגוף.

שלהם, שהיא בשווה ממש אצל כל ישראל.

ויש לומר, שעד"ז הוא ההפרש ברוחניות שבין ראשי אלפי ישראל שבכל דור ודור ונשיא הדור: החיות הרוחנית הנשפעת לכל אנשי הדור על ידי תלמידי חכמים בכלל, ראשי אלפי ישראל שבכל דור ודור (שהם כמו "ראש ומוח לגבי נשמות ההמון"⁴⁸), היא בבחי' "מזון רוחני" לכל אחד ואחד לפי ערכו; אבל עיקר חידושו של משה רבינו ("נשיא הדור") הוא, שממנו נמשך עצם החיות (הרוחני) לכל אנשי הדור, כמו הדם הנשפע מהלב⁴⁹ לכל האברים, כי הוא מגלה אצל ישראל את נקודת היהדות

ומזה מובן גם בענין התקשרות נפשות ההמון בשרשן ומקורן: זה שעל ידי ראשי אלפי ישראל בכלל מתקשרות נפשות ההמון לשרשן למעלה, היינו לבחי' "אב אחד לכולנה", שהתואר "אב"⁵⁰ מורה על השייכות (שורש, מקור) לבנים, והיינו שהוא שורש להתחלקות למטה⁵¹; ואילו משה רבינו (נשיא הדור) מקשר נפשות ישראל בשרשם בה' אחד שלמעלה⁵¹ מהתחלקות לגמרי⁵² (שזה שייך לנקודת היהדות שלהם, שהיא בשווה ממש אצל כל ישראל⁵³).

(משיחת ט"ו פ"ט בלשח תשמ"ח)

(47) שלכן המורד במלך יש למלך רשות להרגו (רמב"ם הל' מלכים שם ה"ח), כולל גם מאן דמחוי במחוג קמי מלכא (חגיגה ה, ב). — וראה לקו"ש ח"ד ע' 1050 ואילך. ח"ח ע' 25. ועוד.
 (48) תניא פ"ב (ו, ריש ע"ב).
 (49) להעיר מהמבואר בכ"מ שיחידה שבנפש שורה בלב דוקא (ראה המשך תער"ב ח"א פל"ה. וראה תו"א מג"א צד, סע"ד ואילך. שערי אורה ד"ה וקבל פט"ז ואילך. ועוד).
 (50) ראה לעיל הערה 35.
 (51) וי"ל שזהו פירוש ב' הלשונות "כאיש אחד בלב אחד" (ראה לעיל הערה 13) — "כאיש אחד", שעדיין יש בו התחלקות האברים, ראש ורגל כו'; "בלב אחד" — נקודת החיות שלמעלה מהתחלקות.
 (52) בלשון החסידות — שנשיא הדור הוא ה"יחידה" הכללית של כל הדור, המגלה את ה"יחידה" שבכאו"א מאנשי הדור.
 (53) ולהעיר גם מלקו"ש חלק ל ע' 219 — לענין האחדות הנעשית ע"י מלך.

ורגל כו'; "בלב אחד" — נקודת החיות שלמעלה מהתחלקות.
 (51) וי"ל שזהו פירוש ב' הלשונות "כאיש אחד בלב אחד" (ראה לעיל הערה 13) — "כאיש אחד", שעדיין יש בו התחלקות האברים, ראש ורגל כו'; "בלב אחד" — נקודת החיות שלמעלה מהתחלקות.
 (52) בלשון החסידות — שנשיא הדור הוא ה"יחידה" הכללית של כל הדור, המגלה את ה"יחידה" שבכאו"א מאנשי הדור.
 (53) ולהעיר גם מלקו"ש חלק ל ע' 219 — לענין האחדות הנעשית ע"י מלך.

ש"פ בשלח תשמ"ח ס"ג

אחדות ישראל אמיתית רק ע"י הנשיא!

ההתחלקות דאברי הגוף, שני ידים כו', עד לחילוק מן הקצה אל הקצה — ראש ורגל. וי"ל, שענין זה הוא כפי שבני"ה הם בדרגת "בנים אתם לה' אלקיכם"¹³, בנים לאב, היינו, כפי שמושרשים בדרגת האלקות ששייך לומר עלי' התואר "אב", תואר המורה על השייכות (שורש, מקור) לבנים, שלכן, ניכרת גם ההתחלקות ד"כולנה", אברים פרטיים.

אבל במדריגתם הנעלית עוד יותר, מצד שרשם ומקורם בבחינת האלקות שמובדל ונעתק לגמרי גם מבחינת "אב" (שורש ומקור) לבנים¹⁴ — ענין האחדות הוא באופן של נקודה אחת שלמעלה מגדר של התחלקות לגמרי.

ובלשון הקבלה והחסידות — בחינת עתיק (עד לפנימיות עתיק, שם מאיר ומתגלה הפנימיות דעצמות ומהות), ששם לא שייך ענין של התחלקות כלל, "לית שמאלא בהאי עתיקא . . . כולא ימינא"¹⁵ (כמבואר גם בפרק ח"¹⁶ דהמשך באתי לגני

ג. ויש לומר, שהאחדות שע"י הנשיא היא לא רק באופן שכל ישראל הם קומה אחת שלימה, כמו ראש ורגל של "גוף אחד", אלא גם יתירה מזה — נקודה אחת שלמעלה מהתחלקות לגמרי.

ובהקדמה:

בביאור מצות "ואהבת לרעך כמוך"¹¹ — מבאר רבינו הזקן בתניא פרק ל"ב ש"כולן מתאימות ואב א' לכולנה ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש", ולהעיר מהירושלמי¹² המשל מב' ידים של גוף אחד, כמבואר בארוכה בספר המצוות להצ"צ מצות אהבת ישראל.

והנה, בציווי "ואהבת לרעך כמוך" גופא מודגשת גם ההתחלקות שביניהם — אתה ורעך אלא, שצ"ל "ואהבת לרעך כמוך". וכן בלשון "אב א' לכולנה" מודגשת ההתחלקות ד"כולנה", לשון רבים, אלא, שה"אב" (שורש ומקור) שלהם הוא אחד. ואפילו בדרגת האחדות דגוף אחד ממש (לא רק אחים), הרי עם היות שהפנימיות שלהם שהם אברי אותו האדם, מ"מ, ישנה

11 קדושים יט, יח.

12 נדרים פ"ט ה"ד.

13 פ' ראה יד, א.

14 שהרי ישראל מושרשים גם בבחינת הרוממות וההתנשאות לעצמות, שעז"נ(קהלת ד, ח) "גם בן ואח אין לו" (ראה ד"ה זה היום תשמ"א (קונטרס ר"ה תשמ"ח) פ"י. וש"ג).

15 זח"ג קבט, א. ועד"ז שם רפט, א.

16 השייך במיוחד לשנה זו — כי, המשך ההילולא כולל כ"ף פרקים (בחינת נתר), ונתפרסם המנהג ללמוד בכל שנה פרק אחד, ולאחרי עשרים שנה, מתחילים עוה"פ מפרק ראשון, ובשנה זו, שנת ה'ל"ח, לומדים פרק ח"י, ובפעם השני' — "כפליים לתושי".
וראה ד"ה באתי לגני שנאמר בהתוועדות

ה'שי"ת, שניתן ע"י בעל ההילולא לקראת יום ההילולא שלו).

ומובדל מן העם, "משכמו ומעלה גבוה מכל העם"¹⁸.

וי"ל שדרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות לגמרי — נמשכת ומתגלית ע"י הנשיא:

ולכן, האחדות שנמשכת ומתגלית ע"י הנשיא הוא (לא רק שכולל כל בני, האנשים והנשים והטף, אלא גם) באופן שלמעלה מהתחלקות לגמרי¹⁹, "האנשים והנשים והטף" בשוה²⁰, "השוה ומשוה קטן וגדול"²¹.

"נשיא" — עם היותו מנהיג את העם, ועד ש"אין מלך בלא עם"¹⁷, ה"ה גם מנושא

(משיחת ש"פ בשלח תשמ"ח)

— ע"ד השייכות דבחי' עתיק לעבודת כאו"א מישראל.

ד"הקהל" ע"י המלך — "שליח להשמיע דברי האל" — שכל ישראל שוים, מ"חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה", עד ל"מי שאינו יכול לשמוע", שאינו מביין לשון הקודש (רמב"ם סוף הל' חגיגה).

17 בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד הקמח עי ר"ה (ב). ספר החיים ס' גאולה וישועה פ"ב. עמה"ס שי שעשועי המלך רפ"א. שעהיוה"א רפ"ז. ובכ"מ.

21 וי"ל שב' דרגות אלו הם בהתאם לב' התוארים ד"מוח" ("ראש הדור") ו"לב" ("לב כל קהל ישראל") — כי: ה"מוח", עם היותו כולל החיות דכל הגוף, נמשך ממנו חיות וכח לכל אבר כפי מזגו ותכונתו (באופו של התחלקות דוקא), ואילו ה"לב" ממשיך עצם החיות, "הדם הוא הנפש", לכל האברים בשוה (ראה בארוכה שיחת ש"פ בא שנה זו ס"ב. וש"נ). וראה לקמן בפנים (ס"ו).

18 שמואל"א ט, ב. וראה אוה"ת וירא (כרד ד) תשסד, ב. שה"ש (כרך ב) ע' תיד ואילך. ועוד. 19 ודוגמתו במנורה ("מנורת זהב כולה") — לא רק שקני המנורה מחוברים, נמשכים ויוצאים מקנה האמצעי ומאירים אל עבר פניו, אלא יתירה מזה — כפי שהם בשרשם ומקורם באופן ד"מקשה", למעלה מציוור והתחלקות. 20 וע"ד שמצינו בקריאת הפרשיות

שיחת ש"פ בא תשמ"ח ס"ב-ג'

הנשיא משפיע ל"עם" מענינו העצמי!

אברי הגוף (אויך צום לב)¹⁶. איז פארוואס פארגלייכט דער רמב"ם א מלך דוקא צו "לב" און ניט צו, "מוח"¹⁷? נוסף לזה: דער ענין פון א מלך איז וואס ער פירט אן מיטן עם — "אשר יוציאם ואשר יביאם"¹⁸. וואט דאס איז דאך בדוגמת ווי די קאפ וואס פירט איז מיט אלע אברים¹⁹. [וואס דערפאר געפינט מעו טאקע בכ"מ אז א מלך ווערט אנגערופן בשם "ראש"²⁰]. איז פארוואס פארגלייכט דער רמב"ם א מלד דוקא צו א לב?

וי"ל דער ביאור אין דעם:

דער אויפטו אין דער השפעה וואס

ב. דער ביאור אין דעם בפרטיות יותר, וועט מען פארשטיין בהקדים הביאור בדיוק לשון הרמב"ם הנ"ל בנוגע א מלך ונשיא אז ער איז "לב כל קהל ישראל". וואט דער פירוש איו דעם בפשטות איז אז כשם ווי דער חיות פון גאנצן גוף איז אפהענגיק אין לב, אזוי איז "כל קהל ישראל" אפהענגיק אין מלך.

מ'דארף אבער פארשטיין: דער חיות פון גאנצן גוף איז אפהענגיק אויך אין מוח שבראש¹⁴, ואדרבה, "עיקר משכן הנשמה" איז אין מוחין שבראש¹⁵, און פון דארטן ווערט נמשך חיות צו אלע

14 "תלת שליטין אינון כו' מוחא ולבא וכברא"

— זח"ב קנג, א (ברע"מ). וראה זח"א קלח, א (במדהנ"ע). וראה זחר חדש פ, א: תלתא מלכא אינון כר.

15 ועד שלכמה דיעות אפשר (לבע"ח עכ"פ) לחיות בלא לב (אף שאא"פ לחיות בלא ראש), דלא כדעת החכם צבי (סי' ער"עו. וראה זח"ג רכא, ב) — שו"ת מהרמ"ז סי' לג. כרתי ופלתי ס"מ סק"ד. בהנסמן בסה"מ תשי"א ע' 186 בהערה.

16 תניא פנ"א.

17 להעיר משאלה דוגמתה בנוגע לזה שהקב"ה נקרא בשם לב ולא בשם מוח (לקו"ת שה"ש לג, ד). ועיי"ש הביאור בהפרש בין מוח ולב.

18 פינחס כד. יד.

19 ולכן נקרא הראש "מלך על כל אבריו" (שבת סא, א. שו"ע אדה"ז או"ח מהדרו"ת ס"ב ס"ד. ובהמדור"ק שם ס"ו), גס על הלב (אף שבפרטיות גם הלב נקרא בשם "מלך" בערך לשאר האברים — זח"ב קטד, סע"ב. ח"ג שם. רלב, סע"א. רלה, א).

ולהעיר מהר"ת "מלך" — מוח לב כבד (ראה ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח"ב קנג. א. וש"ג), והרי ראש כל התיבה הוא אות מ"ם — מוח.

20 ש"א טו, יז. ועוד. "ראש הדור" — תנחומא חוקת כג. במדב"ר פי"ט, כח. וראה תניא פ"ב: ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בבחי' ראש ומוח כו' ראשי בני ישראל שבדורם. ולהעיר ממש"ג בכ"מ "נשא את ראש" — במדבר ד. א.

קומט פון לב צו אלע אברים לגבי די השפעה וואס קומט אין זיי פון מוח שבראש, איז — אז אלע אברים זיינען מקבל פון לב דעם זעלבן חיות.

דער חיות וואס עט ווערט נמשך (בגילוי) איז די אברים פון מוח שבראש איז באופן אז יעדער אבר איז מקבל דעם "חיות וכח" וואס איז שייך צו אים "כפי מזגו ותכונתו, העין לראות והאזן לשמוע והפה לדבר והרגלים להלך"²¹.

ויש להוסיף, אז אפילו דער רצון וואס איז מלוכב אין מוח שבראש, וואס פירט אז מיט אלע אברים, איז אע"פ אז בנוגע דעם ענין וגדר הרצון איז ער בכל האברים בשוה — דער רצון "להניע הרגל" איז דער זעלבער ווי דער רצון "להניע הראש" און (אפילו) ווי דער רצון להשכיל²² —

איז דאך אבער מובן, אז בפועל זיינען זיי אנדערע רצונות: רצון להניע הרגל, רצון להניע הראש, אדער רצון להשכיל.

משא"כ די חיות וואס עס ווערט נמשך פון לב אין אלע אברי הגוף איז באופן אז אלע אברים זיינען מקבל דעם זעלבן חיות²³. ווי מ'זעט עס בפשטות, אז

פון לב ווערט נמשך דם צו אלע אברים — איז אלע אברים דער זעלבער דם²⁴.

און וויבאלד אז אין דם איז מלוכב די חיות — "כי הדם הוא הנפש"²⁵ — איז דערפון מובן, אז אין אלע אברים ווערט נמשך דער זעלבער חיות.

ועפ"ז וועט זיין פארשטאנדיק וואס דער רמב"ם זאגט אז דער מלך איז דער לב פון "כל קהל ישראל" — ווייל נוסף צו דעם וואס א מלך פירט אן מיטן עס, און איז משפיע צום עס זייערע צרכים²⁶ (צו יעדן איינעם זיינע צרכים), וואס מצד דערויף ווערט ער אנגערופן ראש הדור²⁷, איז ער אויך משפיע (ויש לומר, אז אדרבה, דאס איז עיקר ענינו) צום עס פון זיין (דעם מלך'ס) ענין, וואס ווערט נשפע צו אלעמען בשוה²⁸.

24 (שסובב והולך מהלב אל כל האברים כו' ואח"כ חוזר אל הלב, ודוקא כשסייבוב והילוך זה הוא כהלכתו תמיד כסדרו המסודר לו כו' אזי האדם בריא בתכלית כו' (אגה"ק סל"א. וראה לקו"ת שה"ש שם. ד"ה עם המלך תרס"ג. ועוד).

25 ראה יב, כג.

26 ראה סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך בתחלתה.

27 מדרש שבהערה 20.

28 שבפרטיות גם כעבודת כל א' יש ב' ענינים (בדוגמת הלב והמוח): א) דבר המשותף בעבודת כל ישראל — שאני נבראתי לשמש את קוני (קידושין בסופה). ב) שליחותו המיוחדת, דוקא ע"י נשמה וגוף שלו ובזמן ומקום שלו [ולכן "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם" (סנהדרין לו, א במשנה)], וכן בתומ"צ שלו: נוסף על החיוב בלימוד התורה וקיום כל המצוות בכלל — יש לכאורה חלקו בתורה, "ותן חלקנו בתורתך". והמצוה ד"הוה זהיר ב"י טפ"י (כדלקמן בפנים).

נשא ד, כב. וראה במדב"ר פ"ד, יב. אוה"ת נשא (כרך ו) ע' א'תשלה.

21 תניא פנ"א.

22 סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש (פו. ריש ע"א). וראה ד"ה ויקח קרח תרס"ו (המשך תרס"ו ע' רעג ואילך). ד"ה ועתה יגדל נא תרס"ח (ע' רמח"ט). ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיא, כ ואילך).

23 ראה לקו"ת במדבר יג. סע"א.

און וויבאלד אז ער (דער נשיא) איז דער "לב כל קהל ישראל" — איז דעריבער יש לומר, אז די ענינים וואס די אנשי הדור באקומען. פון דעם נשיא [ובפרט די "הוראות" וואס מ'לערנט אָפּ פון דער הנהגה פון דעם נשיא] — זיינען דער תפקיד מיוחד פון דעם דור.

וע"ד הידוע³¹ בפירוש מאמר רז"ל³² "במאי הוי זהיר טפי", אז בא יעדער איד איז דא א מצוה פרטית וואס איז נוגע צו אים במיוחד — "אין דער מצוה לייבט אים מער דער אור אלקי" (זהיר מלשון זהר ואור), ביז אז די מצוה איז דער "שער" צו אלע מצוות וועלכע ער איז מקיים, וואס דעריבער דארף ער זיין "זהיר טפי" אין דער מצוה, (זהיר כפשוטו).

און ווי מ'געפינט עס בנוגע צו די קריאת פרשיות התורה וואס דער מלך פלעגט לייענען בהקהל בתור שלוחו של הקב"ה, "להשמיע דברי האל"²⁹, אז צו אלע אידן [צו "חכמים גדולים" און צו אזוינע וואס האבן ניט פארשטאנען דעם פשוט'ן פירוש המילות ווארום זיי קענען ניט קיין לשון קודש] איז נשפע געווארן דער זעלבער ענין, (פון) "דברי האל"²⁹.

ג. פון דעם איז מובן, אז עד"ז איז אויך בנוגע צו נשיאי ישראל שבכל דור, אז נוסף צו די הוראות וואס יעדער נשיא גיט צו אנשי דורו [סיי הוראות כלליות, סיי הוראות פרטיות], איו ער אויך משפיע צו זיי פון זיין (דעם נשיא'ס) ענין, ער גיט זיי דעם כח צו טאן (עכ"פ) "אפס קצהו ושמך מינהו"³⁰ פון זיין עבודה.

31) סה"מ תש"ח ע' 240. ס' השיחות ה'ש"ת ע' 22. ועוד.
32) שבת קיח, ב.

29) רמב"ם סוף הל' חגיגה.
30) ל' התניא פמ"ד (סג, א).

שיחת ש"פ ואתחנן תשמ"ח ס"ט

הדם חוזר אל הלב מה"עם" אל ה"מלך"!

ופרטי הדברים דעבודת השליחות — הלא הם כתובים בריבוי אגרות-קודש שלו, בשיחותיו ובמאמריו כו', וצריך להיות — ש"קריינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא"¹⁰³, למלא את השליחות מתוך מסירה ונתינה (דוגמת המס"נ דפינחס), ע"י הפצת התורה, כולל ובמיוחד פנימיות התורה כפי שנתבארה בתורת החסידות, בחי' היחידה שבתורה"¹⁰⁴, שע"ז מגלים בחי' היחידה שבכאור"א מישראל (האנשים הנשים והטף"¹⁰⁵), ניצוץ משיח"¹⁰⁶, ועד להתגלות

ט. וענין נוסף המודגש ביותר בדורנו זה — עבודת השליחות לפעול על הזולת"⁹⁶: כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — "הנשיא הוא הכל"⁹⁷, "לב כל קהל ישראל"⁹⁸ — הטיל על כאור"א מאנשי הדור שליחות קדושה להיות "נר לה-איר"⁹⁹ להאיר אחרים, "נר ה' נשמת אדם"¹⁰⁰, דכל אלו הנמצאים בסביבתו (נוסף על בני ביתו כו'), ובכל מקום שידו מגעת, שיאירו ב"נר מצוה ותורה אור"¹⁰¹, אשר, ע"ז מבטלים את חשכת דגלות ומביאים את אור הגאולה"¹⁰².

ריבוי החושך ועביו הכפול ומכופל כך צ"ל ריבוי הנרות בנשמות כו'.

103) סנהדרין פב, סע"א. פרש"י בלק כה, ז. וראה שיחת ש"פ פינחס סי"ד. ועוד.

104) ראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ה ואילך. וש"נ.

105) ובהדגשה יתירה בשנה זו — שנת הקהל — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו ולמען ילמדו גו' ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת" (וילך לא, יב), "כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה" (רמב"ם סוף הל' חגיגה) — ב"יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב באמור ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי גו'" (פרשתנו ד, יו"ד).

106) כמרומו בכתוב (בלק כד, יז), "דרך כוכב מיעקב" — דקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. וראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א), וגם על כאור"א מישראל (ירושלמי מע"ש ספ"ד), והתיווך בזה — שבכאור"א מישראל יש ניצוץ משיח (מאור עינים ס"פ פינחס. לקו"ש ח"ב ע' 599. ועוד).

107) סה"מ תרצ"ט ע' 207 — בשם הרמ"ז (לזח"ג רס, ב — מק"מ קצ, ב). ועוד.

96) נוסף על המוכרח מצד החיוב ד"ואהבת דרעך כמוך", "כלל גדול בתורה" (תו"כ ופרש"י קדושים יט, יח), ובפרט בשנת הקהל, ובסמיכות לחמשה עשר באב, תיקון החורבן והגלות ע"י ביטול סיבת הגלות (שהיא ההיפך דאהבת חנם — ראה יומא ט, ב), ואדרבה — הוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל*.

97) פרש"י חוקת כא, כא.

98) רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו.

99) ראה לקו"ש ח"ב ע' 484 ואילך. וש"נ.

100) וראה גם סה"ש תש"א ע' 136 שחסיד הוא דוגמת האיש שמדליק פנסי הרחוב כו',

101) משלי כ, כז.

102) שם ו, כג.

103) להעיר מלקו"ת ריש פרשתנו: כי להיות עוה"ז הוא העולם השפל והחושך עב כפול ומכופל וצריך להרבות נברות. נר הוי' נשמת אדם שהוא נר המאיר הארץ שם הוי' בבחי' גילוי להאיר את העוה"ז ולהאפכא חשוכא לנהורא. וכמה ריבוא נשמות שהם כמה ריבוא נרות, שלפי

• להעיר, שגם בטעמי היו"ט דחמשה עשר באב מודגש הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל (ראה שיחת ט"ו באב חשמ"ו ט"א ובהערה 103).

בחי' היחידה הכללית — משיח צדקנו¹⁰⁷.
ולכן, על כאו"א למלא השליחות
שהוטלה עליו ע"י נשיא הדור, ולידע,
שמכיון שהנשיא הוא "לב כל קהל ישראל",
בדוגמת הלב שממנו מתפשט הדם לכל
האברים ואח"כ חוזר הדם אל הלב¹⁰⁸, הרי,

נוסף על מינוי השליחות, בוחן נשיא הדור
אם נתקיימה פעולת השליחות¹⁰⁹, בעת
שחוזר הדם דכל האברים (כל אנשי הדור)
למקורו ב"לב כל קהל ישראל", ומוסיף
ביתר שאת וביתר עוז בהמשכת הברכות כו'
בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד,
לכל אלו שממלאים פעולת השליחות.

(108) ראה אגה"ק ס"א.

(109) להעיר, ש"שליח לא מיקרי אלא

המשתלח מזה לזה שראוי לחזור אצל שולחו
ולומר עשיתי שליחותך" (פרש"י גיטין כד, א).

משיחת יום א' פ' צו, ב' ניסן ה'תשמ"ח

מו"ח אדמו"ר⁸ נשיא דורנו, אשר, יום זה (ב' ניסן) הוא יום מיוחד בחיי הנשיא, ויום מיוחד בענין הנשיאות - התחלת הנשיאות של נשיא דורנו, הכוללת את כל המשך הנשיאות⁹ עד ביאת גואל צדק.

ועפ"ז מובן, שבבוא יום ב' ניסן בכל שנה ושנה, ניתוסף עליו גדול יותר¹⁰ בענין הנשיאות.

ב. ויש להוסיף ולבאר הקשר והשייכות להענין ד, "והחי יתן אל לבו" - הוספה בענין החיים:

אודות נשיא ומלך - פוסק הרמב"ם¹¹ שהוא "לב כל קהל ישראל"¹². והרי ענינו של הלב הוא - שבו משכן "הדם הוא הנפש"¹³ המחייב את כל הגוף.

ובפרטיות יותר:

8 בנו יחידו: בנו - שירוש המלכות והנשיאות (ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז), ואינו צריך משיחה (שם הי"ב), ויחידו - שאין מקום למחלוקת כו' (שם), ונעשה מלך ונשיא תיכף ומיד.

9 נוסף לכך שלהיותו ממלא מקומם של הנשיאים שלפניו, ה"ז כולל גם כל משך הנשיאות דקודמיו.

10 כציווי והוראת חז"ל "מעלין בקודש" (ברכות כח, א. וש"ג). ולהעיר מהמבואר באגה"ק (סי"ד) בנוגע לראש השנה*, ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר . . . אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה".

11 הל' מלכים פ"ג ה"ו.

12 נוסף לכך שהוא "ראש" (ש"א טו, יו. ועוד). "ראש הדור" (תנחומא חוקת כג. במדב"ר פ"ט, כח). וראה תניא פ"ב: ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בבחי' ראש ומוח כו' ראשי בני ישראל שברורם.

13 ראה יב, כג.

* ראש בזמן, וזוגמתו בנפש - נשיא ישראל, הראש דבני" (כבהערה 12).

א. בהמשך להמדובר לאחרונה אודות הענין ד, "והחי יתן אל לבו" - מובן, שכל תאריך שאירע בו ענין מיוחד בחיי האדם, כשחוזר ונשנה מידי שנה בשנה, צריך להביא לידי הוספה בענין החיים, כמדובר לעיל² בנוגע ליום הולדת, ועד"ז מובן גם בנוגע ליום גישואין³, וכיו"ב.

ואם הדברים אמורים בנוגע לחייו הפרטיים דכאו"א מ ישראל - בנוגע לנשיאי ישראל ("הנשיא הוא הכל"*) על אחת כמה וכמה שמאורעות מיוחדים בחייהם מביאים הוספה בענין החיים ("והחי יתן אל לבו"), הן בנוגע להנשיאים עצמם (שיתוסף אצלם שלימות ועלית יותר לגבי השלימות שלפנ"ז⁴), והן בנוגע לפעולת השפעתם בכל ישראל, צאן מרעיתם.

ועד"ז בנדו"ד - ב' ניסן - יום ההסתלקות הילולא דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב⁵, ויום התחלת הנשיאות דכ"ק

1 לשון הכתוב - קהלת ז, ב.

2 כ"ה אדר וש"פ ויקרא ר"ח ניסן ש.ו. (סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 332 ואילך; 343 ואילך).

3 להעיר מהשקו"ט הידועה אם גישואין הו"ע חד-פעמי שהוא פעולה נמשכת, או שבכל יום הוה קנין חדש (ראה מפענח צפונות ע' קלה. וש"ג).

4 פרש"י חוקת כא, כא.

5 שהרי כאו"א מ ישראל הוא בחוקת כשרות (רמב"ם הל' קידוה"ח (שיעור דימים הסמוכים) פ"ב ה"ב. ועוד), ועאכו"כ - נשיא ישראל, שכל עניניהם בשלימות כו'.

6 להעיר, שביום ההילולא מתעלים "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" (אגה"ק סי' ז"ך וכ"ח. סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר. ובכ"מ), ונמצא, שיום זה כולל כל (ששים) שנות חייו דכ"ק אדנ"ע (תרכ"א - פר"ת).

7 כמארז"ל על הפסוק (קהלת א, ה) "וורה השמש ובא השמש", "עד שלא תשקע שמשו של צדיק זה הוא מורית שמשו של צדיק אחר" (קה"ר עה"פ. יומא לח, ב).

„מלך” - ר”ת מוח לב כבד¹⁴, „תלת שליטין אינון - מוח לבא וכבדא”¹⁵. והחילוק שביניהם¹⁶:

המוח - הוא הראש דחיות הגוף, כי „עיקר משכנה והשראתה (של הנשמה) היא במוחו (של אדם) ומהמוח מתפשטת לכל האברים, וכל אבר מקבל ממנה חיות וכח הראוי לו לפי מזגו ותכונתו”¹⁷, ולכן, המוח מושל ושולט על אברי הגוף להנהיגם כרצונו.

הכבד - כולו דם (קרוש)¹⁸.

ואילו הלב - הוא חיות הגוף עצמו, להיותו מקום משכן „הדם הוא הנפש”, ועל ידו נעשה „התפשטות והילוך החיות . . המלוכת בדם הנפש היוצא מהלב אל כל האברים, וסובב סובב הולך הרוח חיים והדם תוך תוך כל האברים והגידים המובלעים בהם וחוזר אל הלב כו” (כפי שמבאר רבינו הוקן באגה”ק¹⁹).

ונמצא, שעיקר ענין החיות דכל אברי הגוף קשור עם הלב, כי, הדם (הוא הנפש) שבלב (לא רק גילוי והמשכה ממנו) מתפשט בכל אברי הגוף ממש²⁰.

זאת ועוד:

חיות - קשורה עם תנועה²¹. וענין התנועה הוא בלב דוקא, שנמצא תמיד בתנועה של רצוא ושוב, „דפיקו דלבא”²², והדם שבו - בתנועה תמידית, סיבוב והילוך בכל אברי הגוף (כמבואר באגה”ק¹⁹), משא”כ הכבד והמוח שאינם בתנועה.

ועד”ו בנשיא ומלך, „לב כל קהל ישראל” - „אשר יוציאם ואשר יביאם”²³, שעל ידו נעשה (גם)²⁴ המשכת חיות לבניי.

ובבוא יום התחלת הנשיאות (ב’ ניסן) מידי שנה בשנה, ניתוסף עוד יותר בענין ה„לב”, היינו, הוספה בענין החיים - „והחיי יתן אל לבו”, ועד שנמשך מבחינת „מחי’ חיים יתן לך חיים”²⁵, עד לחיים גשמיים כפשוטם.

ג. האמור לעיל (הוספה בענין החיים), מודגש ביותר בבי’ ניסן דשנה זו - ס”ח שנה (פר”ת - תשמ”ח) לנשיאות כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, ס”ח בגימטריא²⁶ „חיים”.

ויש להוסיף, ע”פ סגנון ולימוד אאמו”ר ע”ד הרמז - שמספר ס”ח העולה מצירוף האותיות ד„חיים” (ב’ יו”דין ומ”ח)²⁷ מכוון לחילוקי התקופות במשך ס”ח שנות הנשיאות דנשיא דורנו:

21 כידוע ש„תנועה” היא סימן על ה„חיות” - כל חי מתנועע.

22 ראה לקו”ת שה”ש שם. ועוד.

23 פינחס כו, יו.

24 נוסף על פעולת הראש ומוח - מורה-דרך ומנהיג לכל ישראל, „אשר יוציאם ואשר יביאם” (וראה רמב”ם הל’ מלכים ספ”ד).

25 יומא עא, א.

26 ולהעיר, שענין הגימטריא - מספר, שייך לכל, אפילו לפשוט שבפשוטים וקטן שבקטנים.

27 להעיר מביאורי הענין דלולב (בגימט’ חיים) מנענעו ש„יגע לחזה שלו ממש” (סידור אדה”ו קודם הלל). ולהעיר מביאורי אאמו”ר בענין (רבי) „היא” ו„חיים” (ע”פ הנסמן בס’ המפתחות).

14 מגן אבות להרשב”ץ פ”ה מ”ט. ערכי הכינויים (לבעל סה”ד) בערכו. ניצוצי אורות וניצוצי זהר לזח”ב כנגז, א.

15 זח”ב שם.

16 ראה גם לקו”ת שה”ש לג, ד. ובכ”מ.

17 תניא פנ”א.

18 פרש”י ד”ה הכבד - חולין קט, ב.

19 סימן לא.

20 ולכן, המשכת החיות מהמוח לכל האברים היא גם באופן של התחלקות, ש„כל אבר מקבל ממנה חיות וכח הראוי לו לפי מזגו ותכונתו”, משא”כ המשכת החיות מהלב היא לכל האברים בשווה, שכולם מקבלים את הדם שבלב, עצם החיות (וראה גם סה”ש תשמ”ח ח”א ע’ 222 ואילך. ושו”ג).

וחלקם נלקטו בספר הליקוטים לדרושי הצ"צ (שבהם נכלל גם מדרושי אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הזקן), והם גם היסוד³⁵ לדרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר ע"י העיון במקומות אלו יתוסף ביאור בהאמור לעיל ע"ד העילוי המיוחד דשנה זו, בבחינת „תן לחכם ויחכם עוד“³⁶.

ד. ויש להוסיף בכהנ"ל - בעומק יותר.

ובהקדמה, שביחס שבין העם לנשיא ומלך - ב' קצוות:

מחד גיסא - תנועה של רוממות והבדלה, „משכמו ומעלה גבוה מכל העם“³⁷, „עם“ דייקא, „מלשון עוממות, שהם דברים נפרדים וזרים ורחוקים ממעלת המלך“³⁸. וכמודגש בענין היראה והביטול - „שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך“³⁹.

ולאידך גיסא - תכלית הקירוב,

נתבאר במק"א²⁸ שלושים שנות נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין (פר"ת - תש"י) נחלקות (בכללות) לג' תקופות של עשר שנים²⁹: עשר שנים ראשונות - במדינה ההיא, עשר שנים שניות - במדינת פולין וכו', ועשר שנים האחרונות - במדינה זו, בחצי כדור התחתון.

ועפ"ז י"ל, שב' היו"דין ד„חיים“, רומזים לעשור הראשון והשני דנשיאותו, והאותיות מ"ח („חיים“) רומזים למ"ח³⁰ שנות הנשיאות במדינה זו, עשר שנים בחיים חיותו בעלמא דין (ת"ש - תש"י), ול"ח שנים (תש"י - תשמ"ח) דפעולה נמשכת, הוספה בהפצה דתומ"צ בכלל והמעיינות בכללם, ע"פ דרכיו אשר הורניו³¹.

ולהעיר, שמ"ח בגימטריא „חיל“, ובגימטריא ב"פ כ"ד, ענין ד„ושמתי כדכד שמשותף“³² - כמבואר הענין ד„כדכד“ בלקו"ת³³, וכן בדרושי הצ"צ³⁴, ועד"ז בנוגע ל„חיל“, וכן „חיים“ - שענינים אלו נתבארו בדרושי חסידות,

28 לקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך. וראה לקו"ש חט"ז ע' 142.

29 להעיר, שבהי האדם נחשבות כל עשר שנים לתקופה בפ"ע - ראה אבות ספ"ה.

30 ועד ברמו בפרטיות יותר: מ' - ארבעים* שנות פעולה בהפצת המעיינות חוצה גם בחצי כדור התחתון, וח' - שמונה שנים של הוספה גם לגבי השלימות דארבעים שנה, הוספה במספר הקשור עם ענין הגאולה (ראה ערכין יג, ב. ובכ"מ).

31 אנה"ק סכ"ז.

32 ישע"י נד, יב.

33 ראה כד, ד ואילך, כו, ג ואילך.

34 אוה"ת ראה ע' תשעא ואילך, ועוד.

* להעיר ממאור"ל (ע"ז ה, ב) „לא קאי איניש אדעת' דרבי' עד ארבעים שנין“.

35 ועל יסוד זה - בנוי ההמשך שלאח"ז. - ופשוט שיש בכאו"א דהנשיאים ענין בפ"ע (שהרי כל נשיא הוא „מאור“ בפ"ע), ובאופן של חידוש, עד לחידוש שלא בערך, לגבי הנשיאים שלפניו, כולל ובמיוחד - חידוש בתורתם, פנימיות התורה (הקשורה ומאוחדת עם גגלה דתורה*).

36 לשון הכתוב - משלי ט, ט.

37 שמואל-א ט, ב. נתבאר באוה"ת וירא כרך ד תשסד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד-תטו. ועוד.

38 שעוהוה"א פ"ז (פא, ב).

39 שופטים יז, טו. סנהדרין כב, א (במשנה).

* החל מרבינו הזקן, כמודגש בשמו - „שניאור“, חיבור ב' האורות דנגלה דתורה ופנימיות התורה (לקו"ד ח"א פג, א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 38 ואילך. ושי"נ), ועד"ז אצל רבותינו נשיאינו שלאח"ז (אף שבפרטיות מציינו בזה חיזוקי אופנים ושינויים בין נשיא לנשיא). ולהעיר גם מהידוע שרבותינו נשיאינו דייקו לקבל „סמיכה“ לפני הנישואין (ראה לקו"ש ח"א ע' 53. ועוד).

כאמור, שהמלך הוא „לב כל קהל ישראל“, והרי אין לך קירוב גדול יותר מקירוב הלב⁴⁰ לאברי הגוף, כאמור, שהדם שבלב עצמו נמצא בתמידות בכל האברים, „התפשטות והילוך החיות מהלב אל כל האברים . . . כהלכתו תמידי כסדרו . . . (ש)כל האברים מקושרים יחד ומקבלים חיותם . . . מהלב“.

ויתירה מזה:

הקירוב שבין המלך להעם הוא לא רק ביחס להמשכת החיות דכל העם, שמקבלים חיותם מהמלך, אלא גם לאורך גיסא - שמציאותו של המלך תלוי בהעם, „אין מלך בלא עם“⁴¹, כלומר, אע“פ שנקראים „עם, מלשון עוממות . . . רחוקים ממעלת המלך“, הרי, ביחד עם זה (ואדרבה - בגלל זה)⁴² פועלים הם את המלכות - המלך.

וכמודגש גם בהכתרת המלך - שהעם מכריזים „יחי המלך“ (כפי שמצינו גם במלכות⁴³ בית דוד⁴⁴), שבזה מודגש גם שפעולת העם היא בחיי המלך, חיים של מלך⁴⁵.

ה. עפ“ז מובן גם בנודו“ד - „חיים“ שנה לנשיאותו של נשיא דורנו:

נוסף על האמור לעיל ע“ד ההוספה בענין החיים (מידי שנה בשנה, ועאכו“כ בשנה זו שסימנה „חיים“) לכל אנשי הדור ע“י נשיא הדור - הרי, גם אנשי הדור פועלים הוספה בענין החיים אצל נשיא הדור, כאמור לעיל בענין ההכרזה „יחי המלך“.

ובאותיות פשוטות:

לאחרי שישנה השלימות ד„חיים“ שנה לנשיאותו (פעולתו ועבודתו) דנשיא דורנו - צ“ל הוספה עיקרית בענין החיים (גם) ע“י פעולת העם שמכריזים „יחי המלך“, שתוכנה של הכרזה זו - שכבר הגיע הזמן להקיצו ורננו שוכני עפר - כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו ועד להקיצו ורננו דוד מלכא משיחא!

וזהו גם מה שמרעישים בעקבתא דמשיחא ע“ד הצורך להכריז „עד מתי“, שעיי“ז מקרבים ומזרזים את הגאולה⁴⁶ - די”ל, שנוסף על הדגשת הצפי, הבקשה והדרישה על הגאולה [שיבוא משיח צדקנו בפועל ממש, באופן דמראה באצבעו ואומר זה⁴⁷, הנה המלך המשיח, בשר ודם, כפס”ד הרמב”ם⁴⁸, יעמוד מלך מבית דוד וכו’ ויקבץ נדחי ישראל], יש בהכרזה זו גם התוכן דענין ההכתרה - „יחי המלך“, שעיי“ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא.

ו. ויש להוסיף, שאצל מלך המשיח מודגשת יותר שייכותו לכאוו”א מישראל (נוסף לכך שכל מלך הוא „לב כל קהל ישראל“) - לכן, בכחו וביכולתו דכאוו”א

40 יותר מהמוח, ראש החיות, וגם הנהגתו אברי הגוף היא בדרך של ציווי ופקודה כו’ (היפך תנועת הקירוב).

41 שעהייה”א שם. וראה בחיי וישב לח, ל. שם ר”פ בלק. כד הקמח ע’ ר”ה (ב). ספר החיים פ’ גאולה פ”ב. עמה”מ שער שעשועי המלך רפ”א.

42 „כי אילו אפילו היו לו בנים רבים מאד, לא שייך שם מלוכה עליהם, וכן אפילו על שרים לבדם, רק ברוב עם הדרת מלך“ (שעהייה”א שם).

43 ראה מ”א א, לד-לט - בנוגע לשלמה.

44 ועד”ו בדוד (שם, לא) - אבל לא בנוגע לענין ההכתרה.

45 ובוה גופא - „יצלח מלכא . . . כי התפלה על החיים וההצלחה“ (רד”ק עה”פ שם, לד).

46 ראה שיחת אחש”פ תרצ”ט (הועתקה בחוברת „כרם הבד” - ניסן תשמ”ז ע’ 65). וראה שיחת ז’ מרחשון תשמ”ו. לקו”ש וישב תשמ”ו בסופו. ובכ”מ.

47 ע”ד מחז”ל - שמו”ר ספכ”ג. פרשי בשלח טו, ב.

48 הל’ מלכים ספ”א.

מישראל לפעול הענין ד, יחי המלך":

על הפסוק⁴⁹, "דרך כוכב מיעקב" מצינו ב' דרשות בחז"ל: (א) "כוכב" קאי על כאו"א מישראל⁵⁰, (ב) "כוכב" קאי על מלך המשיח⁵¹.

ונתבאר במק"א⁵² שאין סתירה בדבר⁵³ (ואדרבה, ב' המאמרים מסייעים זה לזה) - ע"פ הידוע⁵⁴ שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח, היא בחי' היחידה שבנפש כאו"א, שהיא ניצוץ מהיחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקני⁵⁵.

ונמצא, שבנוגע למלך המשיח מודגש ביותר הקשר והשייכות לכל ישראל - שעצם נשמתם, בחי' היחידה⁵⁶, היא ניצוץ מנשמתו של משיח, ולכן, גם הענין ד, אין מלך בלא עם" (תוכן הכרות העם, יחי המלך") הוא בהדגשה יתירה אצל מלך המשיח - "דרך כוכב מיעקב", כוכב דכללות ישראל, הקשור עם גילוי, "דרך כוכב מיעקב" אצל כאו"א מישראל, התגלות בחי' היחידה שלו.

* * *

ז. ויש לקשר כל האמור לעיל לזמן התחלת נשיאתו של נשיא דורנו - בחודש ניסן:

חודש ניסן קשור עם ענין הגאולה - כמארז"ל⁵⁷, "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו⁵⁸ ראש חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר⁵⁹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

וחודש ניסן קשור גם עם ענין הנשיאות⁶⁰ - "בא' בניסן התחילו הנשיאים להקריב את קרבניהם לחנוכת המזבח נשיא א' ליום⁶¹, שלכן, נוהגין מר"ח ואילך לקרות פ' הנשיא שהקריב בו ביום⁶²".

וצירוף שניהם יחד (ענין הגאולה ודהנשיאות) הוא - נשיאותו של דוד מלכא משיחא בגאולה העתידה.

ח. ובפרטיות יותר - ב' ניסן -

(57) שמו"ר פט"ו, יא.

(58) "בו" דייקא, היינו, שנקבע בעולם סדר של הנהגה נסית (גאולה) שלמעלה מהנהגה טבעית, שעייז נתגלה גם האלקות שבהנהגה טבעית (ראה גם סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפא ואילך). וענין זה מרומז גם בשמו של החודש - "ניסן", "נסי נסים" (ראה ברכות נו, רע"א ובחדא"ג מהרש"א) - ד"ל הפירוש ד, "נסי נסים", נוסף על הנהגה נסית, גילוי אלקות (נס) גם בהנהגה הטבעית גופא.

(59) מיכה ז, טו.

(60) "באחד בניסן ראש השנה למלכים" (רי"ה בתהלתה). ולהעיר ממארז"ל (שמו"ר פט"ו, כו) "אין המלכות באה להם (לישראל) עד לי' דור, שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים, החודש לי' יום ומלכות שלכם לי' דור כו" (עד לחידוש המלכות לעתיד לבוא).

(61) שו"ע אדה"ז אות סתכ"ט ס"ט.

(62) שם סט"ו. וראה בארוכה לקו"ש חל"ב ע' 19 ואילך.

(49) בלק כז, יו.

(50) ירושלמי מעשר שני פ"ד ה"ו.

(51) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. רמב"ן עה"פ. ועוד.

(52) לקו"ש ח"ב ע' 599. שם ע' 692 בהערה. ובכ"מ.

(53) ובפרט ע"פ הידוע שכל הפירושים בפסוק אחד שייכים זל"ז (ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ).

(54) מאור עינים ס"פ פינחס. וראה גם סה"מ תרמ"ג ע' ע.

(55) רמ"ז לח"ג רס, ב. אוה"ת נצבים ע' ארעו. סה"מ תרכ"ז ע' טו. תרצ"צ ע' ר. תרצ"ט ע' 207. ועוד.

(56) להעיר, שמקום משכן בחי' היחידה הוא בלב (ראה המשך תער"ב ח"א ע' נט), די"ל דוגמתו בכללות ישראל, יחידה הכללית דמשיח - מלך המשיח, "לב כל קהל ישראל".

„ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא ישכר“⁶³:

„צוער“ - הוא גם מלשון צוער⁶⁴, אשר, הצער הכי גדול הוא - צער הגלות.

ולאחרי צער הגלות [שכבר יצאנו י"ח „די והותר“, כפי שמאריך אדמו"ר האמצעי⁶⁵ בנוגע לצרות שהיו עד ימיו, ועאכו"כ לאחרי כל מה שעברו בדורות שלאח"ז עד לדורנו זה, „לא תקום פעמיים צרה“⁶⁶] - נולד „בן צוער“⁶⁷, השכר שנולד ומתגלה („בן“) ע"י הצער („צוער“) - „לפום צערא אגרא“⁶⁸, ולא רק „אגרא“, שכר לפ"ע העבודה, אלא יתירה מזה - באופן של מציאה, „מצאתי דוד עבדי“⁶⁹.

ומרומז גם בשם „נתנאל (בן צוער)“ - שהתוצאה דצער הגלות („בן צוער“) היא „נתנאל“, „נתן א-ל“⁷⁰:

„נתן“ - כל הנותן בעין יפה הוא נותן⁷¹, ולא עוד, אלא, שהנתנה היא

מבחי „א-ל“ - התחלת י"ג מדה"ר (לכמה דעות⁷²), „א-ל הוי' ויאר לנו“⁷³, גילוי והמשכת חסדו של הקב"ה, חסד שלמעלה מהשתלשלות, עד להחסד העיקרי - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ט. ויש להוסיף ולבאר גם השייכות לג' ניסן (שהרי נמצאים כבר במוצאי ב' ניסן, לאחרי תפלת ערבית דליל ג' ניסן) - „ביום השלישי נשיא לבני זבולון“⁷⁴:

החילוק שבין ישכר לזבולון הוא - „שמח זבולון בצאתך וישכר באוהליך“⁷⁵, היינו, שישכר ענינו לימוד התורה⁷⁶, כמ"ש⁷⁷, „ומבני ישכר יודעי בינה לעתים גו"י“⁷⁸, וזבולון עיקר ענינו יציאה לפרקמטיא (אלא שצריך גם לקבוע עתים לתורה).

וי"ל דוגמתו בתורה גופא - החילוק שבין לימוד התורה בזמן הזה לגבי לימוד התורה דלעתיד לבוא, שהוא ע"ד ובדוגמת⁷⁹ החילוק שבין קביעת עתים

63) נשא ז, יה.

64) אוה"ת נשא ע' רפ"רפא. וראה דרושים שבהערות 168; 70.

65) שערי תשובה ח"א ספ"ה (ה, ב). וראה גם מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ס"ע תשעו ואילך.

66) לשון הכתוב - נחום א, ט (וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55 ובשוה"ג).

67) וכמשנת" בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 326 ואילך, שע"י קושי הגלות כו' וכו ישראל להעילוי ד, וירבו ויעצמו במאד מאד" (ראה רמב"ן במדבר ג, ד). ובלשון הזהר (ח"ב קצח, סע"א ואילך) -

שע"י „שברו“ (בשיו"ן ימנית) נעשה הענין ד, אשרי שא-ל יעקב בעזרו שברו גו"י" (בשיו"ן שמאלית), וזאכין אתון למעבד לכו נסין ופורקנין" (ראה סה"ש שם הערה 74).

68) אבות פ"ה מכ"א. וראה גם אוה"ת שבהערה 64. סד"ה ביום השני עטר"ת. ה'ש"ת.

69) תהלים פט, כא. וראה סנהדרין צו, א.

70) בכ"ז - ראה אוה"ת שם. סד"ה ביום השני

תרכ"ט עטר"ת. ד"ה הנ"ל דב' ניסן תרפ"ה.

71) ב"ב נג, א. וש"נ.

72) זח"ג קלא, ב. עץ חיים שער יג (שער אריך אנפין) פי"א. וראה בכ"ז מכתב כ' מנ"א תש"ח (נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1348). וש"נ.

73) תהלים קיח, כו.

74) נשא ז, כד.

75) ברכה לג, יח ובפרש"י.

76) להעיר שיוקא בקרבן נתנאל בן צוער נשיא ישכר מרמו על ענין התורה - במדב"ר פי"ג, טו-טז. נת' בדה"ב ביום השני שבהערות 68; 70.

77) דה"א יב, לב.

78) ובהדגשה יתירה - בנוגע לקידוש חדשים ועיבור שנים (ראה במדב"ר פי"ג, טו-טז), „החודש הזה לכם גו"י“, משיעורי הרמב"ם דימים אלה.

79) ויתירה מזה - „תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח“ (קה"ר פי"א, ח).

(* אגרות קודש אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' ססט. המו"ל.

יום א' פ' צו, ב' ניסן ה'תשמ"ח

473

לנשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו)
- בא מלך המשיח ("יחי המלך") בזריזות
הכי גדולה, תיכף ומיד ממש.

יא. ויש להוסיף בלימוד והוראה
בעבודת האדם לקונו - בענין הזריזות,
„אין צו אלא לשון זירוז“:

תוכן הפרשה - שעלי' נאמר „צו את
אהרן“, „אין צו אלא לשון זירוז“ - הוא
בנוגע לתרומת הדשן („והרים את הדשן
גו"מ" 84) וסידור המערכות („ריבה כאן
יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבה
תוקד בו, והאש על המזבה תוקד בו, אש
תמיד תוקד על המזבה, כולן נדרשו במס'
יומא, שנחלקו רבותינו במנין המערכות
שהיו שם" 85).

כלומר, אע"פ שפרשה זו אין עיקרה
אודות הקרבת התמיד, כי אם, ע"ד
העבודות שלפנ"ו, שהם בגדר דהכשר,
והכשר דהכשר כו' להקרבת התמיד [החל
מתרומת הדשן, ואח"כ סידור המערכות,
העלאת שני גזרי עצים, הכנת כלי השרת,
ורק לאח"ז מתחילין להכין את התמיד" 86,
לא לפני ש"האיר פני המזבח עד
שבחברון" 87] - הרי, (גם) ההכשר וההכנה
צ"ל באופן של זריזות, „אין צו אלא לשון
זירוז“.

ומכאן למדים הוראה בעבודת האדם -
שהענין ד"זריזין מקדימים למצוות" 88 הוא
לא רק בנוגע לעשיית המצוה עצמה, אלא
גם בנוגע להכנה והכשר דהכשר כו'.

ולדוגמא: בנוגע למצות הצדקה
(ובפרט בענין שהזמן גרמא, „מעות
חטים“) - מצוה כללית השקולה כנגד כל

לתורה (זבולון) לגבי תורתו אומנותו
(ישכר).

ועפ"ז מובן הקשר וההמשך דישכר
וזבולון בנוגע לענין הגאולה - שלאחרי
הגאולה („נתנאל בן צוער“) רואים
ש„מעשינו ועבודתינו“ בלימוד התורה
בזמן הזה הוא בבחינת „זבולון“ לגבי
לימוד התורה דלעת" 80.

י. ובכל זה ניתוסף (רמז) בקביעות
שנה זו, ב„והחי יתן אל לבו“ בנוגע לחיי
יום יום ועד למעשה בפועל - שב' ניסן
חל ביום ראשון דפ' צו:

בהתחלת פ' צו מפרש רש"י 81 - „אין
צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות“.

שבוה מודגש שכל האמור לעיל אודות
ענין הגאולה, והנשיאות דדוד מלכא
משיחא - צ"ל באופן של זירוז.

ובפשטות - שבעמדנו בחודש ניסן,
„חודש של גאולה“, לאחרי שכבר עבר
ר"ח ניסן 82, ונכנסים ליום המעשה 83, ב'
ניסן (ובפרט בשנה זו, „חיים“ שנה

80) והקדים זבולון לישכר, שתורתו של ישכר
על ידי זבולון היתה" (פרש"י ברכה שם) - ע"ד
מארו"ל (פסחים נ, א), „אשרי מי שבא לכאן
ותלמודו בידו“, היינו, שע"י לימוד התורה בזמן
הזה זוכים ללימוד התורה דלעתיד לבוא (ואו
תתגלה גם המעלה דזבולון (קדימה גם במעלה) -
ה„סיבה“ שמביאה לשלימות דלעת"ל).

81) שפירושו - פשוטו של מקרא („אני לא
באתי אלא לפשוטו של מקרא“ - פרש"י בראשית
ג, ח, ועוד), וביחד עם זה - כולל גם „ענינים
מופלאים“ (של"ה במס' שוועות שלו קפא, א),
„יינה של תורה“ („היום יום“ כ"ט שבט).

82) כולל גם - הנתנית יכח ד„אותו יום נטל
עשר עטרות“ (פרש"י ר"פ שמיני), כמשנת
בסה"ש תשמ"ח ח"א ע' 335 ואילך - בארוכה.

83) משא"כ ר"ח שאינו „יום המעשה“ (ראה
לקו"ת ברכה צו, ד. ו"ט), ובפרט בשנה זו שחל
בש"ק.

84) פרשתנו ו, ג.

85) פרש"י שם, ה.

86) ראה רמב"ם הל' תמידין ומוספין רפ"ו.

87) תמיד ל, א. רמב"ם שם פ"א ה"ב.

88) פסחים ד, א.

את בני בריות הכי גדולה, תיכף ומיד ממש, „לא עיכבן המקום כהרף עין“⁹⁸.

זאת ועוד:

כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו פסקי⁹⁹ - בשעתו אז - שכבר נסתיימה העבודה, ולא נותר אלא „לצחצח את הכפתורים“. ומכיון שכבר עברו עשרות שנים (יותר מל"ח שנה) שבהם מצחצחים את הכפתורים - הרי בודאי שבימינו אלו נסתיימה גם העבודה דצחצוח הכפתורים.

ולהעיר, שאין לצחצח את הכפתורים יתר על המדה¹⁰⁰ - כפי שרואים במוחש שצחצוח יתר מחסר מן הכפתור ומקלקל יפיו!

ומכיון שכן, הרי בודאי ובודאי שעכשיו צריכה להיות ומוכרת כביכול הזריות של הקב"ה להביא את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ותיכף ומיד - מקיימים הציווי „זאת¹⁰¹ תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה גו' ובער עלי' הכהן עצים בבוקר בבוקר“¹⁰², בביהמ"ק

98) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

99) שיחת שמחת תרפ"ט.

100) להעיר, שגם בחנוכת המזבח כחודש ניסן מודגש הענין ש„לא פחתו ולא הותרו“ (במדב"ר פי"ד, יד), „לא ריבה ולא מיעט“ (פרש"י ס"פ נשא).
101) פרשתנו ו, ב, שם, ה.

102) להעיר מפני אוה"ח עה"פ: „ובדרך רמז תרמוזו כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות. . וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו (על מוקדה על המזבח) - כל הלילה, שהיא זמן הגלות הנמשל ללילה. . עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי. . ואומרו בבוקר בבוקר. . כי זמן הגאולה הי' ראוי להיות בבוקר ראשון של שנת הת"ק לאלף החמישי, ולסיבת העון מתעכב עד בוקר הב' כו", עיי"ש בארוכה.

המצוות⁹⁹ - שצ"ל זריות לא רק בהנתינה לצדקה בפועל ממש, אלא גם בהכנה למצוה, החל מהשקו"ט ע"ד קבלת החלטה טובה (גם כאשר הקיום בפועל א"א להיות רק לאחר זמן).

ויש להוסיף ולהעיר, שגם ענין הזריות קשור עם הגאולה - כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁹⁹ ש„זריותי' דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם“, „ובפרט (הזריות ב)מעשה הצדקה העולה על כולנה. . גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה¹⁰¹. . עד כי יבוא שילה“.

יב. והמעשה הוא העיקר⁹²:

יש לסיים ולהשלים את „מעשיו ועבודתו“⁹³ - כולל גם הבקשה והדרישה „עד מתי“, וההכרזה „יחי המלך“ דוד מלכא משיחא - בזריות הכי גדולה, הקשורה עם שמחה וזיות,

- אשר, ענינים אלו (שמתח וחיית) מודגשים ביותר בשנה זו: שנת תשמח (תְּשֻׁמַּח וְתִשְׁמַח), ו„חיים“ שנה לנשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו -

שעי"ז פועלים כביכול ה„אחישה“⁹⁴ הזריות אצל הקב"ה⁹⁵ - „אלקים כהן הוא“⁹⁶, ו„כהנים זריון הם“⁹⁷ - לגאול

89) ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א. וראה גם תניא פ"ז (מח, ב ואילך).

90) סימן כא.

91) ב"ב יו"ד, א. וראה גם תניא שם.

92) אבות פ"א מ"ז.

93) ראה תניא רפ"ז.

94) ישעי' ס, כב. סנהדרין צה, א.

95) ואדרבה - „מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל“, „מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות“ (תהלים קמו, יט. שמור פ"ל, ט), היינו, שהזריות דהקב"ה צ"ל לפני וקודם זריותן של ישראל.

96) סנהדרין לט, סע"א.

97) שבת כ, א.

ויה"ר שהחלטה ע"ד נתינת הצדקה תביא תיכף את השכר¹¹⁴, "שמקרבת את הגאולה", ע"י דוד מלכא משיחא.

ובפשטות - "הנה זה בא"¹¹⁵, משיח צדקנו, ויגאלנו, כולנו יחדיו, בתוככי כלל ישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹¹⁶, ובפרט בשנה זו, שנת הקהל, "הקהל את העם האנשים והנשים והטף"¹¹⁷, "קהל גדול ישו בו הנה"¹¹⁸, כולל גם כל הדורות שלפנינו - "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹¹⁹.

ובפרט - בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו, אשר, ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל¹²⁰ שדורנו זה (דור האחרון של הגלות, ובמילא, דור הראשון של הגאולה) הוא גלגול של הדור שיצאו ממצרים, הרי, כשם ששיצ"מ היתה בזכותן של נשים צדקניות שהיו באותו הדור¹²¹, כמו כן תהי' גאולתנו מגלות זה האחרון בזכות נשים צדקניות שבדורנו¹²², "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹²³, וכל ענינים אלו - בפשטות ממש, גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

(112) ברכות שם. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס פט.
 (113) או"ח סו"ס צב. שו"ע אדה"ז שם - מב"ב יו"ד, א.
 (114) ע"ד הפס"ד בשו"ע או"ח סתק"א ס"ג (מתענית ה, ב).
 (115) שה"ש ב, ה.
 (116) בא יו"ד, ט.
 (117) וילך לא, יב.
 (118) ירמ" לא, ז.
 (119) ישעי' כו, יט.
 (120) שער הגלגולים הקדמה כ. ל"ת וספר הליקוטיו להאריז"ל שמות ג, ד.
 (121) סוטה יא, ב. שמו"ר פ"א, יב. במדב"ר פ"ג, ו.
 (122) ראה גם יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות): אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור.
 (123) ויתירה מזה - "נפלאות" אפילו בערך ליצי"מ (זח"א רסא, ב. אוה"ת נ"ך ע' תפז).

השלישי, אשר, להיותו, "מקדש אדני-י כווננו ידיך"¹⁰³, "בנינא דקב"ה"¹⁰⁴, ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים"¹⁰⁵, יכול (ובמילא צריך) לירד ולהתגלות למטה אפילו בלילה¹⁰⁵, בלילה זה ממש!

ובאופן ש"תחזינה עינינו" - עיני בשר בגוף של בשר, נשמות בגופים, כולל גם (קיום ההבטחה ברורה), ונתת¹⁰⁶ לכם לב בשר"¹⁰⁷, "לב חדש ורוח חדשה"¹⁰⁶.

יג. כרגיל - יש לסיים ב"נתינת" שליחות-מצוה לצדקה (המקרבת את הגאולה), בהוספה לנתינת שליחות-מצוה לצדקה בהתחלת היום.

ולעיר, שיי"ל שהתחלת וסיום היום בענין הצדקה, הוא, ע"ד ובדוגמת התחלת וסיום היום בקרבן התמיד - כמ"ש¹⁰⁸ "וערך עלי' העולה גו'", "עולת תמיד היא תקדים"¹⁰⁹, וכן "עלי', על עולת הבוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערביים"¹⁰⁹ (מלבד הקטר חלבים ואברים שכשר כל הלילה¹¹⁰), ודוגמתם בזמן הזה - תפלות במקום תמידין תקנום"¹¹¹, תפלת שחרית כנגד תמיד של שחר, ותפלת מנחה כנגד תמיד של בין הערביים (ותפלת ערבית כנגד אברים ופדרים¹¹²), ופס"ד השו"ע¹¹³ יחייב פרוטה לעני והדר מצלי.

(103) בשלח טו, יז ובפרש"י.
 (104) זח"ג רכא, א. זח"א כט, א.
 (105) פרש"י ותוס' סוכה מא, א. ועוד.
 (106) יחזקאל לו, כו.
 (107) לאחרי ש"והסירותי את לב האבן מבשרכם" (שם) - די"ל, שההסרה כו' נעשתה כבר ע"י מעשינו ועבודותינו במשך הנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר (החל מב' ניסן), ע"ד האמור בנוגע לצחצוח הכפתורים כו'.
 (108) פרשתנו ו, ה.
 (109) פרש"י עה"פ.
 (110) פרש"י ריש פרשתנו - ממגילה כא, א.
 (111) ברכות כו, ב.

מבצע "בשמן קדשי משחתיו"
מוקדש ע"י תלמידי התמימים - דעם רבי'נס קינדער
הפזורים בישיבות תות"ל בכל רחבי תבל

לאבינו רוענו

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א

לרגל יום הבהיר י"א ניסן, קי"ג שנה
כ"שי למורא" - מתנה עולמית,
מתוך הדרישה והתביעה
"רצוננו לראות את מלכנו"
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש, נאו!

•

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד
